

Aan de slag met de Omgevingswet

Toepassingsprofiel Natura 2000-besluiten

Versie 1.0.0
Geonovum – KOOP

Datum 16 december 2020

Colofon

Omgevingsdocument	Natura 2000-besluiten
Identificatie	N2b
Versie	1.0.0
Projectnaam	STandaard Officiële Publicaties met ToepassingsProfieLEN voor OmgevingsDocumenten (STOP/TPOD)
Projectnummer	PR33
Contactpersoon	Monique van Scherpenzeel
Auteur(s)	DSO project 33

Versiehistorie

In de versiehistorie wordt met WELT-xx verwezen naar de Wensen en Eisen Lijst voor de TPOD-standaard. Deze lijst bevat meldingen en wijzigingsverzoeken die door gebruikers van de standaard zijn ingediend. De ingediende meldingen zijn te vinden via <https://www.geonovum.nl/geo-standaarden/omgevingswet/meldingen>.

Versie	Datum	Wijziging
0.99.0	2020-21-09	Consultatieversie
1.0.0	2020-12-16	Hele tekst: tekstcorrecties en verbeteringen
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 2.2 Algemene kenmerken Natura 2000-besluiten <ul style="list-style-type: none">• In Tabel 2 de besluitonderdelen gewijzigd conform de beschrijving in paragraaf 4.1• In Tabel 3 het INSPIRE-thema gecorrigeerd
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 2.3.1.1 Besluit tot aanwijzing van Natura 2000-gebieden <ul style="list-style-type: none">• Definitie van Natura 2000-activiteit aangepast aan gewijzigde definitie in Omgevingswet (n.a.v. consultatie)• Voetnoot toegevoegd over raadpleegbaarheid in DSO-LV van aangewezen Natura 2000-gebieden en gebieden op de Communautaire lijst
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 3.6 Presentatiemodel Toegevoegd dat het nieuw geïntroduceerde objecttype SymbolisatieItem het attribuut specifiekeSymbolisatie bij ActiviteitLocatieaanduiding, Normwaarde en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing gaat vervangen, met waarschuwing dat het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> in de 1.1-versie van de TPOD-standaard vervalt
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 4.1 Besluit en besluitonderdelen Beschrijving van de besluitonderdelen zo gewijzigd dat deel één het inhoudelijke deel is en deel twee de toelichting

Versie	Datum	Wijziging
1.0.0	2020-12-16	Paragrafen 5.1 Soorten tekststructuur, 5.2 Specificatie van de Artikelstructuur en 5.3 Specificatie van de Vrijetekststructuur aangepast: de inhoudelijke delen (oftewel de delen één) van aanwijzingsbesluit en toegangsbeperkingsbesluit hebben beide de Artikelstructuur; het aanwijzingsbesluit krijgt dus niet de Vrijetekststructuur (n.a.v. consultatie)
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 5.2.1 De tekstelementen in het Artikelstructuurdeel van Natura 2000-besluiten <ul style="list-style-type: none"> De regels voor de indeling van de Regeling zijn verplaatst van het onderdeel Toelichting naar het onderdeel Norm In het onderdeel Norm is vastgelegd dat Hoofdstuk kan voorkomen maar niet verplicht is In het onderdeel Norm is expliciet vastgelegd dat een tekstelement slechts één type (lagergelegen) tekstelement mag bevatten (WELT-131)
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 5.2.2 Opschrift en nummering tekstelementen Artikelstructuur <ul style="list-style-type: none"> Verwijderd de bepaling dat het niet is toegestaan om aan het nummer van ieder tekstelement een letter toe te voegen, expliciet bepaald dat dat wel is toegestaan inclusief toelichting en specificatie (WELT-65) Vastgelegd dat er, net als bij AMvB en MR, geen maximum geldt voor het aantal niveaus van (geneste) lijsten en dat het bevoegd gezag het opsommingsteken zelf kan bepalen
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 5.3 Specificatie van de Vrijetekststructuur <ul style="list-style-type: none"> Vastgelegd dat de Vrijetekststructuur wordt toegepast op de delen twee (oftewel de toelichtingen) van aanwijzingsbesluit en toegangsbeperkingsbesluit; geschrapt dat het inhoudelijke deel van het aanwijzingsbesluit de Vrijetekststructuur heeft Beschrijving aangepast van de elementen die binnen een Divisie al dan niet tegelijkertijd kunnen voorkomen
1.0.0	2020-12-16	Paragrafen 5.6 Begripsbepalingen en 5.7 Meet- en rekenbepalingen Geschrapt -in de titel en de tekst van de paragrafen- dat begripsbepalingen en meet- en rekenbepalingen alleen in toegangsbeperkingsbesluiten kunnen voorkomen; ze kunnen voorkomen in beide typen Natura 2000-besluiten
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 6.2.1.1 Regeltekst en Juridische regel Titel van de paragraaf gewijzigd, was Regeltekst en Juridische regel - toegangsbeperkingsbesluit
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 6.2.1.2 Divisie en Tekstdeel Titel van de paragraaf gewijzigd, was Divisie en Tekstdeel - aanwijzingsbesluit

Versie	Datum	Wijziging
1.0.0	2020-12-16	<p>Paragraaf 6.3 De IMOW-UML-diagrammen voor de Natura 2000-besluiten</p> <ul style="list-style-type: none">• Het UML-diagram van het aanwijzingsbesluit vervangen door een afbeelding die het aanwijzingsbesluit weergeeft als instrument met objecttypen voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur en beschrijving van het diagram aangepast• Het UML-diagram van het toegangsbeperkingsbesluit voor de leesbaarheid vervangen door een afbeelding met een vereenvoudigde weergave van het objecttype Locatie
1.0.0	2020-12-16	<p>Paragraaf 6.4.2 Objecttype Regeltekst</p> <ul style="list-style-type: none">• Titel van de paragraaf gewijzigd, was Regeltekst – alleen voor toegangsbeperkingsbesluit• Constraint 'indien Artikel is onderverdeeld in Leden, annotaties alleen op Leden' beter beschreven
1.0.0	2020-12-16	<p>Paragraaf 6.4.3 Objecttype Juridische regel</p> <ul style="list-style-type: none">• Titel van de paragraaf gewijzigd, was Objecttype Juridische regel – alleen voor toegangsbeperkingsbesluit• Bij attribuut <i>activiteitaanduiding</i> toegevoegd dat dit alleen bij het toegangsbeperkingsbesluit gebruikt kan worden• In de toelichting op de norm aan de beschrijving van het attribuut thema de waarschuwing toegevoegd dat in de 1.1-versie van de TPOD-standaard de waardelijst bij dit attribuut limitatief zal worden en nog slechts 15 waarden zal bevatten en dat een attribuut subthema zal worden toegevoegd, met de werkafspraak om tot de inwerkingtreding van die versie van de standaard alleen gebruik te maken van de 15 waarden die daarvoor in de waardelijst als zodanig gemarkerd zullen worden (WELT-112)
1.0.0	2020-12-16	<p>Voormalige paragrafen 6.4.4 Objecttype Divisie, 6.4.5 Objecttype Tekstdeel en 6.4.6 Objecttype Hoofdlijn</p> <p>Paragrafen verwijderd omdat er na de wijziging van het aanwijzingsbesluit in omgevingsdocument met Artikelstructuur geen Natura 2000-besluit meer is waarvan het inhoudelijke deel, oftewel deel één, Vrijtekststructuur heeft, waardoor genoemde objecttypen niet meer voorkomen</p>

Versie	Datum	Wijziging
1.0.0	2020-12-16	<p>Paragraaf 6.4.4 Objecttype Locatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de norm <ul style="list-style-type: none"> – Ambtsgebied toegevoegd als verschijningsvorm van Locatie (WELT-84) – Kader met Toekomstige functionaliteit toegevoegd: in de DSO-keten is dynamisch verwijzen naar Ambtsgebied pas in een later stadium mogelijk • In de toelichting op de norm <ul style="list-style-type: none"> – Ambtsgebied toegevoegd als verschijningsvorm van Locatie (WELT-84) – Kader met Toekomstige functionaliteit toegevoegd: beschrijving wanneer statisch en wanneer dynamisch verwezen moet worden naar Ambtsgebied
1.0.0	2020-12-16	<p>Paragraaf 6.4.6 Objecttype Activiteit – alleen voor toegangsbeperkingsbesluit</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de norm de cardinaliteit van het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> gecorrigeerd in 'komt 0 of 1 keer voor' • In de toelichting op het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> de waarschuwing toegevoegd dat in de 1.1-versie van de TPOD-standaard dit attribuut gaat vervallen en wordt vervangen door het objecttype SymbolisatieItem • De toelichting op het attribuut <i>bovenliggendeActiviteit</i> geactualiseerd • Toelichting over meerdere keren dezelfde Activiteit annoteren geactualiseerd omdat Activiteit geen rechtstreekse relatie meer heeft met Locatie maar met ActiviteitLocatieaanduiding
1.0.0	2020-12-16	<p>Paragraaf 6.4.7 Objecttype Gebiedsaanwijzing</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de toelichting op de toepassing toegevoegd dat in Natura 2000-besluiten alleen de Gebiedsaanwijzing van het type Natuur gebruikt kan worden en de toelichting op thematische en niet-thematische Gebiedsaanwijzingtypen geschrapt • In de norm: <ul style="list-style-type: none"> – de afbeelding 'Groepen bij een aantal van de verschillende typen Gebiedsaanwijzing' verwijderd – de cardinaliteit van het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> gecorrigeerd in 'komt 0 of 1 keer voor' • In de toelichting op het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> de waarschuwing toegevoegd dat in de 1.1-versie van de TPOD-standaard dit attribuut gaat vervallen en wordt vervangen door het objecttype SymbolisatieItem
1.0.0	2020-12-16	<p>Paragraaf 6.4.8 Gebiedsaanwijzingtype Natuur In de norm de cardinaliteit van het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> gecorrigeerd in 'komt 0 of 1 keer voor'</p>

Versie	Datum	Wijziging
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 6.4.10 Objecttype Kaart In de norm gecorrigeerd dat het attribuut <i>nummer</i> een optioneel attribuut is en de cardinaliteit gecorrigeerd in 'komt 0 of 1 keer voor'
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 6.4.11 Objecttype Kaartlaag De waarschuwing toegevoegd dat in de 1.1-versie van de TPOD-standaard het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> gaat vervallen en wordt vervangen door het objecttype SymbolisatieItem
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 6.4.12 SymbolisatieItem Paragraaf ingevoegd met norm en toelichting op het nieuw geïntroduceerde objecttype SymbolisatieItem dat het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> bij ActiviteitLocatieaanduiding, Normwaarde en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing vervangt
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 6.7 Verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en onderdelen die nodig zijn om Natura 2000-besluiten in DSO-LV te kunnen tonen Paragraaf herschreven naar paragraaf voor beide typen Natura 2000-besluiten
1.0.0	2020-12-16	Voormalige Paragraaf 6.8 Verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en onderdelen die nodig zijn om het aanwijzingsbesluit in DSO-LV te kunnen tonen Paragraaf geschrapt
1.0.0	2020-12-16	Voormalige paragrafen 7.2 De vormgeving van Regeling en Besluit bij het aanwijzingsbesluit en 7.3 De vormgeving van Regeling en Besluit bij het toegangsbeperkingsbesluit Paragrafen geschrapt, vanwege de afspraak n.a.v. de consultatie dat voor beide typen Natura 2000-besluiten een keuze gemaakt kan worden tussen RegelingKlassiek en BesluitKlassiek enerzijds en RegelingCompact en BesluitCompact anderzijds
1.0.0	2020-12-16	(Nieuwe) Paragraaf 7.2 De vormgeving van Regeling en Besluit bij Natura 2000-besluiten Paragraaf toegevoegd, vanwege de afspraak n.a.v. de consultatie dat voor beide typen Natura 2000-besluiten een keuze gemaakt kan worden tussen RegelingKlassiek en BesluitKlassiek enerzijds en RegelingCompact en BesluitCompact anderzijds
1.0.0	2020-12-16	Paragraaf 7.5 Kennisgeving Paragraaf ingevoegd (en volgende paragraaf vernummerd), n.a.v. introductie van de kennisgeving in STOP 1.0.4 (WELT 114)

Versie	Datum	Wijziging
1.0.0	2020-12-16	Bijlage 2 De relatie tussen artikel 1.2 Omgevingswet en de waardelijst voor thema Bijlage toegevoegd, waarin is aangegeven hoe de waarden van de waardelijst Thema zijn ontleend aan artikel 1.2 Omgevingswet (n.a.v. WELT-112)

Inhoud

A	Uitgangspunten voor de modellering	13
1	Inleiding	14
1.1	Aanleiding	14
1.1.1	Nieuw stelsel omgevingsrecht	14
1.1.2	LVBB, overheid.nl en DSO-LV	14
1.2	STOP, IMOW en TPOD	15
1.3	Leeswijzer	16
2	Inhoudelijke aspecten van de Natura 2000-besluiten	19
2.1	Kenschets rechtsfiguur	19
2.2	Algemene kenmerken Natura 2000-besluiten	19
2.3	De Natura 2000-besluiten	22
2.3.1	De inhoud van de Natura 2000-besluiten	22
2.3.1.1	Besluit tot aanwijzing van Natura 2000-gebieden	22
2.3.1.2	Besluit tot beperken of verbieden van de toegang tot een Natura 2000-gebied	25
2.3.2	Procedure voor de Natura 2000-besluiten	<u>2526</u>
2.3.2.1	Besluit tot aanwijzing van Natura 2000-gebieden	<u>2526</u>
2.3.2.2	Besluit tot beperken of verbieden van de toegang tot een Natura 2000-gebied	<u>2627</u>
2.4	Overgangsrecht en overgangsfase	27
3	Uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten	28
3.1	Proces van totstandkoming en bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsdocumenten	28
3.2	Omgevingsdocumenten met en zonder regels	28
3.3	Initieel besluit, wijzigingsbesluit en geconsolideerde Regeling	29
3.4	Annoteren	29
3.5	Waardelijsten	29
3.6	Presentatiemodel	30
3.7	Metadata	34
3.8	Van plan tot publicatie	34
3.8.1	Het aanleverproces	34
3.8.2	Raadplegen	35
3.8.2.1	Raadplegen in het officiële publicatieblad	35
3.8.2.2	Raadplegen in DSO-LV	35
B	Modellering van de Natura 2000-besluiten	36
4	Besluit, besluitonderdelen en Natura 2000-besluiten	37
4.1	Besluit en besluitonderdelen	37
4.1.1	Toelichting	37
4.1.2	Norm	38
4.2	De actuele geldende versie van de Natura 2000-besluiten	38
4.3	De geconsolideerde Regeling van de Natura 2000-besluiten	38

5	Toepassing van het STOP-tekstmodel op omgevingsdocumenten	39
5.1	Soorten tekststructuur	39
5.2	Specificatie van de Artikelstructuur.....	39
5.2.1	De tekstelementen in het Artikelstructuurdeel van Natura 2000-besluiten	40
5.2.1.1	Toelichting	40
5.2.1.2	Norm	41
5.2.2	Opschrift en nummering tekstelementen Artikelstructuur van Natura 2000-besluiten.....	43
5.2.2.1	Toelichting	43
5.2.2.2	Norm	45
5.3	Specificatie van de Vrijtekststructuur	47
5.3.1	Toelichting	48
5.3.2	Norm	48
5.4	Bijlagen bij Besluit en Regeling	50
5.4.1	Bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML	50
5.4.2	Informatieobject als bijlage	50
5.5	Standaardindeling Natura 2000-besluiten.....	51
5.5.1	Toelichting	51
5.5.2	Norm	51
5.6	Begripsbepalingen	51
5.6.1	Toelichting	51
5.6.2	Norm	51
5.7	Meet- en rekenbepalingen	52
5.7.1	Toelichting	52
5.7.2	Norm	52
5.8	Verwijzing	53
5.8.1	Toelichting	53
5.8.2	Norm	54
6	Het Informatiemodel Omgevingswet.....	55
6.1	Inleiding	55
6.2	De drie hoofdcomponenten van IMOW: tekst, locatie en annotatie	55
6.2.1	Tekst	56
6.2.1.1	Regeltekst en Juridische regel.....	56
6.2.1.2	Divisie en Tekstdeel.....	57
6.2.2	Locatie.....	58
6.2.2.1	Werkingsgebied en Locatie	58
6.2.2.2	Vastleggen van Locatie met geografisch informatieobject	60
6.2.3	Annotatie	62
6.3	De IMOW-UML-diagrammen voor de Natura 2000-besluiten	62
6.4	Annoteren met IMOW-objecten: bedoeling, objecten en attributen	65
6.4.1	Introductie: de bedoeling van het annoteren met IMOW-objecten	65
6.4.2	Objecttype Regeltekst.....	67
6.4.2.1	Toelichting op de toepassing.....	67
6.4.2.2	Definitie	67
6.4.2.3	Doel	67
6.4.2.4	Norm	68
6.4.2.5	Toelichting op de norm	68

6.4.3	Objecttype Juridische regel.....	69
6.4.3.1	Toelichting op de toepassing.....	69
6.4.3.2	Definitie.....	70
6.4.3.3	Doel	70
6.4.3.4	Norm.....	71
6.4.3.5	Toelichting op de norm	72
6.4.4	Objecttype Locatie	75
6.4.4.1	Toelichting op de toepassing.....	75
6.4.4.2	Definitie.....	76
6.4.4.3	Doel	77
6.4.4.4	Norm.....	77
6.4.4.5	Toelichting op de norm	79
6.4.5	Objecttype Geometrie.....	81
6.4.5.1	Toelichting op de toepassing.....	81
6.4.5.2	Definitie.....	81
6.4.5.3	Doel	81
6.4.5.4	Norm.....	81
6.4.5.5	Toelichting op de norm	82
6.4.6	Objecttype Activiteit – alleen voor toegangsbeperkingsbesluit.....	82
6.4.6.1	Toelichting op de toepassing.....	82
6.4.6.2	Definitie.....	83
6.4.6.3	Doel	83
6.4.6.4	Norm.....	84
6.4.6.5	Toelichting op de norm	85
6.4.7	Objecttype Gebiedsaanwijzing	89
6.4.7.1	Toelichting op de toepassing.....	89
6.4.7.2	Definitie.....	89
6.4.7.3	Doel	89
6.4.7.4	Norm.....	90
6.4.7.5	Toelichting op de norm	91
6.4.8	Gebiedsaanwijzingtype Natuur.....	92
6.4.8.1	Toelichting op de toepassing.....	92
6.4.8.2	Definitie.....	92
6.4.8.3	Doel	92
6.4.8.4	Norm.....	93
6.4.8.5	Toelichting op de norm	93
6.4.9	Objecttype Regelingsgebied.....	94
6.4.9.1	Toelichting op de toepassing.....	94
6.4.9.2	Definitie.....	94
6.4.9.3	Doel	95
6.4.9.4	Norm	95
6.4.9.5	Toelichting op de norm	95
6.4.10	Objecttype Kaart.....	95
6.4.10.1	Toelichting op de toepassing.....	95
6.4.10.2	Definitie	96
6.4.10.3	Doel	96
6.4.10.4	Norm	96

6.4.10.5	Toelichting op de norm	97
6.4.11	Objecttype Kaartlaag	97
6.4.11.1	Toelichting op de toepassing	97
6.4.11.2	Definitie	97
6.4.11.3	Doel	98
6.4.11.4	Norm	98
6.4.11.5	Toelichting op de norm	99
6.4.12	Objecttype SymbolisatieItem	99
6.4.12.1	Toelichting op de toepassing	99
6.4.12.2	Definitie	100
6.4.12.3	Doel	100
6.4.12.4	Norm	101
6.4.12.5	Toelichting op de norm	101
6.5	Het niveau van annoteren	102
6.6	Annoteren wanneer een deel van norm of beleid in een bijlage staat	102
6.7	Verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en onderdelen die nodig zijn om Natura 2000-besluiten in DSO-LV te kunnen tonen	103
C	Aspecten van de aanlevering.....	105
7	Aanlevering van omgevingsdocumenten	106
7.1	Identificatie van een Regelingversie met Doel	106
7.1.1	Algemeen	106
7.1.2	De toepassing van Doel bij Natura 2000-besluiten	108
7.2	De vormgeving van Regeling en Besluit bij Natura 2000-besluiten	108
7.2.1	Compact model voor Regeling en Besluit	109
7.2.1.1	Regeling	109
7.2.1.2	Besluit	109
7.2.2	Klassiek model voor Regeling en Besluit	111
7.2.2.1	Regeling	111
7.2.2.2	Besluit	112
7.3	Procedure-informatie en consolidatie	113
7.3.1	Algemeen	113
7.3.4	Procedurestatus van onderdelen van de Regeling	115
7.4	Kennisgeving	115
7.5	Muteren van IMOW-objecten	117
D	Bijlagen.....	118
Bijlage 1	Ontwerpkeuzen	119
Bijlage 2	De relatie tussen artikel 1.2 Omgevingswet en de waardelijst voor thema	120

A **Uitgangspunten voor de modellering**

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het motto van de Omgevingswet is 'Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit'. De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Met benutten wordt bedoeld het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om maatschappelijke behoeften te vervullen. Bij beschermen gaat het over het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit.

1.1.1 Nieuw stelsel omgevingsrecht

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Met de Omgevingswet wordt het huidige stelsel van ruimtelijke regels volledig herzien en wordt het fundament van het nieuwe stelsel voor het omgevingsrecht gelegd. Met het vernieuwen van het omgevingsrecht wil de wetgever vier verbeteringen bereiken:

- Het omgevingsrecht is inzichtelijk, voorspelbaar en gemakkelijk in het gebruik.
- De leefomgeving staat op een samenhangende manier centraal in beleid, besluitvorming en regelgeving.
- Een actieve en flexibele aanpak biedt overheden meer afwegingsruimte om doelen voor de leefomgeving te bereiken.
- Besluitvorming over projecten in de leefomgeving gaat sneller en beter.

Voor de realisatie van deze doelen biedt de wetgever diverse juridische instrumenten, waaronder de besluiten en andere rechtsfiguren die verschillende bevoegde gezagen in staat stellen besluiten te nemen die ingrijpen in de leefomgeving. De belangrijkste instrumenten zijn:

- Algemene Maatregel van Bestuur (Rijk)
- Ministeriële Regeling (Rijk)
- Omgevingsvisie (Rijk, provincies en gemeenten)
- Omgevingsverordening (Provincies)
- Waterschapsverordening (Waterschappen)
- Omgevingsplan (Gemeenten)
- Projectbesluit (Rijk, provincies en waterschappen)
- Programma (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen)

1.1.2 LVBB, overheid.nl en DSO-LV

Besluiten moeten, om werking te kunnen hebben, worden bekendgemaakt respectievelijk gepubliceerd. Daartoe moeten ze worden aangeleverd aan de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaarstellen (verder: LVBB). De LVBB verzorgt vervolgens de bekendmaking van de besluiten en de consolidatie van wijzigingsbesluiten in de (geconsolideerde) Regeling. Beide worden geplaatst op het internetportaal overheid.nl: de bekendmaking van de besluiten komt op officiebekendmakingen.nl in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag en de geconsolideerde Regeling in de nationale respectievelijk lokale regelingenbank. De geconsolideerde Regeling (in STOP-termen: de Toestand) wordt doorgeleverd aan de hierna te bespreken DSO-LV. Deze processen en de resultaten daarvan zijn nader beschreven in paragraaf 3.8.

Digitalisering is een van de instrumenten voor het behalen van de in paragraaf 1.1.1 genoemde verbeterdoelen. De Omgevingswet bevat de grondslagen voor de Landelijke Voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (verder: DSO-LV). Daarmee is de juridische basis gelegd voor de ontwikkeling van DSO-LV en kunnen er regels worden gesteld over onder andere gemeenschappelijke definities in de standaarden en voorzieningen die onderdeel zijn van het stelsel.

DSO-LV zorgt voor samenhangende, eenduidige en toegankelijke informatie van goede kwaliteit en draagt bij aan de verbetering van het stelsel van het omgevingsrecht. Het stimuleert een snellere en integrale besluitvorming onder de Omgevingswet en vergroot het gebruikersgemak.

DSO-LV biedt het digitale loket waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat kan en mag in de fysieke leefomgeving: het Omgevingsloket. Via het Omgevingsloket kunnen zij:

- vergunningen aanvragen en meldingen doen;
- zien welke regels en beleid van toepassing zijn op een locatie;
- (op termijn) informatie raadplegen over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, zoals gegevens over water- of luchtkwaliteit en geluidbelasting.

Om aan deze doelstellingen van DSO-LV te kunnen voldoen, is het nodig om bepaalde besluiten en andere rechtsfiguren *machineleesbaar* te maken en de gebruikte gegevens *uitwisselbaar* te maken. Dat betekent dat ze vanuit informatiekundig en technisch oogpunt moeten worden gestructureerd en gestandaardiseerd. De Omgevingswet biedt daartoe de mogelijkheid door het stellen van regels over de inrichting en vormgeving van die besluiten en andere rechtsfiguren.

1.2 STOP, IMOW en TPOD

De Omgevingsregeling¹ en de Regeling standaarden publicaties Omgevingswet² wijzen bepaalde besluiten en andere rechtsfiguren die hun grondslag vinden in de Omgevingswet, aan als omgevingsdocument en stellen het verplicht om die omgevingsdocumenten elektronisch vorm te geven conform de Standaard voor Officiële Publicaties, het InformatieModel Omgevingswet en het voor het betreffende omgevingsdocument voorgeschreven toepassingsprofiel. Op grond van artikel 20.26 lid 2 Ow worden omgevingsdocumenten ontsloten via DSO-LV.

De Standaard voor Officiële Publicaties (verder: STOP) omvat de beschrijving van de manier waarop digitale officiële bekendmakingen worden opgesteld, uitgewisseld en gepresenteerd. STOP ondersteunt het beschikbaar stellen van alle officiële bekendmakingen. Het algemene doel is interoperabiliteit in dat proces van uitwisselen en beschikbaar stellen. STOP gaat daarbij niet over de inhoud van officiële bekendmakingen, maar beschrijft wel de mechanismen en bouwstenen om die inhoud digitaal vast te leggen.

Per domein kan een specificatie van STOP gemaakt worden. Voor de Omgevingswet is die specificatie gegeven in het Conceptueel InformatieModel Omgevingswet (verder: CIMOW) en het InformatieModel Omgevingswet (verder: IMOW). CIMOW is het conceptuele model waarop informatiemodellen in de keten gebaseerd worden. IMOW is afgeleid van CIMOW en is het logische model dat is toegespitst op de keten ‘Van plan tot publicatie’. IMOW richt zich

¹ De Omgevingsregeling is de ministeriële regeling bij de Omgevingswet

² De Regeling standaarden publicaties Omgevingswet is een ministeriële regeling bij de Bekendmakingswet

met name op omgevingsdocumenten in DSO-LV. IMOW omvat implementatierichtlijnen en implementatie-afspraken voor de omgevingsdocumenten. Daarnaast omvat het per type omgevingsdocument een UML-klassediagram voor het annoteren van dat omgevingsdocument.

Op welke wijze STOP en IMOW moeten worden toegepast is per omgevingsdocument beschreven in een Toepassingsprofiel. Een Toepassingsprofiel is een nadere invulling c.q. beperking van de (algemene) STOP en bevat domeinspecifieke afspraken. De toepassingsprofielen geven voor het specifieke domein aan welke specifieke regels er gelden voor inhoud en metadata (eigenschappen en waardelijsten).

Voor de Omgevingswet is het gebruik van ToepassingsProfielen voor OmgevingsDocumenten (TPOD) vereist en is er voor elk soort omgevingsdocument een apart toepassingsprofiel. Een TPOD beschrijft de informatiekundige specificaties conform STOP en IMOW voor de (inhoudelijke) onderwerpen, de regels en richtlijnen die gelden voor het betreffende omgevingsdocument. Het is in feite de schakel tussen de juridisch(-inhoudelijke) bepalingen in de Omgevingswet en de technische specificaties voor het ontwikkelen van software ten behoeve van het opstellen van de afzonderlijke omgevingsdocumenten en de data die daarin wordt vastgelegd. Het TPOD is primair bedoeld voor informatie-specialisten, beleidsmedewerkers en juristen van de bevoegde gezagen, die de omgevingsdocumenten volgens de standaard inhoud en vorm zullen geven. De Wegwijzer voor het betreffende omgevingsdocument vult dit aan met aanwijzingen en voorbeelden voor de concrete toepassing van de standaard.

De STOP/TPOD-standaard legt vast hoe tekst moet worden ingedeeld en geannoteerd, hoe tekst aan locaties moet worden gekoppeld, welke waardelijsten van toepassing zijn en hoe het resultaat vervolgens uitgewisseld moet worden. Het is aan de bevoegde gezagen om de inhoud te bepalen.

Dit TPOD geeft uitwerking aan de Natura 2000-besluiten en behoort bij een set van documenten die, als toepassing van STOP, ontwikkeld zijn voor het domein van de Omgevingswet:

- Het Conceptueel Informatiemodel voor de Omgevingswet (CIMOW);
- Het Informatiemodel Omgevingswet (IMOW);
- XSD's; schema's voor implementatie van IMOW in XML-formaat;
- Presentatiemodel;
- Toepassingsprofielen (TPOD's) voor de omgevingsdocumenten;
- Waardelijsten behorende bij de TPOD's;
- Validatie- en conformiteitsregels;
- Wegwijzer op basis van de TPOD's.

1.3 **Leeswijzer**

Dit document is in drie delen verdeeld. Deel A beschrijft de uitgangspunten voor de modellering. In dit eerste hoofdstuk zijn de doelstellingen van de Omgevingswet en DSO-LV en de werking van LVBB en overheid.nl op hoofdlijnen toegelicht. Daarmee is het bredere kader en het doel van het TPOD geschetst. Hoofdstuk 2 beschrijft de juridische, inhoudelijke en procedurele aspecten van de Natura 2000-besluiten en -waar relevant- andere instrumenten die op de Natura 2000-besluiten inwerken. Ook het overgangsrecht en de eventuele overgangsfase na inwerkintreden van de Omgevingswet komt aan de orde.

Hoofdstuk 3 gaat in op de belangrijkste uitgangspunten voor de toepassingsprofielen. Ingegaan wordt op het proces van totstandkoming en bekendmaking, het verschil tussen omgevingsdocumenten met en omgevingsdocumenten zonder regels, het verschil tussen een initieel besluit, een wijzigingsbesluit en de geconsolideerde Regeling van de Natura 2000-besluiten; daarna worden de hoofdlijnen van annoteren, waardelijsten en Presentatiemodel toegelicht. Vervolgens wordt het onderwerp metadata kort benoemd. Tot slot wordt ingegaan op het proces van plan tot publicatie.

Deel B is volledig gewijd aan de modellering van de Natura 2000-besluiten. Hoofdstuk 4 beschrijft de besluitonderdelen waaruit een besluit tot vaststelling of wijziging van de Natura 2000-besluiten bestaat en het verschil tussen de actuele geldende versie van de Natura 2000-besluiten en de geconsolideerde Regeling daarvan. In hoofdstuk 5 wordt het STOP-tekstmodel beschreven en de toepassing daarvan op de Natura 2000-besluiten. Hoofdstuk 6 bevat een beschrijving van het IMOW. Hierin worden de drie hoofdcomponenten van IMOW beschreven, staat het IMOW-UML-klassediagram voor de Natura 2000-besluiten en wordt het annoteren van de Natura 2000-besluiten met IMOW-objecten gedetailleerd toegelicht. Tot slot worden de verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en hun juridische status beschreven.

In deel C komt een aantal aanleveringsaspecten aan de orde: de identificatie van omgevingsdocumenten met Doel; de vormgeving van Regeling en Besluit, oftewel de toepassing van de STOP-tekstmodellen voor Regeling en Besluit voor omgevingsdocumenten; het aangeven van de procedurestatus van een besluit tot vaststelling of wijziging van omgevingsdocumenten en de doorwerking daarvan in de geconsolideerde Regeling en tot slot het muteren van IMOW-objecten.

Dit toepassingsprofiel stelt een aantal (overwegend technische en structurerende) normen voor het opstellen van de Natura 2000-besluiten. Voorbeelden daarvan zijn het aantal besluitonderdelen waaruit een besluit tot vaststelling of wijziging van de Natura 2000-besluiten moet bestaan, de attributen die nodig zijn om een bepaalde annotatie vast te leggen en de manier waarop de relatie tussen tekst en werkingsgebied wordt vormgegeven. Uiteraard bevat het toepassingsprofiel ook een toelichting op die normen. Om volstrekt helder te maken wat tot de norm behoort, wordt in de tekst een duidelijk onderscheid gemaakt tussen beide teksttypen. De toelichtende teksten staan steeds in de subparagraph Toelichting, de normen staan in de subparagraph Norm. Het gaat hier om de functionele normen uit de standaard, niet om juridische normen die regels stellen. De subparagraph Norm beschrijft hoe bij het opstellen van de Natura 2000-besluiten voldaan moet worden aan de TPOD-standaard. Doelstelling hiervan is dat de omgevingsdocumenten van verschillende bevoegde gezagen op eenzelfde manier geraadpleegd en gevraagd kunnen worden en het combineren van informatie uit verschillende omgevingsdocumenten over eenzelfde onderwerp vereenvoudigd wordt. Hiermee hebben deze normen een functionele invalshoek. Validatieregels die bepalen of Natura 2000-besluiten kunnen worden bekendgemaakt en/of in DSO-LV getoond kan worden, kennen een technische invalshoek: kan het geautomatiseerde systeem het document verwerken?

Het voorliggende document is het toepassingsprofiel voor Natura 2000-besluiten. Dit is de verzamelterm voor twee verschillende typen besluiten: het besluit tot aanwijzing van een Natura 2000-gebied en het besluit tot verbieden of beperken van de toegang tot een Natura 2000-gebied. Daar waar beide besluittypen worden bedoeld, bijvoorbeeld omdat een beschrijving, modellering of specificatie voor beide van toepassing is, wordt in dit document

de term 'Natura 2000-besluiten' gebruikt. Wanneer iets voor slechts één van beide typen van toepassing is, wordt het relevante besluittype genoemd. Daarbij zal het besluit tot aanwijzing van een Natura 2000-gebied vaak 'aanwijzingsbesluit' worden genoemd en het besluit tot beperken of verbieden van de toegang tot een Natura 2000-gebied meestal worden aangeduid als 'toegangsbeperkingsbesluit'.

Het TPOD Natura 2000-besluiten is onderdeel van de set ToepassingsProfielen voor OmgevingsDocumenten die zijn bedoeld voor besluiten en andere rechtsfiguren die zijn gebaseerd op de Omgevingswet. De integrale, geconsolideerde versies van die besluiten en andere rechtsfiguren zijn te raadplegen in de viewer van DSO-LV die specifiek voor de Omgevingswet wordt gebruikt. De toepassingsprofielen zijn in principe bedoeld voor besluiten die zijn genomen en rechtsfiguren die zijn vastgesteld na inwerkingtreden van de Omgevingswet. Voor de Natura 2000-besluiten die zijn genomen op basis van voorgaande wetgeving, te weten de Natuurbeschermingswet 1998 en de Wet natuurbescherming, kent de Omgevingswet eerbiedigend overgangsrecht: ze gelden als Natura 2000-besluiten genomen op basis van de Omgevingswet. Vanuit juridisch perspectief is er dus geen noodzaak om voor de Natura 2000-gebieden nieuwe besluiten op basis van de Omgevingswet te nemen. Het is echter, gezien de rol die Natura 2000-gebieden spelen bij de beoordeling van aanvragen om een omgevingsvergunning en de beoordeling van de kansrijkheid van voorgenomen projecten, zeer wenselijk om ook de op grond van voorgaande wetgeving genomen Natura 2000-besluiten in DSO-LV te kunnen raadplegen. Daarom is besloten om van die reeds genomen besluiten geconsolideerde versies te maken die voldoen aan het onderhavige toepassingsprofiel. De verplichting om dit toepassingsprofiel te gebruiken geldt alleen voor Natura 2000-besluiten die op grond van de Omgevingswet zijn genomen, maar het toepassingsprofiel zal ook worden gebruikt als hulpmiddel voor de ontsluiting van reeds genomen Natura 2000-besluiten. Zoals gezegd worden er nieuwe versies van die besluiten gemaakt die voldoen aan de STOP/TPOD-standaard, maar de besluiten worden niet opnieuw genomen. De nieuwe versies worden niet opnieuw bekendgemaakt, maar door de LVBB rechtstreeks doorgeleverd aan DSO-LV. Er staat dus ook niet opnieuw beroep open tegen de Natura 2000-besluiten.

2

Inhoudelijke aspecten van de Natura 2000-besluiten

Dit hoofdstuk beschrijft het instrument Natura 2000-besluiten en heeft als doel de functionele elementen in het toepassingsprofiel te kunnen identificeren.

Paragraaf 2.1 schetst het karakter van de Natura 2000-besluiten. Deze schets bevat informatie op hoofdlijnen, die van belang is voor de functionele elementen in het toepassingsprofiel.

In paragraaf 2.2 staan algemene kenmerken van de Natura 2000-besluiten. Deze kenmerken geven de (juridische, procedurele, etc.) context weer van de Natura 2000-besluiten, maar beschrijven geen domeinspecifieke zaken.

Paragraaf 2.3 beschrijft domeinspecifieke kenmerken van de Natura 2000-besluiten. Dit zijn inhoudelijke en procedurele kenmerken van de Natura 2000-besluiten zelf. Waar relevant zijn ook kenmerken beschreven die aangeven hoe de Natura 2000-besluiten zich verhouden tot zaken in breder verband, bijvoorbeeld ten opzichte van andere instrumenten.

Paragraaf 2.4 ten slotte gaat over het overgangsrecht en de overgangsperiode waarin wordt gegaan van omgevingsplan van rechtswege naar het omgevingsplan dat is opgesteld conform de Omgevingswet.

2.1

Kenschets rechtsfiguur

Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten stellen elk (integraal) beleid en regels vast en nemen vervolgens andere (uitvoerings)besluiten over de ontwikkeling, het gebruik, de bescherming en het beheer en onderhoud van de fysieke leefomgeving voor hun grondgebied. Zij leggen dit vast in één of meerdere omgevingsdocumenten.

Elk van deze bestuursorganen heeft in het stelsel voor het omgevingsrecht zijn eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden en daarmee samenhangende instrumenten, waaronder de omgevingsdocumenten.

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (verder: LNV) wijst met een aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebieden aan. Dit is een besluit dat nationale uitvoering geeft aan regelgeving van de Europese Unie (verder: EU), te weten de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn. Het besluit kent een procedure die deels in EU- en deels in nationale wetgeving is vastgelegd. Een van de maatregelen die kunnen worden getroffen om de waarden in een Natura 2000-gebied te beschermen is het afsluiten van een of meer delen van dat gebied. Dat gebeurt door middel van het nemen van een toegangsbeperkingsbesluit. De bevoegdheid tot het nemen van dit besluit heeft de wetgever primair bij gedeputeerde staten (verder: GS) gelegd; in bepaalde gevallen ligt deze bevoegdheid bij de minister van LNV.

2.2

Algemene kenmerken Natura 2000-besluiten

In Tabel 1 tot en met Tabel 3 zijn de algemene kenmerken van de Natura 2000-besluiten opgenomen. Deze kenmerken leggen de algemene eigenschappen vast, waarmee informatie over de Natura 2000-besluiten wordt bijgehouden. Doel van deze tabellen is het weergeven van de meest essentiële algemene kenmerken van het instrument zodat de lezer het beter kan plaatsen en vergelijken met bestaande instrumenten, niet om een volledig sluitende

beschrijving te geven. De in de tabellen aangehaalde artikelen zijn afkomstig uit de Omgevingswet (verder: Ow), tenzij anders vermeld.

Tabel 1 Juridische kenmerken³

Onderwerp	Specificatie voor aanwijzingsbesluit	Specificatie voor toegangsbeperkingsbesluit
Grondslag rechtsfiguur	Art. 2.44 lid 1 Ow	Art. 2.45 lid 1 en 2 Ow
Voorbereidingsprocedure	<ul style="list-style-type: none"> • Overleggen ontwerp-voorstel van lijst Natura 2000-gebieden aan beide kamers der Staten-Generaal indien gelegen binnen exclusieve economische zone⁴ en aanwijzing o.g.v. habitatrichtlijn (art. 23.5a lid 1 Ow) • Aanmelding bij de EU van voornemen Natura 2000-gebied aan te wijzen verplicht⁵ bij aanwijzing o.g.v. habitatrichtlijn • Toepassen afdeling 3.4 Awb verplicht, tenzij sprake is van wijziging van ondergeschikte aard (art. 16.25a Ow) • Overleggen ontwerpbesluit tot aanwijzing Natura 2000-gebied aan beide kamers der Staten-Generaal indien gelegen binnen exclusieve economische zone (art. 23.5a lid 2 Ow) 	Toepassen afdeling 3.4 Awb niet verplicht

³ De aangehaalde bepalingen zijn van toepassing op besluiten die op grond van de Omgevingswet genomen worden. De gegevens in deze en volgende tabellen zijn niet van toepassing op reeds onder oud recht genomen besluiten. Er is dan ook niet bedoeld dat de genoemde procedures opnieuw moeten worden doorlopen voor de nieuwe 'STOP/TPOD-versies' van de reeds genomen besluiten.

⁴ Het Nederlandse deel van de Noordzee is ingedeeld in de territoriale zee (de 12-mijlszone vanuit de kust), waar Nederland volledige rechtsmacht heeft, en de exclusieve economische zone, waar Nederland beperkte rechtsmacht heeft

⁵ Deze aanmeldingsprocedure is buiten scope van dit TPOD omdat deze verplichting niet gebaseerd is op nationale wetgeving

Onderwerp	Specificatie voor aanwijzingsbesluit	Specificatie voor toegangsbeperkingsbesluit
Wijze van bekendmaking	Bekendmaking door plaatsing van het volledige besluit in de Staatscourant	Bekendmaking door plaatsing van het volledige besluit in het elektronisch publicatieblad van het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen
Tijdstip inwerkingtreding	Het aanwijzingsbesluit treedt in werking na bekendmaking	Het toegangsbeperkingsbesluit treedt in werking na bekendmaking
Rechtsbescherming	Bezuwaar ⁶ , beroep en hoger beroep	Bezuwaar ⁷ , beroep en hoger beroep
Geldt toepassingsprofiel ook voor ontwerpbesluit	Ja	Ja
Rechtsfiguur roept meldingsplicht of vergunningsplicht in het leven	Nee	Nee
Rechtsfiguur bevat voor eenieder bindende regels	Nee ⁸	Ja

Tabel 2 Kenmerken ten behoeve van metadata en annotaties

Onderwerp	Specificatie voor aanwijzingsbesluit	Specificatie voor toegangsbeperkingsbesluit
Bevoegde bestuurslaag	Rijk	Provincie resp. Rijk
Bestuursorgaan	Minister	GS resp. minister
Omgevingsdocument kan rechtstreeks ander omgevingsdocument wijzigen (meervoudig bronhouderschap ⁹)	Nee	Nee

⁶ Bezuwaar alleen wanneer afdeling 3.4 Awb niet is toegepast, dus alleen in het geval van een wijziging van ondergeschikte aard

⁷ Bezuwaar alleen wanneer afdeling 3.4 Awb niet is toegepast

⁸ Het bevoegd gezag dat aanwijzingsbesluiten neemt, gebruikt daarvoor de artikelvorm. Daarom is in dit toepassingsprofiel de artikelstructuur voorgeschreven voor het aanwijzingsbesluit. Het aanwijzingsbesluit zelf wijst alleen het gebied aan en bevat geen voor eenieder bindende regels; de bindende werking ontstaat door de vergunningsplicht van artikel 5.1 Ow voor de Natura 2000-activiteit.

⁹ De Omgevingswet voorziet in (juridisch) meervoudig bronhouderschap. Bij inwerkingtreden van de Omgevingswet is meervoudig bronhouderschap in technische zin voor voorbereidingsbesluit en reactieve interventie nog niet mogelijk. Vooralsnog wordt daarvoor een andere technische oplossing geboden, die is beschreven in de toepassingsprofielen voor die instrumenten

Onderwerp	Specificatie voor aanwijzingsbesluit	Specificatie voor toegangsbeperkingsbesluit
Ander omgevingsdocument kan rechtstreeks onderhavig omgevingsdocument wijzigen (meervoudig bronhouderschap ¹⁰)	Nee	Nee
Rechtsfiguur kan gewijzigd worden door wijzigingsbesluiten	Ja	Ja
Onderdelen	Besluitonderdelen ¹¹ : <ul style="list-style-type: none"> • deel 1: inhoudelijk deel • deel 2: toelichting 	Besluitonderdelen: <ul style="list-style-type: none"> • deel 1: inhoudelijk deel • deel 2: toelichting

Tabel 3 Vergelijking met huidige rechtsfiguren en RO Standaarden

Onderwerp	Specificatie aanwijzingsbesluit	Specificatie toegangsbeperkingsbesluit
Vergelijkbaar met / voortzetting van huidige rechtsfiguur	Besluit tot aanwijzing van Natura 2000-gebieden o.g.v. art. 2.1 Wet natuurbescherming	Besluit tot beperking van de toegang tot een Natura 2000-gebied o.g.v. art. 2.5 en 2.10 Wet natuurbescherming
Voortzetting van instrument in RO Standaarden	Nee	Nee
INSPIRE-thema	Protected Sites	Protected Sites

2.3 De Natura 2000-besluiten

In deze paragraaf wordt de inhoud van de Natura 2000-besluiten beschreven. In subparagraaf 2.3.1 wordt de inhoud van aanwijzingsbesluit en toegangsbeperkingsbesluit beschreven. In subparagraaf 2.3.2 wordt ingegaan op de procedure die bij aanwijzingsbesluit en toegangsbeperkingsbesluit moet worden gevolgd.

2.3.1 De inhoud van de Natura 2000-besluiten

2.3.1.1 Besluit tot aanwijzing van Natura 2000-gebieden

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermd natuurgebieden. In deze Natura 2000-gebieden worden bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit (soortenrijkdom) te behouden. De bescherming van Natura 2000 is door de EU vastgelegd in de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn. Met deze richtlijnen heeft de EU

¹⁰ Zie noot 9

¹¹ Zie voor een toelichting op de besluitonderdelen paragraaf 4.1

doelen vastgelegd die de lidstaten moeten bereiken, onder andere door daar nationale wetgeving voor vast te stellen. In Nederland zijn de doelen van de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn aanvankelijk vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet, vervolgens in de Wet natuurbescherming en nu in de Omgevingswet. Aangezien de regeling voor Natura 2000-besluiten in de Omgevingswet grotendeels gelijk is aan die in de Wet natuurbescherming wordt hier volstaan met een beschrijving gebaseerd op de bepalingen van de Omgevingswet.

De minister van LNV wijst op grond van artikel 2.44 lid 1 Ow ter uitvoering van de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn Natura 2000-gebieden aan en stelt daarbij instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vast. In het besluit moet de geometrische begrenzing van het gebied vastgelegd worden (artikel 3.58 lid 2 Besluit kwaliteit leefomgeving (verder: Bkl)¹²⁾. Afhankelijk van de aanwezige en te beschermen soorten en habitats worden Natura 2000-gebieden aangewezen als vogelrichtlijngebied, als habitatrichtlijngebied of als vogelrichtlijn- én habitatrichtlijngebied. Een aanwijzingsbesluit bevat instandhoudingsdoelstellingen voor de leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover dat nodig is ter uitvoering van de vogelrichtlijn of voor de natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover dat nodig is ter uitvoering van de habitatrichtlijn (artikel 3.58 lid 1 Bkl). Het besluit bevat daartoe een lijst met alle habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en/of broedvogel- en niet-broedvogelsoorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. Per type of soort is aangegeven wat de instandhoudingsdoelstellingen in dat gebied zijn: behoud of uitbreiding van de omvang (populatiegrootte of oppervlakte habitattype of leefgebied van de soort) respectievelijk behoud of verbetering van de kwaliteit (van het habitattype of het leefgebied van de soort).

Het aanwijzingsbesluit wijst het gebied aan en stelt de instandhoudingsdoelstellingen vast. De rechtstreekse, eenieder bindende werking van die aanwijzing ontstaat door de vergunningsplicht van artikel 5.1, eerste lid, Ow en de specifieke zorgplicht van artikel 11.6 Besluit activiteiten leefomgeving (verder: Bal). Artikel 5.1, eerste lid, Ow bepaalt dat het verboden is om zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit te verrichten. De specifieke zorgplicht van artikel 11.6 Bal verplicht, onder bepaalde omstandigheden, degene die een Natura 2000-activiteit verricht om maatregelen te nemen, gevolgen te beperken of ongedaan te maken dan wel de activiteit achterwege te laten. In de wet is de Natura 2000-activiteit als volgt gedefinieerd: activiteit, inhoudende het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. De wet definieert het Natura 2000-gebied als gebied dat:

- a door de bevoegde autoriteit van het land waarin het gebied is gelegen is aangewezen als speciale beschermingszone op grond van de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn, of
- b is opgenomen op de lijst van gebieden van communautair belang als bedoeld in de habitatrichtlijn.

De vergunningsplicht geldt dus zowel voor activiteiten die effecten hebben in een gebied dat is aangewezen als Natura 2000-gebied als voor activiteiten die effecten hebben in gebieden die bij de EU zijn aangemeld en op de Communautaire lijst zijn geplaatst maar nog niet zijn aangewezen als Natura 2000-gebied en zowel voor gebieden die in Nederland liggen als voor gebieden die in een andere lidstaat liggen. Het kan daarbij gaan om activiteiten die binnen

¹² Dit is een voorlopige nummering. De artikelen in hoofdstuk 3 Bkl worden nog vernummerd na definitieve opname in het Bkl van de artikelen uit de Aanvullingsbesluiten geluid en natuur.

een (aangewezen of aangemeld) Natura 2000-gebied worden verricht, maar ook om activiteiten die buiten die gebieden worden verricht en effect hebben op Natura 2000-gebieden. Artikel 4.6 Omgevingsbesluit (verder: Ob) bevat een regeling voor het bevoegd gezag voor deze omgevingsvergunning. In principe zijn dat GS, tenzij het een Natura 2000-activiteit van nationaal belang betreft, dan is de minister van LNV bevoegd om op de aanvraag te beslissen (artikel 4.12 Ob, waarin ook is vastgelegd in welke gevallen sprake is van een Natura 2000-activiteit van nationaal belang).

In het Besluit activiteiten leefomgeving (verder: Bal) zijn Natura 2000-activiteiten aangewezen waarvoor de vergunningsplicht niet geldt. Ook in programma, omgevingsverordening en ministeriële regeling kunnen -onder voorwaarden- gevallen worden aangewezen waarvoor de vergunningsplicht voor Natura 2000-activiteiten niet geldt. In artikel 8.74b Bkl staan de beoordelingsregels voor de Natura 2000-activiteit: voor zover een aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een Natura 2000-activiteit die een project is als bedoeld in de habitatrichtlijn, wordt deze alleen verleend als (uit de verplicht op te stellen passende beoordeling) de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten. Voor zover een aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een Natura 2000-activiteit die geen project is als bedoeld in de habitatrichtlijn, wordt bij de beslissing op de aanvraag om een omgevingsvergunning rekening gehouden met de gevolgen die de activiteit kan hebben voor een Natura 2000-gebied, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied.

Nadat een Natura 2000-gebied is aangewezen, moeten GS van de provincie waarin (het grootste deel van) dat gebied ligt een beheerplan voor dat gebied vaststellen (artikel 3.8 lid 3 Ow). In bepaalde gevallen is een minister bevoegd gezag voor het vaststellen van het beheerplan (artikel 3.9 lid 3 Ow). Het beheerplan Natura 2000 is een van de verplichte programma's. Een beheerplan Natura 2000 bevat, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, in ieder geval een beschrijving van de voor het Natura 2000-gebied nodige instandhoudingen en passende maatregelen en de beoogde resultaten van die maatregelen (artikel 4.26 Bkl). Het beheerplan Natura 2000 is een specifieke vorm van het instrument programma. Voor het programma bestaat een eigen toepassingsprofiel. Het toepassingsprofiel Natura 2000-besluiten is op het beheerplan dan ook niet van toepassing.

Geconcludeerd kan worden dat de in het aanwijzingsbesluit vastgelegde ligging en instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden, met inbegrip van (habitatrijlijn)gebieden die nog niet als zodanig zijn aangewezen maar al wel, als voorbereiding daarop, bij de EU zijn aangemeld en op de Communautaire lijst staan, een belangrijke rol spelen bij de beoordeling van aanvragen om omgevingsvergunning. Daardoor is het voor initiatiefnemers, vergunningaanvragers, bevoegde gezagen en derdebelanghebbenden wenselijk om zowel de aangewezen Natura 2000-gebieden als de gebieden op de communautaire lijst in DSO-LV te kunnen raadplegen¹³.

Activiteiten kunnen significante gevolgen hebben voor het Natura2000-gebied (oftewel een Natura 2000-activiteit zijn) als ze binnen een Natura 2000-gebied plaatsvinden, maar ook als ze daarbuiten plaatsvinden. Een aanwijzingsbesluit heeft daardoor ook werking buiten het gebied dat in het besluit is aangewezen. Dit wordt wel 'externe werking' genoemd. Het gebied waarin die externe werking optreedt varieert, afhankelijk van de habitat

¹³ De aanwijzingsbesluiten worden aan de LVBB aangeleverd en vervolgens doorgeleverd waardoor de aangewezen Natura 2000-gebieden in DSO-LV beschikbaar zijn. Voor een gebied op de Communautaire lijst is nog geen besluit genomen. Die gebieden worden niet bekend gemaakt en worden dus niet door de LVBB aan DSO-LV doorgeleverd. Onderzoek wordt nog op welke manier die gebieden in DSO-LV beschikbaar gesteld kunnen worden.

respectievelijk de soort en de plaats waar die habitat of soort zich binnen het Natura 2000-gebied bevindt. Wanneer de aanwijzingsbesluiten in DSO-LV te raadplegen zijn, is daar wel het Natura 2000-gebied te vinden, maar niet het gebied waarbinnen eventuele externe werking optreedt of kan optreden. Het is uiteraard wel wenselijk dat een gebruiker van DSO-LV ook bij een raadpleging buiten het Natura 2000-gebied wordt gewezen op mogelijke effecten van die externe werking. Dat kan worden bereikt door daarvoor toepasbare regels te maken.

2.3.1.2 *Besluit tot beperken of verbieden van de toegang tot een Natura 2000-gebied*

Op grond van artikel 2.45 Ow kunnen GS de toegang tot een Natura 2000-gebied geheel of gedeeltelijk beperken of verbieden. In bepaalde gevallen ligt de bevoegdheid tot het nemen van zo'n besluit bij de minister van LNV. Dit besluit is een van de instrumenten die het provinciebestuur of de minister kan inzetten om te voldoen aan de verplichting om passende maatregelen te treffen als dat nodig is voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied (artikel 3.59 Bkl). In het toegangsbeperkingsbesluit moet de geometrische begrenzing worden vastgelegd van het gebied waarvoor de beperking of het verbod geldt.

Inhoudelijk kunnen toegangsbeperkingsbesluiten variëren, afhankelijk van de functie van het gebied voor de betreffende beschermd natuurwaarde. De noodzaak voor het afsluiten van deelgebieden verschilt per soort en is sterk afhankelijk van de actuele en verwachte populatie-omvang, de plaats, het tijdstip en de periode. Ook de mate van verstoringsgevoeligheid van een soort en de kans op verstoringen, veroorzaakt door menselijke activiteiten, speelt mee. Zo kunnen gebieden het hele jaar worden gesloten. Maar het is ook mogelijk dat een gebied tijdelijk wordt gesloten, bijvoorbeeld alleen in de broedperiode of alleen in de periode van 3 uur voor tot 3 uur na hoogwater. Ook is het mogelijk om een gebied alleen af te sluiten voor bepaalde activiteiten of alleen activiteiten toe te staan onder bepaalde voorwaarden. Uitgangspunt bij het nemen van toegangsbeperkingsbesluite besluiten is dat gebieden alleen gesloten worden wanneer dat noodzakelijk is en open gaan wanneer dat kan. Voorbeelden zijn de ruiggebieden voor vogels en de kraam- en verhaargebieden voor zeehonden. Deze gebieden hoeven alleen afgesloten te worden in de periode dat deze gebieden voor deze specifieke functies in gebruik zijn en in sommige gevallen ook in de aanloop daar naar toe, om voldoende rust en toegankelijkheid te borgen. Daarna kunnen de gebieden weer opengesteld worden. Gebieden die het hele jaar fungeren als rust- of foerageergebied worden jaarrond afgesloten. Daarnaast komt het voor dat gebieden het jaar rond verschillende functies hebben voor verschillende soorten en om die reden jaarrond zijn afgesloten.

In gebieden waar veel natuurlijke dynamiek wordt verwacht of waar niet precies duidelijk is waar een soort zich zal gaan ophouden, is het mogelijk om 'zoekkaders' voor een gebied vast te leggen, waarna vervolgens in de praktijk wordt bepaald waar de grenzen van het gesloten gebied precies komen te liggen. Die grenzen worden vervolgens fysiek gemarkeerd met borden of boeien en waar mogelijk ook gemarkeerd op de hydrografische kaarten en gecommuniceerd via de berichtgeving aan zeevarenden.

2.3.2 **Procedure voor de Natura 2000-besluiten**

2.3.2.1 *Besluit tot aanwijzing van Natura 2000-gebieden*

Vanaf het begin van het proces om te komen tot een aanwijzingsbesluit betreft het ministerie van LNV alle belanghebbenden (medeoverheden, bewoners, bedrijven, recreanten, etc.) daar intensief bij.

Wanneer het gaat om de voorgenomen aanwijzing van een Natura 2000-gebied op grond van de Habitatrichtlijn moet Nederland het gebied aanmelden bij de EU. Als het gaat om een voorstel voor een lijst van Natura 2000-gebieden of een wijziging daarvan die geheel of gedeeltelijk liggen in de exclusieve economische zone, moet het ontwerp van dat voorstel eerst aan beide kamers der Staten-Generaal overgelegd worden; het voorstel voor de lijst wordt dan niet eerder dan vier weken na overlegging aan de kamers aan de EU gezonden (artikel 23.5a lid 1 Ow). De EU zet het gebied op de lijst van gebieden van communautair belang (de zogenaamde Communautaire lijst). Vanaf het moment van plaatsing op deze lijst geldt voor het gebied de bescherming van de Habitatrichtlijn. De minister moet nu zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen zes jaar, het gebied aanwijzen als speciale beschermingszone en prioriteiten vaststellen gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat (art. 4, vierde lid habitatrichtlijn).

Voor de aanwijzing van gebieden op grond van de vogelrichtlijn geldt geen aanmeldingsprocedure bij de EU en geen plaatsing op de Communautaire lijst. Deze gebieden worden direct aangewezen.

Op de voorbereiding van een aanwijzingsbesluit is, op grond van artikel 16.25a lid 1 Ow, afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (verder: Awb) van toepassing. Het ontwerp van het aanwijzingsbesluit wordt gedurende zes weken ter inzage gelegd. Gedurende die periode kan eenieder zienswijzen over het ontwerp naar voren brengen. Op grond van artikel 16.25a, lid 2 Ow kan een bestuursorgaan afdeling 3.4 Awb, voor zover niet in strijd met internationaalrechtelijke verplichtingen, buiten toepassing laten bij de voorbereiding van een aanwijzing als bedoeld in het eerste lid, als het gaat om een wijziging van ondergeschikte aard die niet leidt tot grotere nadelige gevolgen voor het milieu. In het geval dat het gaat om de aanwijzing van een Natura 2000-gebied dat geheel of gedeeltelijk ligt in de exclusieve economische zone overlegt de minister het ontwerp-besluit aan beide kamers der Staten-Generaal; het aanwijzingsbesluit wordt dan niet eerder dan vier weken na overlegging aan de kamers genomen (artikel 23.5a lid 2 Ow). In de situatie na inwerkingtreden van de Omgevingswet levert het bevoegd gezag, nadat het een aanwijzingsbesluit heeft genomen, het besluit aan de LVBB aan. De LVBB zorgt voor de bekendmaking, de eventuele consolidatie en de doorlevering aan DSO-LV. Daarna wordt het in DSO-LV getoond.

Tegen het vastgestelde aanwijzingsbesluit staan voor degenen die een zienswijze ingediend hebben de mogelijkheden van beroep en hoger beroep open¹⁴.

Artikel 10.6b Ob bevat de verplichting voor de minister van LNV om te zorgen voor actualisatie van de aanwijzingsbesluiten. Er kunnen verschillende redenen zijn voor het wijzigen van een aanwijzingsbesluit. Een wijzigingsbesluit kan de grenzen van het beschermde gebied veranderen, maar ook de lijst van habitattypen en soorten en/of de instandhoudingsdoelstellingen daarvoor. Een wijzigingsbesluit kan ook wijzigingen van meerdere gebieden tegelijk bevatten. Voor wijzigingsbesluiten gelden dezelfde procedures als voor aanwijzingsbesluiten.

2.3.2.2 *Besluit tot beperken of verbieden van de toegang tot een Natura 2000-gebied*

Voor de gebieden die in beheer zijn van het Rijk is de minister van LNV het bevoegd gezag om toegangsbeperkingsbesluite besluiten te nemen. Voor de overige gebieden zijn dat GS. Omgevingswet en Omgevingsbesluit kennen geen bijzondere bepalingen over de procedure van het toegangsbeperkingsbesluit. Er geldt geen verplichting om afdeling 3.4 Awb toe te

¹⁴ In het geval van een wijziging van ondergeschikte aard waarbij afdeling 3.4 Awb buiten toepassing is gelaten moet eerst bezwaar gemaakt worden, alvorens de mogelijkheden van beroep en hoger beroep openstaan.

passen. Het is daarom niet nodig om een ontwerpbesluit ter inzage te leggen; het staat het bevoegd gezag vrij om dat wel te doen. Het naar voren brengen van zienswijzen is uiteraard alleen mogelijk wanneer een ontwerpbesluit ter inzage is gelegd. Tegen het genomen besluit staan de rechtsmiddelen bezwaar, beroep en hoger beroep open.

In de situatie na inwerkingtreden van de Omgevingswet levert het bevoegd gezag, nadat het een toegangsbeperkingsbesluit heeft genomen, het besluit aan de LVBB aan. De LVBB zorgt voor de bekendmaking, de eventuele consolidatie en de doorlevering aan DSO-LV. Daarna wordt het in DSO-LV getoond.

NB: Als het gebied geheel of gedeeltelijk in het water ligt wordt het ook opgenomen op de meest recente hydrografische kaart. Dit gebeurt door de Hydrografische Dienst van de Koninklijke Marine. Op de kaart wordt met kaartsymbolen aangegeven dat de toegang tot een gebied verboden is en of het gebied het hele jaar of een gedeelte van het jaar afgesloten is en ten behoeve waarvan. Bij tussentijdse wijzigingen, tussen twee kaartedities in, werkt de Hydrografische Dienst met het uitzenden van een Berichtgeving aan Zeevarenden. Dit valt buiten de scope van dit toepassingsprofiel.

2.4 Overgangsrecht en overgangsfase

Het overgangsrecht van de Omgevingswet gaat voor Natura 2000-besluiten uit van eerbiedigende werking. Onherroepelijke besluiten tot aanwijzing van Natura 2000-gebieden die genomen zijn op basis van de Wet natuurbescherming, gelden als besluiten tot aanwijzing van Natura 2000-gebieden als bedoeld in de Omgevingswet. Onherroepelijke besluiten tot het verbieden of beperken van de toegang tot Natura 2000-gebieden die genomen zijn op basis van de Wet natuurbescherming, gelden als besluiten tot het verbieden of beperken van de toegang tot Natura 2000-gebieden als bedoeld in de Omgevingswet. De Omgevingswet verplicht er niet toe om te komen van Natura 2000-besluiten op grond van het oude recht naar Natura 2000-besluiten op grond van de Omgevingswet en kent daarvoor dus ook geen overgangsfase.

3

Uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten beschreven. Deze uitgangspunten zijn mede gebruikt als bouwstenen voor de ontwikkeling van de TPOD's. Deze informatie is met name beschrijvend van aard en dient het doel achtergrond te bieden voor deel B, dat de modellering van de Natura 2000-besluiten beschrijft en voortborduurt op de uitgangspunten beschreven in dit hoofdstuk. Dit hoofdstuk beschrijft generiek de toegepaste principes in algemene bewoording. Het is mogelijk dat onderdelen van die teksten voor de Natura 2000-besluiten niet van toepassing zijn.

3.1

Proces van totstandkoming en bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsdocumenten

Het proces van opstellen van omgevingsdocumenten en daarbij toepassen van de STOP/TPOD-Standaarden begint intern bij het bevoegd gezag. Waar dat relevant is voor het instrument kan een informeel deel volgen dat bestaat uit participatie en (voor)overleg. Deze informele fase is vormvrij. In het informele deel van het proces kan een informele versie van het omgevingsdocument gebruikt worden die aan de STOP/TPOD-Standaarden voldoet, maar dat is niet verplicht. Met de standaarden kan een conceptversie van omgevingsdocumenten gemaakt worden.

Bij het opstellen van het omgevingsdocument ten behoeve van het formele deel van het proces moet gebruik gemaakt worden van de standaarden STOP en TPOD. De standaarden ondersteunen ook dit opstelproces. Na het opstellen van het omgevingsdocument volgen voor die instrumenten waarvoor dat van toepassing is publicatie en kennisgeving van het ontwerp van het omgevingsdocument en later publicatie of bekendmaking van het besluit op overheid.nl.

Op overheid.nl worden alleen ontwerp- en vastgestelde besluiten gepubliceerd respectievelijk bekendgemaakt. Op dit moment is nog niet bekend of, en zo ja waar, zal worden voorzien in een landelijk beschikbare omgeving waarin ook informele versies van de omgevingsdocumenten beschikbaar gesteld en geraadpleegd kunnen worden.

3.2

Omgevingsdocumenten met en zonder regels

Er is onderscheid tussen omgevingsdocumenten die regels bevatten, zoals het omgevingsplan, en omgevingsdocumenten die geen regels bevatten, zoals de omgevingsvisie.

Omgevingsdocumenten die regels bevatten, zullen vanuit de gebruikerstoepassing van het DSO het meest gevraagd worden. Daarom worden aan die omgevingsdocumenten extra eisen gesteld ten behoeve van de bekendmaking en zijn er extra mogelijkheden aan toegevoegd voor bevraging en raadpleging. Om deze reden besteden de standaarden bijzondere aandacht aan deze categorie als het gaat om tekststructuur, annotaties en weergave.

De omgevingsdocumenten zonder regels hebben een ander karakter. Ze hebben een vrijere opzet en kennen geen artikelsgewijze indeling. Hiervoor geldt dan ook een aantal eisen niet die wel voor de omgevingsdocumenten met regels gelden, zoals vaste tekststructuren.

De specificaties voor de tekststructuur zijn opgenomen in hoofdstuk 5.

3.3

Initieel besluit, wijzigingsbesluit en geconsolideerde Regeling

Omgevingsdocumenten komen in principe tot stand door het nemen van een initieel besluit (het eerste besluit waarbij een volledig omgevingsdocument wordt vastgesteld). Bij het omgevingsplan en de waterschapsverordening bestaat het initiële besluit uit een overgangsrechtelijke situatie en/of een regeling van rikswege, zie daarvoor paragraaf 2.4. Daarna kunnen de omgevingsdocumenten door wijzigingsbesluiten gewijzigd worden. Voor omgevingsplannen, omgevingsverordeningen, waterschapsverordeningen, AMvB's, MR en omgevingsvisies geldt de verplichting ze in geconsolideerde vorm beschikbaar te stellen. De LVBB zorgt er voor dat alle achtereenvolgens genomen wijzigingsbesluiten verwerkt worden tot een doorlopende versie van het omgevingsdocument: de geconsolideerde Regeling. In hoofdstuk 4 wordt dit nader beschreven. Zie voor het muteren door middel van wijzigingsbesluiten en het consolideren van die besluiten tot een (Toestand van) de Regeling ook paragraaf 7.3.4.

3.4

Annoteren

Onder annoteren verstaan we het toevoegen van gegevens aan (onderdelen van) besluiten en regelingen, gegevens die de besluiten en regelingen machineleesbaar maken. Dit zorgt ervoor dat het besluit of de regeling gestructureerd bevraagbaar is en dat locaties en andere gegevens op een kaart weergegeven worden. Het annoteren helpt ook bij het verbinden van toepasbare regels, oftewel vragenbomen, aan regels met locaties. De gegevens die bij het annoteren worden toegevoegd worden niet in de voor de mens leesbare tekst weergegeven. Voor degene die dat wil zijn ze wel terug te vinden. Het annoteren van omgevingsdocumenten met IMOW-objecten is beschreven in hoofdstuk 6. Daar wordt ook van ieder IMOW-object aangegeven wat het doel is van die annotatie, met andere woorden: wat levert de extra inspanning van het annoteren op aan meerwaarde voor gebruiker en opsteller?

3.5

Waardelijsten

Een waardelijst is een collectie van waarden die gebruikt kunnen worden bij het annoteren. Bij diverse attributen van annotaties hoort een waardelijst met vooraf gedefinieerde waarden. Waardelijsten zijn er in twee vormen: limitatieve waardelijsten en uitbreidbare waardelijsten. In de toepassingsprofielen voor de omgevingsdocumenten bedoelen we daar het volgende mee:

- **limitatieve waardelijst:** een lijst met vooraf gedefinieerde waarden waaruit gekozen moet worden. Deze waardelijst wordt centraal beheerd en kan alleen beheermatig gewijzigd worden, aangezien een wijziging direct effect heeft op de werking en functionaliteiten van de applicaties van DSO-LV en LVBB;
- **uitbreidbare waardelijst:** een lijst met vooraf gedefinieerde waarden. Wanneer de gewenste waarde op de waardelijst voorkomt, wordt die gebruikt. Als de gewenste waarde niet op de waardelijst voorkomt, definieert het bevoegd gezag een eigen waarde.

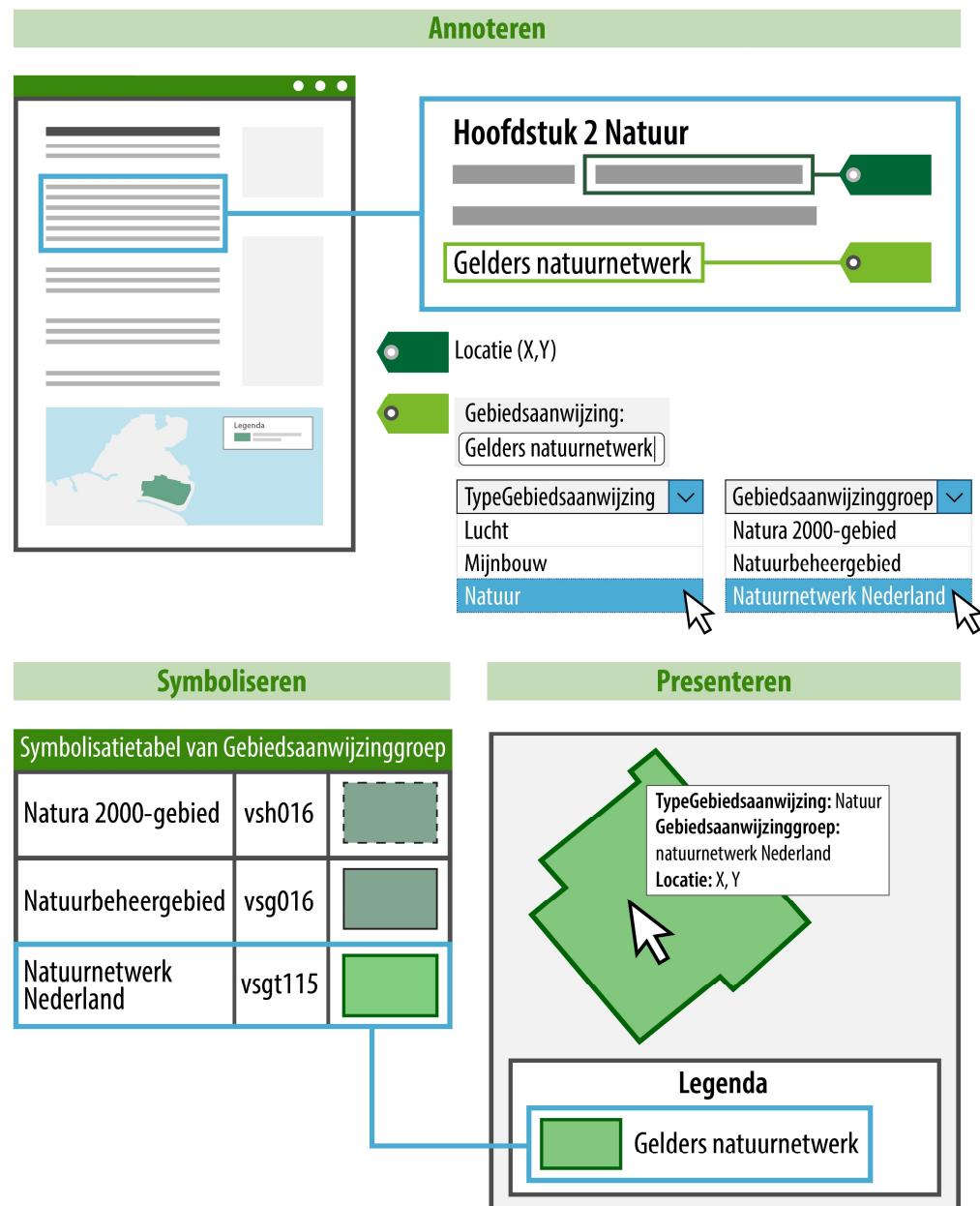
In paragraaf 6.4 is per objecttype is aangegeven voor welke attributen een waardelijst geldt en of deze limitatief of uitbreidbaar is.

3.6 Presentatiemodel

De inhoud van een omgevingsdocument dient kenbaar te zijn. Daarom moet een omgevingsdocument niet alleen machineleesbaar worden aangeboden, maar is ook een voor de mens te interpreteren presentatie noodzakelijk. Uitgangspunt is dat de tekst, de bijbehorende Locaties en de waarden die normen op de verschillende Locaties hebben zo overzichtelijk worden gepresenteerd dat de raadpleger ze kan interpreteren.

Het Presentatiemodel richt zich op de mensleesbare vorm van het presenteren. Onder presenteren verstaan we het weergeven en visualiseren van de inhoud van een besluit of regeling in een voorgedefinieerde vorm (gebruik van symbolen, kleur, lijndikte, arcering, karakterset) conform een afgesproken standaard. Het Presentatiemodel beschrijft daarbij de wijze van presenteren van tekst, locaties en waarden en het presenteren van wijzigingen in een wijzigingsbesluit.

De mensleesbare presentatie van tekst toont de hiërarchie van de structuurelementen van die tekst. De mensleesbare presentatie van Locaties maakt gebruik van de annotaties met IMOW-objecten, waardelijsten en symbolisatietabellen. Een symbolisatietabel bepaalt hoe Locaties, de bijbehorende annotaties en waarden op een kaartbeeld worden weergegeven. De tabel geeft de symbolisatie waarmee een annotatie wordt gepresenteerd. Hierbij wordt een waarde uit een limitatieve waardelijst aan de bijbehorende, afgesproken, symbolocode gekoppeld. Gebruik van de symbolisatietabel leidt tot een standaardweergave, ook wel geharmoniseerde weergave genoemd. Figuur 1 laat de werking van de standaardweergave zien voor een annotatie met een Gebiedsaanwijzing.

Figuur 1 Presentatiemodel: annoteren met object, type en groep, in combinatie met symbolisatietabel, toepassing standaardweergave

Figuur 1 laat zien dat een tekst wordt gekoppeld aan een Locatie. Om de betekenisvol op een kaart weer te geven is geannoteerd met een Gebiedsaanwijzing, in dit geval van het type Natuur. Het bevoegd gezag heeft zelf een naam gekozen voor de Gebiedsaanwijzing (in dit geval 'Gelders Natuurnetwerk') en heeft aangegeven tot welke groep die specifieke Gebiedsaanwijzing hoort. De groep wordt gekozen uit de waardelijst 'Natuurgroep' die hoort bij de Gebiedsaanwijzing van het type Natuur. In het voorbeeld is uit de waardelijst de waarde 'Natuurnetwerk Nederland' gekozen. De groep is het onderdeel van

de annotatie dat bepaalt hoe de Locatie op de kaart wordt weergegeven. Alle waarden voor groep van de waardelijst hebben in de symbolisatietabel die hoort bij het Presentatiemodel een code die bepaalt hoe de groep wordt weergegeven: de kleur, arcering, mate van transparantie en lijnstijl. Voor het bevoegd gezag is het voldoende om aan te geven welke groep van toepassing is. Een viewer kan dan geautomatiseerd met behulp van de symbolisatietabel de Locatie met de juiste standaardsymbolisatie weergeven.

Het bevoegd gezag heeft twee methoden om zelf invloed uit te oefenen op de weergave van objecten, Locaties en waarden op een kaart. De eerste methode is door te kiezen voor een eigen, specifieke symbolisatie in plaats van de standaardweergave. Dit maakt het bijvoorbeeld mogelijk om de activiteiten 'het exploiteren van een discotheek' en 'het exploiteren van daghoreca' ieder op een eigen manier weer te geven in plaats van met de standaardweergave die hoort bij de Activiteitengroep 'exploitatieactiviteit horeca'. Figuur 2 laat daarvan (enigszins versimpeld) een voorbeeld zien. In IMOW is daarvoor een attribuut toegevoegd aan de objecten Activiteit (via ActiviteitLocatieaanduiding), Omgevingswaarde, Omgevingsnorm en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing.

Gebleken is dat het in DSO-LV niet goed werkt om met een attribuut een symbolisatie mee te geven. Daarom is in IMOW versie 1.0.3 het objecttype SymbolisatieItem geïntroduceerd. Met SymbolisatieItem kan het bevoegd gezag een eigen, specifieke symbolisatie geven aan ActiviteitLocatieaanduiding, Normwaarde en (de verschillende typen) Gebiedsaanwijzing. In verband met de eis dat in de 1.0.x-versie van de standaard geen wijzigingen worden aangebracht die niet backwards compatible zijn, blijft het attribuut *specifiekeSymbolisatie* gehandhaafd, naast het nieuwe objecttype. In versie 1.1 van de TPOD-standaard zal het attribuut *specifiekeSymbolisatie* volledig vervallen. Om er voor te zorgen dat er dan geen omgevingsdocumenten zijn waarvan onderdelen niet meer door de standaard en de systemen van DSO-LV worden ondersteund, wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, het objecttype SymbolisatieItem te gebruiken en geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie*.

Annoteren

Artikel 2.14 Uitritten

1. Het is verboden in gebied A om zonder Vergunning X Activiteit Y uit te voeren.

Locatie (X,Y)

Activiteit: in Activiteitengroep

- Activiteitengroep A
- Activiteitengroep B
- Activiteitengroep C

Standaard weergave

Symboliseren

Symbolisatietabel van Activiteitengroep	
Activiteitengroep A	vag421
Activiteitengroep B	vag404
Activiteitengroep C	vag418

Eigen weergave

Symboliseren

activiteit met eigen weergave

- vag418
- vag404
- vag421

Presenteren

Presenteren

Figuur 2 Presentatiemodel: annoteren met object en groep, in combinatie met symbolisatietabel, toepassing standaardweergave (links) en eigen weergave (rechts)

Figuur 2 laat het verschil zien tussen de toepassing van de standaardweergave en de eerste methode voor het bevoegd gezag om zelf invloed uit te oefenen op de weergave, namelijk door te kiezen voor een eigen, specifieke symbolisatie. Het bovenste deel van de afbeelding laat, net als in Figuur 1 maar dan voor een activiteit, zien dat een tekst wordt gekoppeld aan een Locatie, de activiteit een naam krijgt en een groep wordt gekozen. Het onderste deel van

de figuur laat aan de linkerkant de toepassing van de standaardweergave zien. Dit is al beschreven in de toelichting op Figuur 1. De rechterkant toont de toepassing van de eigen, specifieke symbolisatie. Het bevoegd gezag kiest uit de symbolisatiebibliotheek de symbolicode die het beste past bij de manier waarop het object wil weergeven. In dat geval gaat de specifieke symbolisatie boven de weergave-werking van de groep.

De tweede methode die het bevoegd gezag heeft om zelf invloed uit te oefenen op de weergave is het samenstellen van kaarten en kaartlagen. Daarmee geeft het bevoegd gezag zelf aan dat bepaalde informatie, of een set van informatie, op een kaart of kaartlaag wordt weergegeven. Deze methode

Naast de presentatie van tekst, Locaties en waarden legt het Presentatiemodel ook vast hoe wijzigingen in een wijzigingsbesluit worden gepresenteerd. In een wijzigingsbesluit moet in mensleesbare, inzichtelijke en begrijpelijke vorm getoond worden wat door het besluit verandert in de geconsolideerde Regeling; dit betreft zowel tekst, Locatie als waarden.

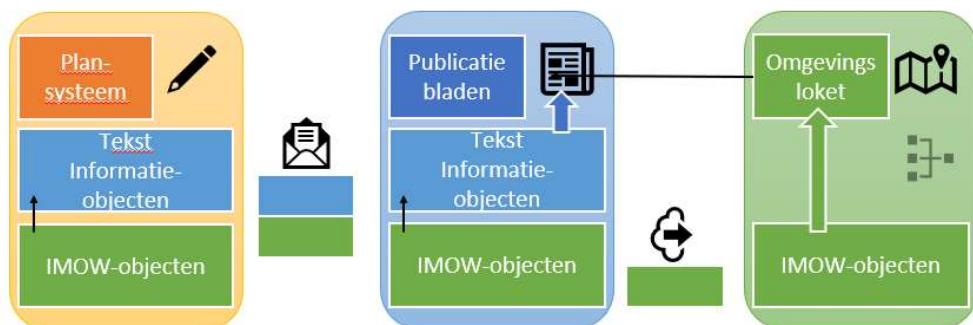
3.7 Metadata

Informatie en specificaties voor de metadata die moeten worden meegeleverd bij de aanlevering voor de bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsdocumenten zijn te vinden in de STOP-documentatie.

3.8 Van plan tot publicatie

3.8.1 Het aanleverproces

Het bevoegd gezag levert via het digitale kanaal het digitale besluit aan via het bronhouderskoppelvlak. Het digitale besluit bestaat uit een generiek formeel deel met daarin de artikelen c.q. beleidstekst en informatieobjecten en een Omgevingswetdeel met specifieke objecten vanuit dit domein. In het geval van een wijzigingsbesluit levert het bevoegd gezag de consolidatie-instructies ten behoeve van het consolideren van het wijzigingsbesluit in de regeling. Beide delen vormen een gevalideerd consistent geheel. De LVBB verzorgt de publicatie van het formele deel van het besluit in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag op officiëlebekendmakingen.nl en consolideert het besluit in de regeling. De IMOW-objecten worden gedistribueerd naar DSO-LV ten behoeve van het Omgevingsloket.

Figuur 3 Aanleverproces

3.8.2 Raadplegen

3.8.2.1 Raadplegen in het officiële publicatieblad

Op officieelbekendmakingen.nl wordt het besluit formeel bekend gemaakt in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag. De authentieke tekst van het besluit wordt in PDF-formaat weergegeven en er is een zogeheten landingspagina voor de informatieobjecten. Tevens is er een web-versie van het besluit.

Daarnaast worden de consolidatie-instructies verwerkt in de geldende regeling van dat moment. Dit resulteert in een documentgerichte weergave van de regeling van waaruit de informatieobjecten kunnen worden benaderd. De informatieobjecten worden afzonderlijk getoond in een interactieve viewer en kunnen vanuit daar ook worden gedownload.

Raadplegen is alleen mogelijk per omgevingsdocument of regeling en dus ook alleen van één bevoegd gezag. Er is geen integraal overzicht van alle regels voor de leefomgeving.

3.8.2.2 Raadplegen in DSO-LV

DSO-LV ontvangt de geconsolideerde regeling met de IMOW-objecten. In het Omgevingsloket zijn diverse functies beschikbaar voor de gebruiker. Het biedt de mogelijkheid tot het oriënteren op de integrale regels of het integrale beleid over de fysieke leefomgeving via de kaart. Met een klik op de kaart zijn de daar geldende regels en het geldende beleid te raadplegen. De locaties uit de diverse regelingen worden via een legenda gesymboliseerd op de kaart. De tekst en kaart geven ook selectiemogelijkheden, bijvoorbeeld het tonen van regeltekst en locaties voor een specifieke activiteit, het uitsluitend tonen van regels die voor iedereen gelden of het tonen van beleid over een specifiek beleidsaspect met de bijbehorende locaties. De getoonde tekst komt uit de geconsolideerde Regelingen vanuit de officiële publicatiebladen.

Tot slot vormen de IMOW-objecten de basis voor de toepasbare regels (vragenbomen) in het Omgevingsloket, indien van toepassing. De locaties zijn gekoppeld aan de activiteiten in de vragenboom. De vragenbomen zelf worden via een apart kanaal aangeleverd.

B

Modellering van de Natura 2000-besluiten

Dit deel beschrijft de modellering van de Natura 2000-besluiten en voorziet in de vertaling van (een deel van) de kenmerken van de tabellen uit hoofdstuk 2 naar het model dat de kenmerken structureert en aan elkaar relateert. Het model legt uit hoe de Natura 2000-besluiten zodanig gestructureerd worden, dat ze machineleesbaar en op een gestandaardiseerde manier uitwisselbaar worden.

Hoofdstuk 4 beschrijft besluit, besluitonderdelen en geldende en geconsolideerde Regeling van de Natura 2000-besluiten. In hoofdstuk 5 wordt het tekstmodel beschreven en de toepassing daarvan op de Natura 2000-besluiten. Hoofdstuk 6 beschrijft het Informatiemodel Omgevingswet (IMOW).

IMOW en de toepassing daarvan vormen een domeinspecifieke toepassing van STOP. Om een omgevingsdocument op te stellen en juridisch juist te kunnen bekendmaken is het uiteraard ook nodig om te voldoen aan de specificaties van STOP. Hoe dat moet is beschreven in de STOP-standaard.

4

Besluit, besluitonderdelen en Natura 2000-besluiten

Deze paragraaf geeft een beschrijving van de onderdelen waaruit het besluit waarbij een Natura 2000-besluiten of een wijziging daarvan wordt vastgesteld, bestaat.

4.1 Besluit en besluitonderdelen

4.1.1 Toelichting

Natura 2000-besluiten en wijzigingen daarvan bestaan uit twee onderdelen.

Deel één: inhoudelijk deel

In het geval van het aanwijzingsbesluit bestaat dit deel uit de aanwijzing van het Natura 2000-gebied, de aanwijzing van de natuurlijke habitattypen, de (vogel)soorten waarvoor de speciale beschermingszone is aangewezen, de vastlegging van de instandhoudingsdoelstellingen¹⁵ en de geometrische begrenzing van het Natura 2000-gebied in de vorm van geografische informatieobjecten die de Locaties vastleggen. Waar nodig wordt de begrenzing van het Natura 2000-gebied uitgesplitst in de aanwijzing van de speciale beschermingszone ingevolge de habitatrichtlijn en de aanwijzing van de speciale beschermingszone ingevolge de vogelrichtlijn.

Bij het toegangsbeperkingsbesluit bestaat dit deel uit de regels waarmee de verboden en beperkingen worden vastgelegd en de daarbij behorende geografische informatieobjecten die de Locaties vastleggen waar die verboden en beperkingen gelden. De verboden en beperkingen worden vaak vastgelegd door de activiteiten te noemen die in het betreffende gebied niet of juist wel zijn toegestaan. Bij dit deel kunnen bijlagen worden gevoegd.

In het geval van een wijzigingsbesluit wordt in dit deel concreet aangegeven op welke wijze het Natura 2000-besluit wordt aangepast. Aangegeven wordt welke artikelen, leden en/of welke geografische informatieobjecten geheel of gedeeltelijk worden toegevoegd, geschrapt, gewijzigd of vervangen door andere. Bij een wijzigingsbesluit wordt dit deel weergegeven in ‘renvooiweergave’; een weergave waarin met visuele middelen wordt duidelijk gemaakt wat wordt toegevoegd of geschrapt.

Deel twee: toelichting

Het tweede deel van Natura 2000-besluiten is de (Nota van) toelichting. De toelichting bij het toegangsbeperkingsbesluit onderbouwt de noodzaak om de toegang tot het gebied te beperken dan wel te verbieden. Bij het aanwijzingsbesluit bevat de toelichting een beschrijving van het gebied, het uitgevoerde onderzoek en van de Natura 2000-waarden (habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelsoorten) waarvoor het gebied is aangewezen. In aanwijzingsbesluiten die zijn genomen op grond van de Wet natuurbescherming staan doorgaans ook de instandhoudingsdoelstellingen en de exclareringsformule (die bestaande bebouwing, erven, tuinen, verharding en hoofdspoornlijnen uitsluit van de aanwijzing als Natura 2000-gebied) in de toelichting¹⁶.

Ter ondersteuning van de toelichting kunnen bijlagen met onderzoeksgegevens en bescheiden bij dit eerste deel van het vaststellingsbesluit gevoegd zijn.

¹⁵ In de aanwijzingsbesluiten die zijn genomen op grond van de Wet natuurbescherming staan de instandhoudingsdoelstellingen doorgaans in de Nota van Toelichting. Het verdient aanbeveling om ze in de toekomst in deel één onder te brengen.

¹⁶ Het verdient aanbeveling om die onderdelen in de toekomst in deel één onder te brengen.

In paragraaf 7.2 wordt de toepassing voor omgevingsdocumenten van de tekstmodellen van STOP voor Regeling en Besluit beschreven.

4.1.2

Norm

Het besluit tot vaststelling of wijziging van de Natura 2000-besluiten bestaat uit twee onderdelen, met de volgende inhoud:

- Deel één: inhoudelijk deel, verplicht onderdeel
- Deel twee: toelichting, verplicht onderdeel

Aan ieder onderdeel kunnen bijlagen worden toegevoegd.

4.2

De actuele geldende versie van de Natura 2000-besluiten

De actuele geldende versie van de Natura 2000-besluiten waaraan rechten en plichten kunnen worden ontleend, bestaat uit alle opeenvolgende besluiten tot vaststelling of wijziging van een aanwijzingsbesluit of een toegangsbeperkingsbesluit.

4.3

De geconsolideerde Regeling van de Natura 2000-besluiten

Naast de verzameling van alle besluiten tot vaststelling of wijziging die samen de juridisch geldende versie van het Natura 2000-besluit vormen, is er ook een geconsolideerde Regeling van het Natura 2000-besluit. Een (Toestand van een) geconsolideerde Regeling bevat de inhoud van een regeling zoals die geldt op een bepaald moment. De geconsolideerde Regeling wordt afgeleid uit het initiële besluit waarin steeds de (in werking getreden) wijzigingen uit de wijzigingsbesluiten zijn verwerkt tot een doorlopende versie van het Natura 2000-besluit.

De geconsolideerde Regeling vormt de basis voor de weergave van de regeling op overheid.nl en van de versie van het Natura 2000-besluit dat in DSO-LV te raadplegen is. Wanneer bijlagen in de Regeling van het Natura 2000-besluit zijn bijgevoegd, worden die in de geconsolideerde Regeling opgenomen; wijzigingen die door het besluit in bestaande bijlagen worden aangebracht (aanpassingen in bestaande bijlagen of het geheel vervangen of verwijderen van één of meer bijlagen) worden in de geconsolideerde Regeling verwerkt. In dit toepassingsprofiel zijn vooral de specificaties voor de geconsolideerde Regeling van de Natura 2000-besluiten beschreven. Hoe wijzigingsbesluiten er voor de bekendmaking en consolidatie uit moeten zien en hoe ze moeten worden aangeleverd, is beschreven in de STOP-documentatie. De mutatie van IMOW-objecten is beschreven in paragraaf 7.3.4.

5

Toepassing van het STOP-tekstmodel op omgevingsdocumenten

In STOP is een volledige beschrijving van de STOP-tekstmodellen opgenomen. De STOP-tekstmodellen benoemen tekstobjecten en beschrijven de structuur waarin die tekstobjecten toegepast kunnen worden. De tekstmodellen gelden voor alle officiële overheidspublicaties. Specifieke typen publicaties hebben een specifiek profiel op het STOP-tekstmodel.

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de STOP-tekstmodellen in zijn algemeenheid op omgevingsdocumenten en vervolgens specifiek op de Natura 2000-besluiten moeten worden toegepast. Daar waar een onderdeel alleen van toepassing is op een aanwijzingsbesluit dan wel alleen op een toegangsbeperkingsbesluit wordt dat aangegeven in de kop van het betreffende onderdeel. Wanneer dat niet is aangegeven, geldt het onderdeel voor beide typen Natura 2000-besluiten.

5.1

Soorten tekststructuur

STOP onderscheidt voor inhoudelijke tekst twee soorten tekststructuren:

- Artikelstructuur: de tekststructuur van het lichaam¹⁷ van een regeling die is opgebouwd uit één of meer artikelen;
- Vrijetekststructuur: de tekststructuur die wordt gebruikt voor die onderdelen van regelingen die geen artikelen bevatten.

Er zijn omgevingsdocumenten waarvan het lichaam de Artikelstructuur heeft, zoals de omgevingsverordening, de waterschapsverordening, het omgevingsplan en de Natura 2000-besluiten, en omgevingsdocumenten waarvan het lichaam geen artikelen bevat en dus de Vrijetekststructuur heeft, zoals de omgevingsvisie. In het vervolg van dit toepassingsprofiel worden omgevingsdocumenten waarvan het lichaam artikelen bevat 'omgevingsdocumenten met Artikelstructuur' genoemd en worden omgevingsdocumenten waarvan het lichaam de Vrijetekststructuur heeft (oftewel geen artikelen bevat) 'omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur' genoemd.

In omgevingsdocumenten komt Vrijetekststructuur (zoals bedoeld in STOP) voor in alle onderdelen die geen Artikelstructuur kennen: nagenoeg alle delen van een besluit tot vaststelling of wijziging van een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur en die delen van een besluit tot vaststelling of wijziging van een omgevingsdocument met Artikelstructuur die geen artikelen bevatten. Dit geldt ook voor bijlagen bij alle onderdelen, dus ook voor bijlagen bij het onderdeel dat de Artikelstructuur heeft.

De specificatie van de STOP-Artikelstructuur is alleen van toepassing op omgevingsdocumenten met Artikelstructuur, en dan alleen op die onderdelen die de regels oftewel de artikelen bevatten. De specificatie van de STOP-Vrijetekststructuur is van toepassing op alle omgevingsdocumenten, te weten op al die onderdelen die geen regels oftewel artikelen bevatten.

5.2

Specificatie van de Artikelstructuur

Zoals in paragraaf 5.1 is beschreven is de Artikelstructuur de tekststructuur voor dat deel van juridisch authentieke omgevingsdocumenten met Artikelstructuur, zoals de

¹⁷ Lichaam van de regeling als bedoeld in Aanwijzing 3.53 van de Aanwijzingen voor de regelgeving en in STOP

omgevingsverordening, de waterschapsverordening, het omgevingsplan en de Natura 2000-besluiten, dat de artikelen bevat. De specificaties voor de Artikelstructuur en de toepassing van die specificaties voor de Natura 2000-besluiten worden in de navolgende paragrafen beschreven.

5.2.1 De tekstelementen in het Artikelstructuurdeel van Natura 2000-besluiten

5.2.1.1 Toelichting

De tekststructuren van STOP kennen structuurelementen, elementen met inhoud, de inhoud zelf. Structuurelementen zijn die elementen die de tekst structureren maar geen inhoud bevatten; voorbeelden zijn Hoofdstuk en Paragraaf. Elementen met inhoud zijn, zoals de term al zegt, die elementen die inhoud bevatten: Artikel en Lid. Voorbeelden van de inhoud zelf zijn Alinea, Tabel en Figuur. In de navolgende tekst gebruiken we ‘tekstelement’ als term voor de drie elementsoorten tezamen.

De tekstelementen die kunnen worden gebruikt voor het inhoudelijke deel van Natura 2000-besluiten, oftewel het onderdeel dat de artikelen bevat en dat geannoteerd kan worden met de IMOW-objecten die in paragraaf 6.4 zijn beschreven, zijn Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel en Lid. Deze tekstelementen zijn ontleend aan de Aanwijzingen voor de regelgeving (aanwijzingen 3.54, 3.56, 3.57, 3.58, 3.59), met enige nadere specificaties en toevoegingen. Artikel en Lid zijn de tekstelementen die de daadwerkelijke inhoud bevatten. Figuur 4 laat zien dat als een Artikel is onderverdeeld in Leden, het Artikel zelf geen Inhoud bevat.

De specificaties voor de indeling van de Regeling en het gebruik van de tekstelementen in de Natura 2000-besluiten zijn vastgelegd in paragraaf 5.2.1.2.

Artikel 2.12 Activiteiten die zijn toegelaten na voorafgaande melding

1 Meldingsplichtige activiteiten

Daar waar aan een locatie de functie 'Centrumgebied' is toegedeeld is het verboden de activiteit 'het exploiteren van een hospice' te verrichten zonder dat daarvoor aan het bevoegd gezag een melding is gedaan

2 Indieningsvereisten melding

Bij het doen van de melding dienen de volgende indieningsvereisten in acht te worden genomen:

- a. de melding dient te worden gedaan door middel van het inzenden van het bij deze regels behorende Formulier Melding;
- b. toegevoegd moet worden een terreininrichtingstekening.

Figuur 4 Voorbeeld van een Artikel dat is onderverdeeld in Leden, het Artikel zelf heeft geen Inhoud

Onder ieder structuurelement kan het element Gereserveerd worden geplaatst. Het is een leeg element waarmee bij weergave op overheid.nl de tekst 'Gereserveerd' wordt gegenereerd. Dit element maakt het mogelijk om alvast een structuur neer te zetten die is voorbereid op toekomstige aanvullingen; het bevoegd gezag kan het element niet zelf vullen met eigen tekst. Met latere wijzigingsbesluiten kan het element Gereserveerd worden vervangen door een structuurelement met daadwerkelijke inhoud.

5.2.1.2 Norm

De regels voor de indeling van de Regeling luiden als volgt:

- 1 Artikel komt altijd voor.
- 2 Wanneer dat voor de toegankelijkheid van de Regeling van belang is, bijvoorbeeld vanwege het grote aantal Artikelen, wordt de Regeling onderverdeeld in Hoofdstukken.
- 3 Als er behoefte is om in een Hoofdstuk Artikelen te groeperen wordt Afdeling gebruikt.
- 4 In hoofdstukken waarin een onderverdeling in Afdelingen niet volstaat (bijvoorbeeld vanwege de omvang van het hoofdstuk of de verscheidenheid aan onderwerpen in het hoofdstuk) wordt Paragraaf gebruikt; dit teksonderdeel komt tussen Afdeling en Artikel.
- 5 Een volgende onderverdeling ontstaat door Subparagraaf te gebruiken; dit tekstelement komt tussen Paragraaf en Artikel.
- 6 Bij behoefte aan nog verder gaande onderverdeling wordt Subsubparagraaf gebruikt; dit tekstelement komt tussen Subparagraaf en Artikel.
- 7 Een nog verder gaande onderverdeling kan vervolgens bereikt worden door gebruik te maken van Titel; dit teksonderdeel komt dan tussen Hoofdstuk en Afdeling.
- 8 Artikelen kunnen worden onderverdeeld in Leden.
- 9 Leden kunnen niet worden onderverdeeld in Subleden, in het model komt Sublid namelijk niet voor.
- 10 Concrete tekst kan alleen voorkomen onder Artikel en Lid: de Inhoud. Wanneer een Artikel is onderverdeeld in Leden bevatten alleen de Leden Inhoud; het Artikel zelf brengt in dat geval structuur aan en kent zelf geen tekst oftewel Inhoud.
- 11 Inhoud bestaat uit onder andere Alinea, Figuur, Lijst en Tabel; deze kunnen alleen voorkomen onder Artikel en Lid. Een compleet overzicht van alle inhoud-elementen is te vinden in het IMOP-tekstschema met de bijbehorende documentatie. Het is niet toegestaan om het element Tussenkop te gebruiken.
- 12 Lijsten kunnen in meerdere niveaus gebruikt worden, zogenaamde geneste lijsten.
- 13 Voet- en eindnoten zijn niet toegestaan.

Voor tekstelementen in het inhoudelijke deel van omgevingsdocumenten met Artikelstructuur gelden de regels uit Tabel 4. Daarbij geldt dat een Tekstelement uit de kolom 'Type tekstelement' slechts één type tekstelement van de in de kolom 'Mag bevatten' genoemde typen tekstelementen mag bevatten. Een voorbeeld: als een Paragraaf Subparagrafen bevat, mag de Paragraaf zelf geen Artikelen bevatten; de Paragraaf kan dus niet eerst een aantal Artikelen bevatten en daarna Subparagrafen.

Tabel 4 Regels voor tekstelementen en hun invulling - Artikelstructuur

Type tekstelement	Aantal	Mag voorkomen onder	Mag bevatten	Mag niet bevatten
Boek	0	-	-	
Deel	0	-	-	
Hoofdstuk	0..n	Regeling	Titel, Afdeling, Artikel, element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Inhoud

Type tekstelement	Aantal	Mag voorkomen onder	Mag bevatten	Mag niet bevatten
Titel	0..n	Hoofdstuk	Afdeling, element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Titel, Hoofdstuk, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Inhoud
Afdeling	0..n	Hoofdstuk, Titel	Paragraaf, Artikel, element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Inhoud
Paragraaf	0..n	Afdeling	Subparagraaf, Artikel, element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Inhoud
Subparagraaf	0..n	Paragraaf	Subsubparagraaf, Artikel, element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Inhoud
Subsubparagraaf	0..n	Subparagraaf	Artikel, element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Inhoud
Artikel	1..n	Hoofdstuk, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf	Lid, Inhoud (Alinea, Figuur, Lijst, Tabel e.d.), element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel Inhoud, in het geval het Artikel is onderverdeeld in Leden
Lid	0..n	Artikel	Inhoud (Alinea, Figuur, Lijst, Tabel e.d.), element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Artikel, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Lid

Type tekstelement	Aantal	Mag voorkomen onder	Mag bevatten	Mag niet bevatten
Alinea	1..n	Artikel, Lid	-	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Artikel, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Lid
Overige inhoud-elementen zoals Figuur, Lijst en Tabel ¹⁸ ; element Tussenkop is niet toegestaan	0..n	Artikel, Lid	-	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Artikel, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Lid

5.2.2 Opschrift en nummering tekstelementen Artikelstructuur van Natura 2000-besluiten

Ten behoeve van de leesbaarheid en een goede oriëntatie in de tekst krijgt een groot deel van de tekstelementen van Natura 2000-besluiten een Kop die bestaat uit een aantal Kopelementen.

5.2.2.1 Toelichting

Een kopelement heeft drie mogelijke onderdelen: een Label (de aanduiding van het type tekstelement, zoals Hoofdstuk en Artikel), een Nummer en een Opschrift (de tekstuele aanduiding van het tekstelement die aangeeft waar het onderdeel over gaat). Lijsten kunnen voorkomen in Artikelen en Leden. Een Lijst wordt altijd voorafgegaan door een inleidende tekst, oftewel de aanhef. Daarvoor moet verplicht gebruik gemaakt worden van het STOP-tekstelement Alinea. Er gelden regels voor het maximum aantal niveaus in Lijsten en de nummering van Lijsten.

De navolgende figuren tonen het verschil tussen Lid en Lijst, Leden met en zonder Opschrift en de werking van de aanhef bij een Lid met en een Lid zonder Opschrift.

¹⁸ Een compleet overzicht van alle inhoud-elementen is te vinden in het IMOP-tekstschema met de bijbehorende documentatie

Artikel 2.12 Activiteiten die zijn toegelaten na voorafgaande melding

1 Meldingsplichtige activiteiten

Daar waar aan een locatie de functie 'Centrumgebied' is toegedeeld is het verboden de activiteit 'het exploiteren van een hospice' te verrichten zonder dat daarvoor aan het bevoegd gezag een melding is gedaan

2 Indieningsvereisten melding

Bij het doen van de melding dienen de volgende indieningsvereisten in acht te worden genomen:

- a. de melding dient te worden gedaan door middel van het inzenden van het bij deze regels behorende Formulier Melding;
- b. toegevoegd moet worden een terreininrichtingstekening.

Figuur 5 Artikel, Leden met Opschrift, Lijst en aanhef

Figuur 5 toont een Artikel met Leden met Opschrift. Lid 2 bevat een Lijst. Duidelijk zichtbaar is dat de Lijst wordt voorafgegaan door een aanhef.

Artikel 2.4 (omgevingswaarden stikstofdioxide en stikstofoxiden)

1. Voor stikstofdioxide gelden de volgende ten hoogste toelaatbare concentraties:
 - a. 200 µg/m³ uurgemiddelde, dat ten hoogste achttien maal per kalenderjaar wordt overschreden; en
 - b. 40 µg/m³ als kalenderjaargemiddelde.
2. Voor stikstofoxiden geldt een ten hoogste toelaatbare concentratie van 30 µg/m³ als kalenderjaargemiddelde.

Figuur 6 Artikel, Leden zonder Opschrift, Lijst en aanhef

Figuur 6 geeft een voorbeeld van een Artikel met Leden zonder Opschrift. Lid 1 bevat een Lijst, voorafgegaan door een aanhef die door het ontbreken van een Opschrift direct achter het nummer van het Lid staat.

Zoals uit de navolgende norm blijkt bestaat de nummering van Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel en Lid uit Arabische cijfers. Bij ieder tekstelement is het toegestaan om aan die nummering letters toe te voegen.

Wanneer met een wijzigingsbesluit een nieuw tekstelement wordt ingevoegd tussen al bestaande tekstelementen, bijvoorbeeld een nieuw artikel tussen de artikelen 2.5 en 2.6, zijn daar twee methoden voor:

- 1 het ingevoegde tekstelement krijgt het nummer dat volgt op dat van het tekstelement waarna het wordt ingevoegd; de daarop volgende tekstelementen worden vernummerd (in het voorbeeld: het nieuwe artikel krijgt het nummer 2.6, de daarop volgende artikelen worden vernummerd naar 2.7 etc.);
- 2 het ingevoegde tekstelement krijgt hetzelfde nummer als het tekstelement waarna het wordt ingevoegd met daarachter (de eerstvolgende beschikbare) letter (in het voorbeeld: het nieuwe artikel krijgt het nummer 2.5a, de daarop volgende artikelen behouden hun oorspronkelijke nummering).

Het voordeel van methode 1 is dat de nummering van tekstelementen volledig geautomatiseerd door software kan worden uitgevoerd. Nadelen zijn dat het met een

wijzigingsbesluit invoegen van een tekstelement kan leiden tot een omvangrijke vernummering met als gevolg een omvangrijke aanlevering van gewijzigde onderdelen in renvoiweergave en tot mogelijke problemen wanneer meerdere wijzigingsbesluiten tegelijk in procedure zijn.

Voordelen van methode 2 zijn dat het invoegen van een tekstelement niet leidt tot een omvangrijker aanlevering bij een wijzigingsbesluit dan vanwege inhoudelijke wijzigingen nodig is en dat zich minder nummeringsconflicten zullen voordoen in het geval meerdere wijzigingsbesluiten tegelijk in procedure zijn. Nadeel van deze methode is, naast het wellicht meer visuele aspect van een ondoorzichtige nummering door het toevoegen van letters, dat de nummering van tekstelementen niet volledig geautomatiseerd door software kan worden uitgevoerd; dat kan leiden tot fouten.

5.2.2.2 Norm

Koppen

De verschillende tekstelementen moeten worden voorzien van een Kop. Een Kop kan de volgende Kop-elementen bevatten:

- Label: de tekstuele aanduiding van het type van het tekstelement
- Nummer: de identificatie van het tekstelement met een nummer of andere aanduiding
- Opschrift: de tekstuele aanduiding van het tekstelement, waarmee de inhoud van het onderdeel beknopt wordt aangeduid¹⁹.

Opgemerkt wordt dat STOP ook nog het Kop-element Subtitel kent. Dit element is in omgevingsdocumenten met Artikelstructuur niet toegestaan.

De opmaak van de tekst, waaronder die van de Koppen, op overheid.nl wordt bepaald door het Presentatiemodel en wordt geautomatiseerd toegepast in de LVBB. DSO-LV maakt gebruik van dezelfde opgemaakte tekst. Dit toepassingsprofiel bevat daarom geen voorschriften over de opmaak van de Koppen. Ten behoeve van de mensleesbare tekst in het proces van opstellen van en besluitvorming over het omgevingsdocument, voorafgaand aan de bekendmaking en consolidatie, kan de plansoftware -door leverancier of bevoegd gezag te bepalen- opmaak aan de tekst toevoegen.

STOP stelt het verplicht om ten minste één van de Kop-elementen Label, Nummer en Opschrift te gebruiken. Dit toepassingsprofiel stelt striktere eisen aan Kop. Toegepast op de tekstelementen die in de Natura 2000-besluiten zijn toegestaan gelden voor de Kop de onderstaande regels, waarbij geldt dat alle onderdelen verplicht zijn, tenzij expliciet anders is vermeld.

- Hoofdstuk:
 - Label: Hoofdstuk
 - Nummer: Hoofdstukken worden oplopend genummerd in Arabische cijfers. Achter het cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt.
 - Opschrift: - optioneel
- Titel:
 - Label: Titel
 - Nummer: De nummering van Titels begint met het volledige nummer van het Hoofdstuk waarin de Titel voorkomt, waar nodig inclusief de aan het cijfer

¹⁹ Ontleend aan Aanwijzing 3.57 van de Aanwijzingen voor de regelgeving

- toegevoegde letter, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Titels in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt.
- Opschrift: - optioneel
 - Afdeling:
 - Label: Afdeling
 - Nummer:
 - In het geval dat tussen Hoofdstuk en Afdeling Titel voorkomt: De nummering van Afdelingen begint met het volledige samengestelde nummer van de Titel waarin de Afdeling voorkomt, waar nodig inclusief de toegevoegde letter, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Afdelingen in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt.
 - In het geval dat tussen Hoofdstuk en Afdeling geen Titel voorkomt: De nummering van Afdelingen begint met het volledige nummer van het Hoofdstuk waarin de Afdeling voorkomt, waar nodig inclusief de toegevoegde letter, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Afdelingen in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt.
 - Opschrift: - optioneel
 - Paragraaf:
 - Label: Paragraaf; in plaats daarvan kan het paragraafteken (§) gebruikt worden
 - Nummer: De nummering van Paragrafen begint met het samengestelde nummer van de Afdeling waarin de Paragraaf voorkomt, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Paragrafen in Arabische cijfers, achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
 - Opschrift: - optioneel
 - Subparagraaf:
 - Label: Subparagraaf; in plaats daarvan kan het paragraafteken (§) gebruikt worden
 - Nummer: De nummering van Paragrafen begint met het volledige samengestelde nummer van de Afdeling waarin de Paragraaf voorkomt, waar nodig inclusief de toegevoegde letter, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Paragrafen in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt
 - Opschrift: - optioneel
 - Subsubparagraaf:
 - Label: Subsubparagraaf; in plaats daarvan kan het paragraafteken (§) gebruikt worden
 - Nummer: De nummering van Subsubparagrafen begint met het volledige samengestelde nummer van de Subparagraaf waarin de Subsubparagraaf voorkomt, waar nodig inclusief de toegevoegde letter, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Subsubparagrafen in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt
 - Opschrift: - optioneel
 - Artikel:
 - Label: Artikel
 - Nummer:
 - In het geval dat de Regeling is onderverdeeld in Hoofdstukken begint de nummering van Artikelen met het volledige nummer van het Hoofdstuk waarin het

Artikel voorkomt, waar nodig inclusief de toegevoegde letter, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Artikelen in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt. NB: De nummering van Artikel wordt dus alleen bepaald door de plaats van het Artikel in het Hoofdstuk en niet door de positie van het Artikel in Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf of Subsubparagraaf.

- In het geval dat de Regeling niet is onderverdeeld in Hoofdstukken worden de Artikelen oplopend genummerd in Arabische cijfers, zonder voorvoegsel.
- Opschrift: - optioneel
- Lid:
 - Label: n.v.t., Lid heeft geen Label
 - Nummer: Leden worden per artikel oplopend genummerd in Arabische cijfers, waarbij het eerste lid van ieder artikel het nummer 1 krijgt. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter komt geen punt. Achter het laatste karakter komt een punt.
 - Opschrift: - optioneel

Lijsten

Voor Lijsten gelden de volgende regels:

- Lijsten mogen voorkomen onder Artikel en Lid.
- Een Lijst wordt altijd voorafgegaan door een inleidende tekst, oftewel de aanhef. Voor de aanhef moet verplicht gebruik gemaakt worden van het element Alinea uit de STOP-elementen voor Inhoud.
- Er geldt geen maximum aan het aantal niveaus van geneste Lijsten.
- Het opsommingsteken voor een Lijstitem is door het bevoegd gezag zelf te kiezen.
- Het aantal Lijstitems per niveau is onbeperkt.
- Een Lijst heeft geen opschrift.

5.3 Specificatie van de Vrijetekststructuur

Zoals in paragraaf 5.1 is beschreven is de Vrijetekststructuur van STOP de tekststructuur die wordt gebruikt voor alle onderdelen van Regelingen die geen artikelen bevatten.

Vrijetekststructuur komt in omgevingsdocumenten voor in alle onderdelen die geen Artikelstructuur kennen: alle delen van een besluit tot vaststelling of wijziging van een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur en die delen van een besluit tot vaststelling of wijziging van een omgevingsdocument met Artikelstructuur die geen artikelen bevatten. Dit geldt ook voor bijlagen bij alle onderdelen, dus ook voor bijlagen bij het onderdeel dat de Artikelstructuur heeft. De specificaties van de tekstelementen van de Vrijetekststructuur worden in de navolgende paragrafen beschreven.

Opgemerkt wordt dat aan DSO-LV alleen tekstonderdelen worden doorgeleverd die in de Regeling zijn opgenomen. DSO-LV kan dus ook alleen die onderdelen tonen. Bijlagen die onlosmakelijk onderdeel zijn van het omgevingsdocument zelf, zoals bijlagen bij de regels of de beleidtekst, moeten dus in de Regeling zelf worden opgenomen om in DSO-LV getoond en gebruikt te kunnen worden.

De Vrijetekststructuur komt voor in de delen twee van Natura 2000-besluiten.

5.3.1

Toelichting

De tekststructuren van STOP kennen structuurelementen, elementen met inhoud en de inhoud zelf. Structuurelementen zijn die elementen die de tekst structureren maar zelf geen inhoud bevatten; in de Vrijetekststructuur zijn dat Divisie en DivisieTekst. Het element met inhoud is Inhoud. Voorbeelden van de inhoud zelf zijn Alinea, Tabel en Figuur. In de navolgende tekst gebruiken we ‘tekstelement’ als term voor de drie elementsoorten tezamen. Er gelden enige specificaties, die tot een minimum beperkt zijn opdat bestuursorganen flexibel zijn om deze onderdelen zoveel mogelijk naar eigen inzicht vorm te geven.

Opgemerkt wordt dat het in deze paragraaf gaat over het STOP-tekstmodel voor de Vrijetekststructuur en niet over IMOW-objecten die zijn bedoeld voor het deel van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur dat de daadwerkelijke inhoud van het omgevingsdocument bevat. Het STOP-tekstmodel kent het structuurelement Divisie. In IMOW komt Divisie voor als objecttype. Ze zijn niet hetzelfde. Het STOP-structuurelement Divisie wordt gebruikt voor alle onderdelen van besluiten en regelingen die geen artikelen bevatten. Dat is ruimer dan het IMOW-object Divisie, dat alleen kan voorkomen in het inhoudelijke deel van een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur.

5.3.2

Norm

Voor de tekstelementen van de onderdelen van de Natura 2000-besluiten die de Vrijetekststructuur hebben, gelden de volgende specificaties:

- Er zijn vier tekstelementen beschikbaar: Divisie, DivisieTekst, InleidendeTekst en Inhoud.
- Divisie en DivisieTekst zijn de structuurelementen die gebruikt worden voor de structureren van de tekstonderdelen met een Vrijetekststructuur. De opsteller kan desgewenst de tekst naar eigen inzicht hiërarchisch indelen in verschillende niveaus van Divisie. In de hiërarchische indeling van de Divisies kunnen geen niveaus worden overgeslagen. DivisieTekst is het structuurelement van het laagste hiërarchische niveau.
- Divisie bevat de volgende elementen:
 - Kop. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
 - Gereserveerd: leeg element waarmee bij weergave op overheid.nl de tekst ‘Gereserveerd’ wordt gegenereerd. Optioneel element, komt 0 of 1 keer voor. Dit element maakt het mogelijk om alvast een structuur neer te zetten die is voorbereid op toekomstige aanvullingen; het bevoegd gezag kan het element niet zelf vullen met eigen tekst. Met latere wijzigingsbesluiten kan het element Gereserveerd worden vervangen door een structuurelement met daadwerkelijke inhoud. Indien in een Divisie het element Gereserveerd wordt gebruikt mag in die Divisie geen van de elementen InleidendeTekst, Divisie of DivisieTekst voorkomen.
 - InleidendeTekst: element dat inleidende tekst op de Divisie bevat. Optioneel element, komt 0 of 1 keer voor. InleidendeTekst kan optioneel het element Kop bevatten en bevat ten minste één van de tekstelementen die STOP daarvoor kent; alle tekstelementen voor InleidendeTekst zijn toegestaan. Indien in een Divisie het element InleidendeTekst wordt gebruikt:
 - mag in die Divisie het element Gereserveerd niet voorkomen;
 - moet in die Divisie ten minste één van de elementen Divisie of DivisieTekst voorkomen.
 - Een verplichte keuze tussen:
 - Divisie (van een lagergelegen niveau)
 - DivisieTekst

- DivisieTekst is het structuurelement van het laagste niveau. Het kan voorkomen onder een Divisie; dat kan zowel binnen als buiten het Lichaam. Het kan ook voorkomen zonder Divisie en staat dan rechtstreeks onder het Lichaam van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur of (buiten het Lichaam) rechtstreeks onder een van de elementen Bijlage, Motivering, Toelichting of Algemene Toelichting.
Let op: bij omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur is Divisie het koppelement tussen de STOP- en de TPOD-standaard. De TPOD-standaard kent wel Divisie, maar kent DivisieTekst niet. Daarom is het annoteren met IMOW-objecten niet mogelijk bij DivisieTekst die rechtstreeks onder het Lichaam voorkomt. Annoteren van Divisie en van de tekst in DivisieTekst die onder een Divisie voorkomt is wel mogelijk.
Afankelijk van die positie bevat DivisieTekst de volgende elementen:
 - DivisieTekst die voorkomt onder een Divisie of rechtstreeks onder het Lichaam van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur:
 - Kop. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
 - Een keuze tussen:
 - Gereserveerd: leeg element waarmee bij weergave op overheid.nl de tekst 'Gereserveerd' wordt gegenereerd. Optioneel element, komt 0 of 1 keer voor. Dit element maakt het mogelijk om alvast een structuur neer te zetten die is voorbereid op toekomstige aanvullingen; het bevoegd gezag kan het element niet zelf vullen met eigen tekst. Met latere wijzigingsbesluiten kan het element Gereserveerd worden vervangen door een structuurelement met daadwerkelijke inhoud.
 - Inhoud: element dat de inhoud van de (beleids)tekst bevat. Verplicht element. Komt (per DivisieTekst) 1 keer voor. Het element Inhoud bevat ten minste één van de tekstelementen die STOP daarvoor kent; alle tekstelementen voor Inhoud zijn toegestaan.
 - DivisieTekst die voorkomt rechtstreeks onder een van de elementen Bijlage, Motivering, Toelichting of Algemene Toelichting:
 - Kop:
 - Optioneel element wanneer er onder de Bijlage, Motivering, Toelichting of Algemene Toelichting slechts één element DivisieTekst voorkomt. Komt dan 0 of 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
 - Verplicht element wanneer er onder de Bijlage, Motivering, Toelichting of Algemene Toelichting meer dan één element DivisieTekst voorkomt. Komt dan 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
 - Een keuze tussen:
 - Gereserveerd: leeg element waarmee bij weergave op overheid.nl de tekst 'Gereserveerd' wordt gegenereerd. Optioneel element, komt 0 of 1 keer voor. Dit element maakt het mogelijk om alvast een structuur neer te zetten die is voorbereid op toekomstige aanvullingen; het bevoegd gezag kan het element niet zelf vullen met eigen tekst. Met latere wijzigingsbesluiten kan het element Gereserveerd worden vervangen door een structuurelement met daadwerkelijke inhoud.
 - Inhoud: element dat de inhoud van de Bijlage, Motivering, Toelichting of Algemene Toelichting bevat. Verplicht element. Komt (per DivisieTekst) 1 keer voor. Het element Inhoud bevat ten minste één van de tekstelementen die STOP daarvoor kent; alle tekstelementen voor Inhoud zijn toegestaan.

5.4 Bijlagen bij Besluit en Regeling

Er is informatie die onderdeel vormt van (een besluit tot vaststelling of wijziging van) een omgevingsdocument maar niet goed direct in het lichaam van besluit of regeling is op te nemen. Deze informatie wordt dan in een bijlage opgenomen (waarbij hier onder bijlage ook motivering en (algemene en/of artikelsgewijze) toelichting worden verstaan). Redenen daarvoor zijn functioneel (een artikelsgewijze toelichting heeft een eigen functie ten opzichte van de regels), leesbaarheid en vormgeving (denk aan lange lijsten en complexe tabellen). Ook kan een bijlage bestaan uit verwijzingen naar elders gepubliceerde (geografische) informatieobjecten of uit niet-tekstuele informatie.

Bijlagen kunnen worden gepubliceerd als:

- bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML;
- informatieobject als bijlage.

5.4.1 Bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML

Een bijlage die onderdeel is van de tekst wordt gecodeerd in XML overeenkomstig het STOP-tekstmodel voor Vrijtekststructuur dat is beschreven in paragraaf 5.3. Een bijlage die onderdeel is van de regeling wordt geconsolideerd, een bijlage die onderdeel is van het besluit wordt niet geconsolideerd. Een voorbeeld van een bijlage die onderdeel is van de (XML-)tekst is een bijlage met de opsomming van activiteiten die hoort bij een omgevingsplan-artikel over de functie Bedrijventerrein dat voor de toegelaten activiteiten verwijst naar de bijlage.

Een bijlage die uit tekst bestaat en onderdeel is van het besluit of de regeling wordt gecodeerd als een van de elementen Bijlage, Toelichting of Motivering. Een Motivering geeft een onderbouwing van een besluit en kan daarom alleen worden toegepast in de tekstmodellen voor Besluit en wordt dus niet geconsolideerd. De elementen Motivering en Toelichting kunnen ook zelf weer Bijlagen bevatten. Deze bijlagen worden als onlosmakelijk deel van de tekst van de Motivering of Toelichting beschouwd. De consolidatieregels voor Toelichting en Motivering gelden derhalve onverkort voor hun Bijlagen.

5.4.2 Informatieobject als bijlage

Een bijlage die niet in XML via het STOP-tekstmodel gecodeerd kan worden, is in STOP een informatieobject. Een informatieobject is een zelfstandige entiteit die onderdeel is van het besluit of de regeling waarin het vastgesteld wordt, maar niet is opgenomen in de (XML-)tekst van besluit of regeling.

Naast het geografisch informatieobject, dat wordt beschreven in paragraaf 6.2.2.2 kent STOP het document-informatieobject, dat wordt gebruikt voor tekstuele bijlagen. Bekende voorbeelden zijn onderzoeksrapportages zoals een bodemrapport en een milieueffectrapport. De tekst van de bijlage wordt in de vorm van een PDF-document met het besluit meegegeven, gemodelleerd als document-informatieobject. Als de bijlage bekendgemaakt en/of geconsolideerd moet worden, moet het PDF-document voldoen aan de eisen van PDF/A-1a of PDF/A-2a. Bij een latere wijziging van het document-informatieobject moet het gehele document worden vervangen. STOP kent namelijk geen voorziening om een document-informatieobject te muteren.

5.5 Standaardindeling Natura 2000-besluiten

5.5.1 Toelichting

Natura 2000-besluiten moeten een bijlage bevatten waarin de noemers en identificatiecodes van de informatieobjecten (waarin de Locaties en normwaarden zijn vastgelegd) zijn opgenomen.

5.5.2 Norm

De Natura 2000-besluiten kent in ieder geval een bijlage met noemers en identificatiecodes van de informatieobjecten.

5.6 Begripsbepalingen

5.6.1 Toelichting

Het doel van begripsbepalingen is om eenduidig vast te leggen wat wordt bedoeld met een term die in een regeling wordt gebruikt. Begripsbepalingen bestaan uit één of meer begrippen, die ieder bestaan uit een term en de definitie van die term.

In Natura 2000-besluiten kunnen begripsbepalingen worden opgenomen. Deze kunnen worden geplaatst in een specifiek daarvoor bestemd artikel of in een specifieke bijlage met begripsbepalingen. In dat geval moet er in een artikel naar deze bijlage worden verwezen. Om het met wijzigingsbesluiten invoegen en verwijderen van begrippen eenvoudig te houden worden de begrippen in alfabetische volgorde geplaatst zonder gebruik te maken van opsommingstekens in de vorm van nummers of letters.

Het is mogelijk om met de systematiek voor Verwijzingen die in paragraaf 5.8 is beschreven, een verwijzing te maken van een term die in een regeltekst voorkomt naar een begrip in de begripsbepalingen waar die term wordt gedefinieerd. Die verwijzing maakt het, bijvoorbeeld op overheid.nl en in DSO-LV, mogelijk dat de raadpleger de definitie van een term te zien krijgt als die term in de regeltekst voorkomt. Het maken van zo'n verwijzing gebeurt in de software waarmee het omgevingsdocument wordt opgesteld en/of geannoteerd en vergt een menselijke handeling. Het gebeurt niet automatisch in bijvoorbeeld LVBB of DSO-LV en dus ook niet onbedoeld.

Begrippen die in een bijlage worden geplaatst maken onlosmakelijk deel uit van het juridische deel van het Natura 2000-besluit. Om dat ook technisch te bewerkstelligen dienen dergelijke bijlagen in de Regeling te worden geplaatst en niet in een bijlage buiten de Regeling. Alles wat deel uitmaakt van een Regeling wordt doorgeleverd aan DSO-LV en is daar te raadplegen. Begrippen die in een bijlage buiten de Regeling worden geplaatst, zijn in DSO-LV niet te raadplegen.

5.6.2 Norm

Voor de begripsbepalingen gelden de volgende regels:

- begripsbepalingen worden opgenomen in een specifiek daarvoor bestemd artikel of in een specifieke bijlage met begripsbepalingen;
- wanneer de begrippen in een bijlage worden geplaatst, wordt in een artikel een tekstuele verwijzing naar de bijlage met begrippen opgenomen;
- het artikel met de begripsbepalingen dan wel de bijlage met begripsbepalingen begint met een introducerende zin;
- ieder begrip bestaat uit een term en een definitie;
- de begrippen worden in alfabetische volgorde opgenomen en krijgen geen opsommingstekens in de vorm van nummers of letters.

Om machineleesbaar te maken dat iets een begrip is wordt gebruik gemaakt van de STOP-systematiek Begrippenlijst: een specifieke vorm van een Lijst die gericht is op het coderen van een lijst met definities. Hiervoor wordt verwezen naar de betreffende STOP-documentatie.

5.7 Meet- en rekenbepalingen

5.7.1 Toelichting

Het is mogelijk dat in Natura 2000-besluiten regels voorkomen waarvan duidelijk moet zijn hoe er bij de toepassing ervan gemeten en/of gerekend moet worden. Hoe gemeten en/of gerekend moet worden, kan worden vastgelegd in meet- en rekenbepalingen.

Deze kunnen worden geplaatst in een specifiek daarvoor bestemd artikel of in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen. In dat geval moet er in een artikel naar deze bijlage worden verwezen. Het kan echter ook voorkomen dat een meet- of rekenbepaling zo contextgebonden is dat deze slechts voor één of een beperkt aantal artikelen van toepassing is. In zo'n geval kan het bevoegd gezag het wenselijk vinden om de meet- of rekenbepaling niet in een specifiek daarvoor bestemd artikel of in een specifieke bijlage te plaatsen maar direct in of bij de artikelen waarop zij van toepassing is. Beide methoden zijn toegestaan. Om het met wijzigingsbesluiten invoegen en verwijderen van meet- en rekenbepalingen eenvoudig te houden worden de meet- en rekenbepalingen die bij elkaar in het specifiek daarvoor bestemde artikel of in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen worden geplaatst, in alfabetische volgorde geplaatst zonder gebruik te maken van opsommingstekens in de vorm van nummers of letters.

Het is mogelijk om met de systematiek voor Verwijzingen die in paragraaf 5.8 is beschreven, een verwijzing te maken van een term die in een regeltekst voorkomt naar een meet- en rekenbepaling. Die verwijzing maakt het, bijvoorbeeld op overheid.nl en in DSO-LV, mogelijk dat de raadpleger de meet- en rekenbepaling te zien krijgt als daar in de regeltekst naar wordt verwezen. Het maken van zo'n verwijzing gebeurt in de software waarmee het omgevingsdocument wordt opgesteld en/of geannoteerd en vergt een menselijke handeling. Het gebeurt niet automatisch in bijvoorbeeld LVBB of DSO-LV en dus ook niet onbedoeld. Meet- en rekenbepalingen die in een bijlage worden geplaatst maken onlosmakelijk deel uit van het juridische deel van het Natura 2000-besluit. Om dat ook technisch te bewerkstelligen dienen dergelijke bijlagen in de Regeling te worden geplaatst en niet in een bijlage buiten de Regeling. Alles wat deel uitmaakt van de Regeling wordt doorgeleverd aan DSO-LV en is daar te raadplegen. Meet- en rekenbepalingen die in een bijlage buiten de Regeling worden geplaatst, zijn in DSO-LV niet te raadplegen.

5.7.2 Norm

Wanneer er in een Natura 2000-besluit meet- en rekenbepalingen voorkomen gelden daarvoor de volgende regels:

- meet- en rekenbepalingen worden bij voorkeur opgenomen in een specifiek daarvoor bestemd artikel of in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen; het is ook toegestaan ze direct in of bij de artikelen te plaatsen waarop zij van toepassing zijn;
- wanneer de meet- en rekenbepalingen in een bijlage worden geplaatst, wordt in een artikel een tekstuele verwijzing naar de bijlage met begrippen opgenomen;
- het artikel met meet- en rekenbepalingen dan wel de specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen begint met een introducerende zin;

- iedere meet- of rekenbepaling bestaat uit een term en een beschrijving van de te gebruiken meet- of rekenwijze;
- wanneer de meet- en rekenbepalingen worden opgenomen in een specifiek daarvoor bestemd artikel dan wel in de specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen worden ze in alfabetische volgorde opgenomen en krijgen ze geen opsommingstekens in de vorm van nummers of letters.

Om machineleesbaar te maken dat iets een meet- of rekenbepaling is, wordt gebruik gemaakt van de STOP-systematiek Begrippenlijst: een specifieke vorm van een Lijst die gericht is op het coderen van een lijst met definities. Hiervoor wordt verwezen naar de betreffende STOP-documentatie.

5.8 Verwijzing

5.8.1 Toelichting

Een stuk tekst kan een verwijzing naar een ander tekstelement of ander document bevatten. Voorbeelden hiervan zijn:

- de verwijzing vanuit een begrip in een regel naar de begripsbepaling waarin dat begrip wordt gedefinieerd;
- de verwijzing vanuit een beleidsregel over de toepassing van een open norm naar de regel waarin de open norm is vastgelegd;
- de verwijzing vanuit een artikel naar de artikelsgewijze toelichting op dat artikel (en vice versa);
- de verwijzing vanuit een regel naar een wettelijke bepaling;
- de verwijzing vanuit een tekstelement in een omgevingsdocument met Vrijtekststructuur naar een ander tekstelement in datzelfde of een ander omgevingsdocument of in een ander besluit of regeling.

Het gaat hier om een simpele verwijzing; de verhouding tussen het ene tekstelement en het andere tekstelement of document is niet gekwalificeerd. Met de hier beschreven verwijzing wordt ook uitdrukkelijk niet de verwijzing vanuit een Juridische regel, Divisie of Tekstdel naar een Locatie of een IMOW-object bedoeld.

Het model maakt het mogelijk de hier bedoelde verwijzing te maken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de generieke XML-elementen IntRef (voor verwijzingen tussen tekstelementen binnen een omgevingsdocument) en ExtRef (voor verwijzingen vanuit een omgevingsdocument naar (tekselementen in) andere documenten; dat kunnen omgevingsdocumenten maar ook andere typen documenten zijn). Een verwijzing kan gemaakt worden naar een tekstelement in de Natura 2000-besluiten zelf, maar ook naar (een tekstelement in) een ander document.

Bij een verwijzing naar een ander document is aandacht nodig voor de formulering van de verwijzing. Wanneer een algemene verwijzing naar het andere document wordt gemaakt, dus zonder te verwijzen naar een specifieke versie daarvan, zou een wijziging in het andere document onbedoeld kunnen leiden tot wijziging van de Natura 2000-besluiten zonder dat daar een besluit van het bevoegd gezag aan ten grondslag ligt. Zo'n algemene verwijzing zonder specifieke versie noemen we een dynamische verwijzing. Wanneer het ongewenst is dat een wijziging in het andere document doorwerkt in de Natura 2000-besluiten kan een statische verwijzing worden gemaakt. Er wordt dan expliciet verwezen naar een specifieke versie van dat andere document.

5.8.2

Norm

Voor het maken van de verwijzing wordt gebruik gemaakt van de generieke XML-elementen IntRef (voor de verwijzing naar een ander tekstelement in hetzelfde document) en ExtRef (voor de verwijzing naar (tekstelementen in) een ander document).

6 Het Informatiemodel Omgevingswet

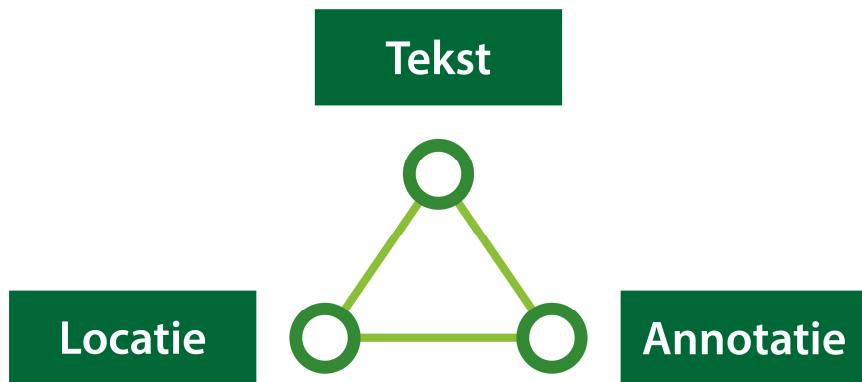
6.1 Inleiding

IMOW beschrijft vanuit informatieïndig én domeininhoudelijk perspectief de aspecten die van belang zijn voor het annoteren bij het opstellen van omgevingsdocumenten en ten behoeve van de informatieverschaffing in DSO-LV.

In dit hoofdstuk wordt de toepassing van IMOW voor de Natura 2000-besluiten toegelicht. Paragraaf 6.2 beschrijft de drie hoofdcomponenten van IMOW: tekst, locatie en annotatie. Paragraaf 6.3 bevat het IMOW-UML-klassendiagram voor de Natura 2000-besluiten met een korte toelichting op het diagram. Paragraaf 6.4 beschrijft, na een introductie over de bedoeling van het annoteren met IMOW, in detail de IMOW-objecten en hun attributen en de toepassing van het annoteren met die objecten op de Natura 2000-besluiten. In de laatste drie paragrafen van dit hoofdstuk worden het niveau van annoteren, het werken met standaardfrases en de verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en hun juridische status beschreven.

Daar waar in dit hoofdstuk de naam van een IMOW-object gebruikt wordt, wordt die naam met een hoofdletter geschreven. De namen van attributen van objecten worden cursief gedrukt. Wanneer een onderdeel alleen van toepassing is op een aanwijzingsbesluit dan wel alleen op een toegangsbeperkingsbesluit wordt dat aangegeven in de kop van het betreffende onderdeel. Wanneer dat niet is aangegeven, geldt het onderdeel voor beide typen Natura 2000-besluiten.

6.2 De drie hoofdcomponenten van IMOW: tekst, locatie en annotatie

Figuur 7 De hoofdcomponenten van IMOW

Bovenstaande figuur toont de drie hoofdcomponenten van IMOW in hun samenhang. IMOW is een model waarmee van tekst kan worden vastgelegd op welke locatie deze geldig is en aan tekst en locatie met behulp van annotaties gegevens kunnen worden toegevoegd. Die gegevens maken tekst en locatie machineleesbaar waardoor ze bekendgemaakt kunnen worden, betekenisvol in een viewer weergegeven kunnen worden en waardoor onderdelen geselecteerd en gevraagd kunnen worden. Het vervolg van deze paragraaf beschrijft deze drie componenten in grote lijnen. In paragraaf 6.4 worden ze in detail beschreven.

Benadrukt wordt dat IMOW alleen van toepassing is op het inhoudelijke deel van omgevingsdocumenten, oftewel het onderdeel dat de artikelen respectievelijk de beleidsteksten bevat.

6.2.1

Tekst

Zoals in hoofdstuk 5 al is beschreven kent STOP twee soorten tekststructuur: Artikelstructuur en Vrijtekststructuur. In het STOP-tekstmodel is Artikelstructuur de tekststructuur voor het lichaam van een regeling die is opgebouwd uit één of meer artikelen en is Vrijtekststructuur de tekststructuur die wordt gebruikt voor die onderdelen van regelingen die geen artikelen bevatten.

IMOW maakt eveneens onderscheid tussen de Artikelstructuur en de Vrijtekststructuur. Het verschil met STOP is dat IMOW alleen wordt toegepast op het lichaam van omgevingsdocumenten, oftewel de delen 2 van besluiten tot vaststelling of wijziging van omgevingsdocumenten. IMOW wordt dus niet toegepast op de overige onderdelen, zoals vaststellingsdocumenten, motivering, artikelsgewijze toelichting en bijlagen. Twee voorbeelden: IMOW wordt wel toegepast op de regels van de omgevingsverordening maar niet op de motivering die onderdeel vormt van het besluit, wel op de beleidsteksten in de omgevingsvisie maar niet op een eventuele bijbehorende zienswijzennaota of participatieverslag.

Voor tekst met Artikelstructuur onderscheidt IMOW de objecten Regeltekst en Juridische regel (beschreven in subparagraaf 6.2.1.1), voor het lichaam van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur heeft IMOW de objecten Divisie en Tekstdeel (de onderwerpen van subparagraaf 6.2.1.2).

6.2.1.1

Regeltekst en Juridische regel

Regeltekst is de IMOW-term voor de kleinste zelfstandige eenheid van (een of meer) bij elkaar horende Juridische regels in een omgevingsdocument met Artikelstructuur: artikel en lid. De Regeltekst is in een tekst concreet aan te wijzen. Juridische regel is een abstract concept waarmee een regel met juridische werkingskracht wordt beschreven. Juridische regel wordt gebruikt om aan verschillende onderdelen van een Regeltekst locaties en annotaties met de domeinspecifieke IMOW-objecten (zie daarvoor paragraaf 6.4) te kunnen koppelen.

Regeltekst bevat altijd ten minste één Juridische regel; wanneer dat gewenst is kan Regeltekst meerdere Juridische regels bevatten. In een Regeltekst met meerdere Juridische regels zijn de individuele Juridische regels minder makkelijk als zelfstandige eenheden te identificeren. Bij bevraging in bijvoorbeeld DSO-LV zal altijd de volledige Regeltekst als resultaat worden weergegeven en niet de individuele Juridische regel.

Een voorbeeld waarin een Regeltekst één Juridische regel bevat:

Artikel 3.15 Aanwezigheid afscheiding

Een voor personen bestemde vloer heeft bij een rand een afscheiding als die rand meer dan 1,5 m hoger ligt dan een aansluitende vloer, het aansluitende terrein of het aansluitende water.

Figuur 8 Regeltekst met één Juridische regel

Twee voorbeelden waarin een Regeltekst meerdere juridische regels bevat:

Artikel 2.10 Activiteiten die zonder vergunning of melding zijn toegestaan

Ter plaatse van het werkingsgebied '[Centrumgebied](#)' is het in ieder geval toegestaan om volgende activiteiten te verrichten:

- het exploiteren van een bedrijf;
- het uitoefenen van detailhandel;

Figuur 9 Regeltekst waarin meerdere Juridische regels kunnen worden onderscheiden, omgevingsplan

In het voorbeeld van Figuur 10 kunnen de volgende Juridische regels worden onderscheiden:

JR1: Daar waar aan een locatie de functie 'Centrumgebied' is toegedeeld is het toegestaan om de activiteit 'het exploiteren van een bedrijf' te verrichten.

JR2: Daar waar aan een locatie de functie 'Centrumgebied' is toegedeeld is het toegestaan om de activiteit 'het uitoefenen van detailhandel' te verrichten.

Artikel 7.10 Sloopmelding

Het is verboden een bouwwerk of gedeelte daarvan te slopen als daarbij asbest wordt verwijderd of de hoeveelheid sloopafval naar redelijke inschatting meer dan 10 m³ bedraagt, zonder dit ten minste vier weken voor het begin van de sloopwerkzaamheden te melden.

Figuur 10 Regeltekst waarin meerdere Juridische regels kunnen worden onderscheiden, AMvB

In het voorbeeld van Figuur 10 is het mogelijk de volgende Juridische regels te onderscheiden:

JR1: Het is verboden een bouwwerk of gedeelte daarvan te slopen als daarbij asbest wordt verwijderd, zonder dit ten minste vier weken voor het begin van de sloopwerkzaamheden te melden.

JR2: Het is verboden een bouwwerk of gedeelte daarvan te slopen als de hoeveelheid sloopafval naar redelijke inschatting meer dan 10 m³ bedraagt, zonder dit ten minste vier weken voor het begin van de sloopwerkzaamheden te melden.

Het is niet verplicht om een Regeltekst in meerdere Juridische regels onder te verdelen.

6.2.1.2 *Divisie en Tekstdeel*

Voor het onderdeel van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur dat de daadwerkelijke inhoud van het omgevingsdocument bevat, onderscheidt IMOW de objecttypen Divisie en Tekstdeel. Divisie is de kleinste zelfstandige eenheid van tekst. Tekstdeel is een abstract concept waarmee een deel van een tekst wordt beschreven. Tekstdeel wordt gebruikt om aan verschillende onderdelen van een Divisie Locaties en annotaties met de domeinspecifieke IMOW-objecten (zie daarvoor paragraaf 6.4) te kunnen

koppelen. Een Divisie bevat altijd ten minste één Tekstdeel; wanneer dat gewenst is kan een Divisie meerdere Tekstdelen bevatten.

Let op dat het STOP-tekstmodel het structuurelement Divisie kent en IMOW het objecttype Divisie. Ze zijn niet hetzelfde. Het STOP-structuurelement Divisie wordt gebruikt voor alle onderdelen van besluiten en regelingen die geen artikelen bevatten. Dat is ruimer dan het IMOW-object Divisie, dat alleen kan voorkomen in het inhoudelijke deel van een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur.

6.2.2 Locatie

6.2.2.1 *Werkingsgebied en Locatie*

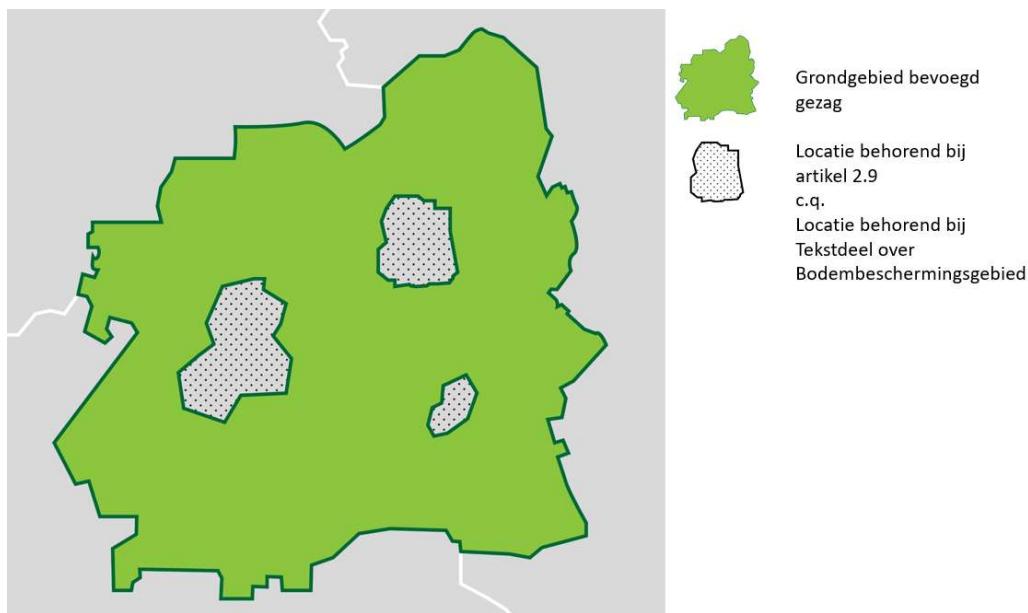
In de toelichtingen op Omgevingswet en Omgevingsbesluit wordt de term werkingsgebied gebruikt voor het gebied waar een regel zijn werking heeft. IMOW maakt ook gebruik van de term werkingsgebied. In de praktijk bestaat het werkingsgebied van een Regeltekst niet altijd uit één aaneengesloten gebied, maar vaak uit meerdere gebieden en soms ook uit punten of lijnen. IMOW gebruikt voor de afzonderlijke onderdelen van het werkingsgebied van een Regeltekst het object Locatie, dat de coördinaten bevat die het gebied begrenzen. Het werkingsgebied van de Regeltekst bestaat dus uit de optelling van alle Locaties van de Juridische regels die samen de Regeltekst vormen. Uit het juridisch systeem volgt dat van iedere Regeltekst duidelijk moet zijn waar deze geldt. Iedere Regeltekst heeft daarom verplicht een werkingsgebied en dus ook één of meer Locaties.

IMOW kent het werkingsgebied in de vorm van de relatie tussen de Regeltekst en de Locatie(s) van die Regeltekst, of, als de Regeltekst uit meerdere Juridische regels bestaat, alle Locaties van de Juridische regels in de Regeltekst. IMOW noemt de relatie tussen Regeltekst en Locatie(s) werkingsgebied. Deze relatie wordt door LVBB en in DSO-LV afgeleid, het bevoegd gezag hoeft geen afzonderlijke geometrie voor het werkingsgebied aan te leveren.

In een Juridische regel kan de term werkingsgebied gebruikt worden als term om aan te geven dat in die regel een gebied wordt vastgelegd waar die regel zijn werking heeft. Voorbeelden zijn: "Ter plaatse van het werkingsgebied 'Stiltegebied' is het verboden om een toestel te gebruiken dat het ervaren van de natuurlijke geluiden kan verstören." "Ter plaatse van het werkingsgebied van de omgevingswaarde 'Duurzame energie' wordt er naar gestreefd om in 2025 18 hectare zonnepanelen gerealiseerd te hebben."

Locatie komt ook voor in het lichaam van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur. Het wordt gebruikt om het gebied vast te leggen waarover een Tekstdeel gaat. Net als bij de Regeltekst wordt de optelling van alle Locaties van de Tekstdelen die samen de Divisie vormen werkingsgebied genoemd. Ook hier geldt dat de relatie door LVBB en in DSO-LV wordt afgeleid en het bevoegd gezag geen afzonderlijke geometrie voor het werkingsgebied hoeft aan te leveren.

Figuur 11 laat een voorbeeld zien: een artikel uit een omgevingsdocument met Artikelstructuur respectievelijk een Tekstdeel uit een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur heeft drie Locaties die samen het werkingsgebied van dat artikel of Tekstdeel vormen.

Figuur 11 Drie Locaties die samen een werkingsgebied vormen

Ook uit de tekst van Juridische regel of Tekstdeel moet duidelijk blijken welke Locatie er bij hoort. Daarom wordt in de tekst een verwijzing opgenomen naar de Locatie. Dit is een mensleesbare term of frase waarmee de Locatie wordt aangeduid waaruit een lezer kan begrijpen waar de Locatie betrekking op heeft. In het object Locatie wordt de tekstuele verwijzing in de vorm van het attribuut *noemer* vastgelegd. Voorbeelden van de tekstuele verwijzing (cursief weergegeven) zijn: "Ter plaatse van het werkingsgebied '*Stiltegebied*' is het verboden om een toestel te gebruiken dat het ervaren van de natuurlijke geluiden kan verstören." "Ter plaatse van het werkingsgebied van de omgevingswaarde '*Duurzame energie*' wordt er naar gestreefd om in 2025 18 hectare zonnepanelen gerealiseerd te hebben."

Met het IMOW-objecttype Locatie wordt de begrenzing vastgelegd van het gebied waarover een Juridische regel of een Tekstdeel gaat. Het kan wenselijk zijn om in een Juridische regel of een Tekstdeel een onderdeel van zo'n gebied in woorden te beschrijven, bijvoorbeeld met een geografische of vergelijkbare term (in het Stadspark, op de Veluwe, in ieder hoekpand), zonder de begrenzing van zo'n gebied of gebieden vast te leggen. LVBB en DSO-LV kunnen de ligging van zo'n in woorden beschreven gebied niet afleiden en ook niet tonen. Zij weten immers niet waar het Stadspark is of waar de hoekpanden zijn. Bij zo'n Juridische regel of Tekstdeel worden in zo'n geval de Locaties getoond die het werkingsgebied vormen van de Regeltekst of de Divisie waarin die Juridische regel of dat Tekstdeel voorkomt. Het wordt dan aan de lezer overgelaten om te interpreteren waar de regel wel en niet werking heeft.

In IMOW wordt Locatie niet alleen gekoppeld aan de Juridische regel of het Tekstdeel, maar ook aan de domeinspecifieke objecttypen Activiteit (via ActiviteitLocatieaanduiding), Omgevingswaarde, Omgevingsnorm en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing. Met Locatie wordt vastgelegd waar de domeinspecifieke objecttypen van toepassing zijn. Locatie en de toepassing ervan worden in detail beschreven in paragraaf 6.4.4.

6.2.2.2 *Vastleggen van Locatie met geografisch informatieobject*

In besluiten en regelingen kan informatie worden vastgelegd die niet op een begrijpelijke manier in tekst te beschrijven is. De geometrische begrenzing van Locatie is daar een voorbeeld van; gedacht kan ook worden aan een geluidsfragment. STOP gebruikt het informatieobject als bedoeld in Aanwijzing 3.50 van de Aanwijzingen voor de regelgeving (waarin de voorwaarden staan waar verwijzingen naar informatie op internet aan moeten voldoen) om dergelijke informatie op een juridisch juiste manier vast te leggen en er vanuit de tekst van een besluit naar te verwijzen. Een informatieobject dat de geometrische begrenzing van een of meer Locaties vastlegt wordt een geografisch informatieobject genoemd.

Een informatieobject is een op zichzelf staand object voor het opslaan en via internet ontsluiten van de niet op een begrijpelijke manier in tekst te beschrijven informatie.

In de tekst moet met een tekstuele aanduiding worden verwezen naar het geografisch informatieobject. Daardoor wordt de inhoud ervan onderdeel van besluit en regeling. Voor die tekstuele aanduiding wordt de naam van het geografisch informatieobject c.q. de noemer van de Locatie gebruikt. Met deze tekstuele aanduiding van geografisch informatieobject en Locatie kan een lezer begrijpen op welke locatie de tekst betrekking heeft. De systematiek waarmee informatieobjecten machineleesbaar worden vastgelegd en de manier waarop in het besluit naar het informatieobject wordt verwezen zorgen er voor dat:

- de informatie permanent via de verwijzing is terug te vinden;
- de informatie met algemeen beschikbare software op een voor de mens begrijpelijke manier gepresenteerd kan worden;
- de onveranderlijkheid van het informatieobject voldoende is gewaarborgd.

STOP bevat de eisen waaraan een geografisch informatieobject moet voldoen. Deze eisen zorgen voor de borging van de juridische bestendigheid van de geografische informatieobjecten.

Het informatieobject is geen onderdeel of bijlage bij de tekst van het besluit, maar is een zelfstandige entiteit. Het wordt tegelijk met het besluit in het publicatieblad van het betreffende bevoegd gezag op officieelbekendmakingen.nl gepubliceerd. Door in de tekst van het besluit naar het informatieobject te verwijzen krijgt het informatieobject juridische status.

Voor de bekendmaking van omgevingsdocumenten is het verplicht om de Locatie of Locaties die het werkingsgebied van Juridische regel of Tekstdeel vormen, vast te leggen in een geografisch informatieobject. Het in de tekst van omgevingsdocumenten juridisch juist verwijzen naar het geografisch informatieobject gebeurt als volgt:

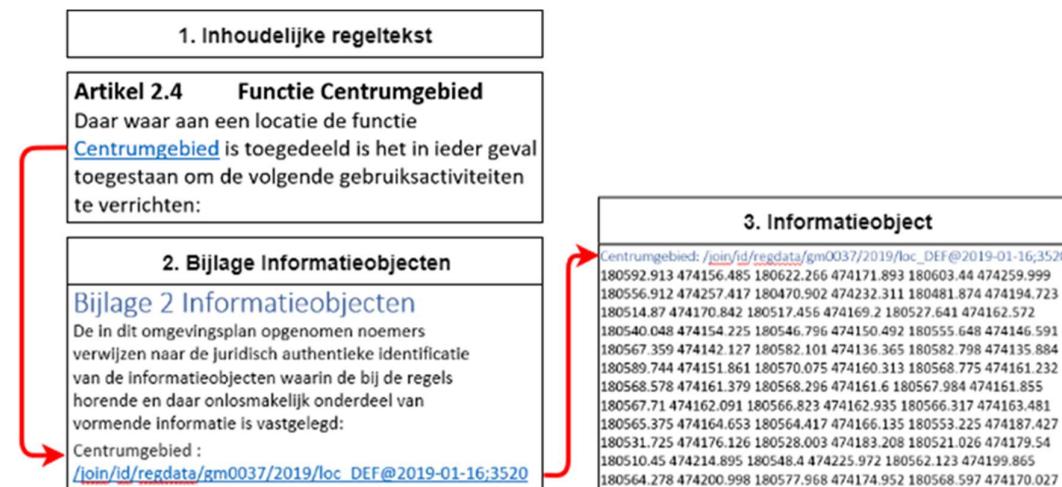
- In de tekst van de Juridische regel of het Tekstdeel wordt de tekstuele aanduiding van Locatie en geografisch informatieobject opgenomen.
- De Locatie wordt vastgelegd in een geografisch informatieobject.
- In het Locatie-object wordt de tekstuele aanduiding opgenomen in de vorm van de noemer.
- In de besluitbijlage Informatieobjecten wordt de tekstuele aanduiding (van de verwijzing naar het geografisch informatieobject) opgenomen op een manier vergelijkbaar met een begrip en zijn definitie: bij wijze van definitie komt achter de tekstuele aanduiding de volledige identificatie van het geografisch informatieobject.

De constructie met een tekstuele aanduiding in de lopende tekst waarna in de bijlage de aanduiding wordt gekoppeld aan de volledige identificatie van het geografisch informatieobject zorgt ervoor dat de lopende tekst goed leesbaar blijft, maar dat tevens de unieke identificatie van het geografisch informatieobject, waarmee de inhoud van het

geografisch informatieobject altijd te vinden is, leesbaar in het besluit en de regeling te vinden is.

Het is praktisch wanneer de tekstuele aanduiding in de Juridische regel of het Tekstdeel wordt vormgegeven als link naar de betreffende tekstuele aanduiding in de bijlage met geografische informatieobjecten.

Figuur 12 laat een voorbeeld van deze verwijzing zien in een Juridische regel; Figuur 13 laat een voorbeeld zien van deze verwijzing in een Tekstdeel:

Figuur 12 Tekstuele aanduiding en informatieobject in omgevingsdocument met Artikelstructuur

Figuur 13 Tekstuele aanduiding en informatieobject in omgevingsdocument met Vrijtekststructuur

Een geografisch informatieobject kan door meerdere regelingen en/of besluiten worden gebruikt. In het besluit wordt immers verwezen naar (de identificatie van) het geografisch informatieobject. Dat maakt het ook mogelijk om te verwijzen naar een geografisch informatieobject van het eigen bevoegd gezag dat voor een ander instrument is gecreëerd of naar een geografisch informatieobject van een ander bevoegd gezag. Voorwaarde is uiteraard dat het geografisch informatieobject voldoet aan de in STOP vastgelegde eisen aan een geografisch informatieobject.

De verwijzing naar een geografisch informatieobject kan statisch of dynamisch zijn. Bij een statische verwijzing wordt verwezen naar een specifieke versie van het geografisch informatieobject. Bij een dynamische verwijzing wordt versie-onafhankelijk verwezen naar een geografisch informatieobject. Wanneer dynamisch wordt verwezen naar een geografisch informatieobject van een ander bevoegd gezag is het mogelijk dat de Locatie van een regel wijzigt zonder dat het verwijzende bevoegde gezag daarover een besluit heeft genomen. Bij de keuze tussen dynamisch en statisch verwijzen naar een geografisch informatieobject dienen deze gevallen afgewogen te worden.

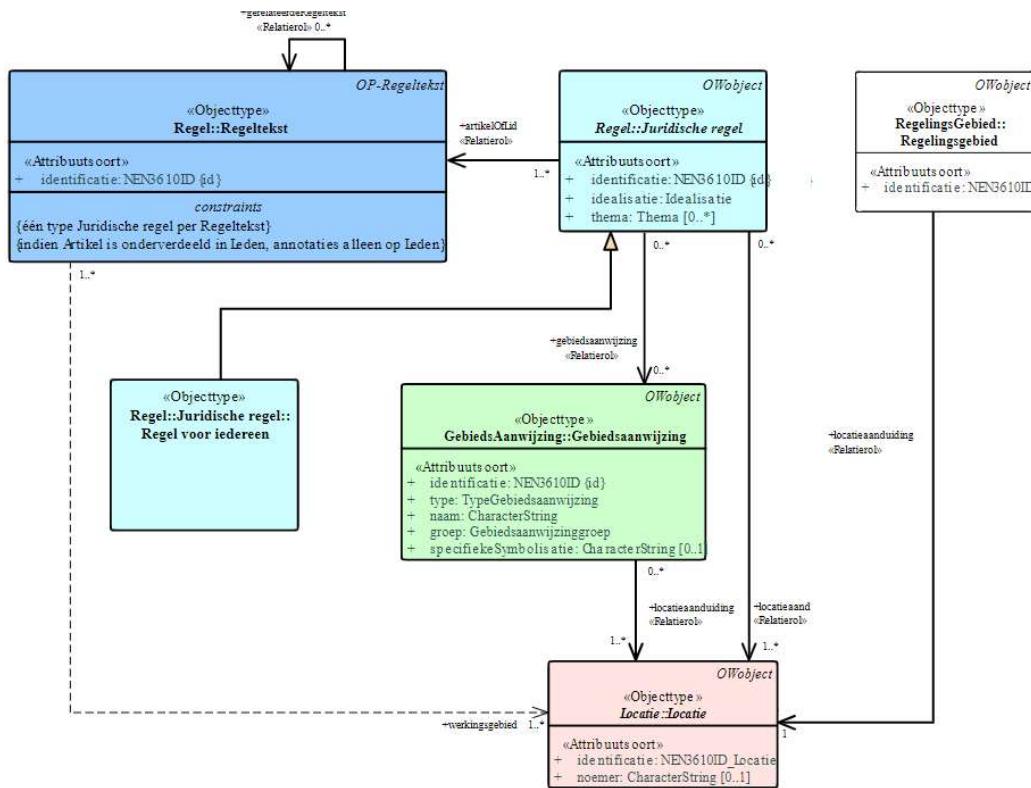
6.2.3 Annotatie

De STOP/TPOD-standaarden maken het voor bevoegde gezagen mogelijk om zich te beperken tot het verbinden van Juridische regels of Tekstdelen met Locaties. Een computer weet dan dat beide bij elkaar horen maar kan geen verdere betekenis aan die relatie geven en kan de Locaties ook niet op een voor de mens betekenisvolle manier op een kaart weergeven.

Dat kan wel met het in paragraaf 3.4 al kort beschreven mechanisme annoteren: het toevoegen van gegevens aan besluiten en regelingen of onderdelen daarvan die de besluiten en regelingen machineleesbaar maken. Annoteren zorgt er voor dat het besluit of de regeling gestructureerd bevraagbaar is en dat Locaties en andere gegevens op een kaart weergegeven worden. Het annoteren kan ook helpen bij het verbinden van toepasbare regels, oftewel vragenbomen, aan regels en Locaties. In de volgende paragrafen wordt het annoteren van omgevingsdocumenten met IMOW-objecten toegelicht. Daarnaast gelden specificaties vanuit STOP. Die worden in de STOP-documentatie beschreven.

6.3 De IMOW-UML-diagrammen voor de Natura 2000-besluiten

Figuur 14 toont het volledige IMOW-diagram in UML voor het inhoudelijke deel van het aanwijzingsbesluit.

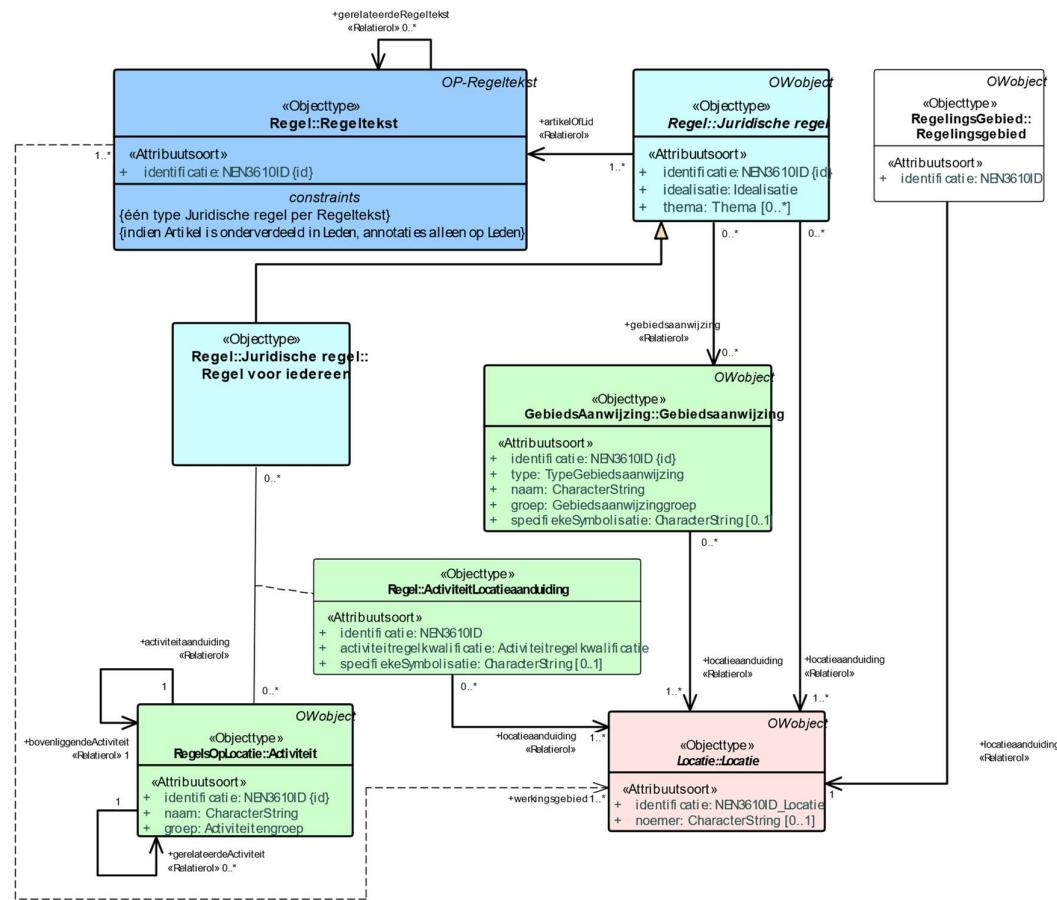

Figuur 14 UML-klassediagram van IMOW toegepast op het inhoudelijke deel van het aanwijzingsbesluit

In het diagram zijn in blauw de tekstobjecten weergegeven. Regeltekst en Juridische regel staan daarin centraal. In roze is Locatie weergegeven. Het groene blokje staat voor het domeinspecifieke annotatie-object Gebiedsaanwijzing. Dit zijn de hoofdcomponenten van IMOW die in paragraaf 6.2 al zijn beschreven. Het witte blokje is het Regelingsgebied. In het model is aangegeven welke waardelijsten van toepassing zijn. Het model bevat ook de attributen die het Presentatiemodel gebruikt om domeinspecifieke annotaties te kunnen presenteren op een kaart. In paragraaf 6.4 worden de objecten in detail beschreven.

De tekst van het aanwijzingsbesluit wordt ingedeeld met de IMOW-objecttypen Regeltekst (zie paragraaf 6.4.2) en Juridische regel (zie paragraaf 6.4.3). De Juridische regels van het aanwijzingsbesluit kunnen alleen worden geannoteerd met het IMOW-object Gebiedsaanwijzing (zie paragraaf 6.4.7) van het type Natuur (zie paragraaf 6.4.8). Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de groepen 'Natura 2000-gebied', 'habitatrichtlijngebied' en 'vogelrichtlijngebied'. Bij de Juridische regel moet worden aangegeven hoe nauwkeurig het bevoegd gezag de Locatie van die Juridische regel bedoeld heeft en hoe Locatie geïnterpreteerd moet worden. Een Locatie kan exact bedoeld zijn, maar ook indicatief. In het geval van het aanwijzingsbesluit zal naar verwachting altijd worden gekozen voor de waarde exact. Het volledige gebied waar het aanwijzingsbesluit over gaat moet worden vastgelegd met het objecttype Regelingsgebied dat in paragraaf 6.4.9 wordt beschreven.

Figuur 15 toont het volledige IMOW-diagram in UML voor het inhoudelijke deel van het toegangsbeperkingsbesluit.

Figuur 15 UML-klassediagram van IMOW toegepast op het inhoudelijke deel van het toegangsbeperkingsbesluit

In het diagram zijn in blauw de tekstobjecten weergegeven. Regeltekst en Juridische regel staan daarin centraal. In roze is Locatie weergegeven. De groene blokjes staan voor de domeinspecifieke annotatie-objecten Activiteit, ActiviteitLocatieaanduiding en Gebiedsaanwijzing. Dit zijn de hoofdcomponenten van IMOW die in paragraaf 6.2 al zijn beschreven. Het witte blokje is het Regelingsgebied. In het model is aangegeven welke waardelijsten van toepassing zijn. Het model bevat ook de attributen die het Presentatiemodel gebruikt om domeinspecifieke annotaties te kunnen presenteren op een kaart. In paragraaf 6.4 worden de objecten in detail beschreven.

De tekst van het toegangsbeperkingsbesluit wordt ingedeeld met de IMOW-objecttypen Regeltekst (zie paragraaf 6.4.2) en Juridische regel (zie paragraaf 6.4.3). De Juridische regels kunnen worden geannoteerd met het IMOW-object Gebiedsaanwijzing (zie paragraaf 6.4.7) van het type Natuur (zie paragraaf 6.4.8). Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de groepen 'Natura 2000-gebied', 'toegangsbeperkingsgebied', 'habitatrichtlijngebied' en 'vogelrichtlijngebied'. Het is ook mogelijk om de Juridische regels te annoteren met Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding (zie daarvoor paragraaf 6.4.6). Bij de Juridische regel moet worden aangegeven hoe nauwkeurig het bevoegd gezag de Locatie van die Juridische regel bedoeld heeft en hoe Locatie geïnterpreteerd moet worden. Een Locatie kan exact bedoeld zijn, maar ook indicatief. In paragraaf 2.3.1.2 is beschreven dat het in

toegangsbeperkingsbesluiten gebruikelijk is om voor gebieden waar veel natuurlijke dynamiek wordt verwacht of waar niet precies duidelijk is waar een soort zich zal gaan ophouden, ‘zoekkaders’ voor een gebied vast te leggen, waarna vervolgens in de praktijk wordt bepaald waar de grenzen van het gesloten gebied precies komen te liggen. In dat geval wordt de waarde indicatief gebruikt voor de idealisatie van de Juridische regel. Het volledige gebied waar het toegangsbeperkingsbesluit over gaat moet worden vastgelegd met het objecttype Regelingsgebied dat in paragraaf 6.4.9 wordt beschreven.

6.4

Annoteren met IMOW-objecten: bedoeling, objecten en attributen

Deze paragraaf beschrijft hoe het annoteren met IMOW-objecten in zijn werk gaat. Alvorens daar gedetailleerd op in te gaan, wordt begonnen met een beschrijving van hoe het annoteren met IMOW-objecten vanuit de standaard is bedoeld. De objecten, de bijbehorende attributen en waardelijsten worden gedetailleerd toegelicht.

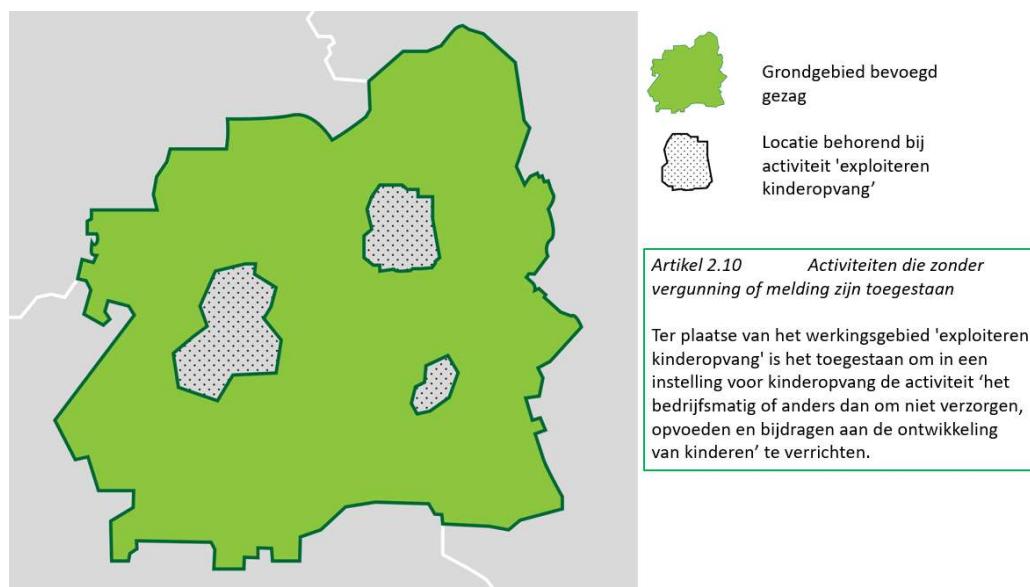
Ieder onderdeel wordt volgens een vast stramien beschreven. Het begint met een toelichting op de toepassing: waarvoor en wanneer wordt het object of attribuut in de praktijk gebruikt. Daarna volgt een definitie van het object, om precies aan te geven waar het over gaat. In de volgende subparagraaf wordt aangegeven wat het doel van het objecttype is, met andere woorden: wat is het resultaat, wat levert de extra inspanning van het annoteren met dit object op? Vervolgens wordt de norm gesteld. Deze subparagraaf begint steeds met een uitsnede van het IMOW-diagram met daarin die objecten en relaties die relevant zijn. De norm somt de attributen op die horen bij dit IMOW-object, waarbij wordt aangegeven of het attribuut verplicht of optioneel is, hoe vaak het attribuut kan of moet voorkomen, of er een waardelijst voor het attribuut bestaat en of er constraints, oftewel voorwaarden voor de toepassing, gelden. De daaropvolgende subparagraaf geeft een toelichting op de attributen, de waardelijsten en de eventuele constraints die samen de norm vormen. De meeste objecttypen kunnen worden gebruikt bij het annoteren van aanwijzingsbesluit én toegangsbeperkingsbesluit. Het objecttype Activiteit kan slechts worden gebruikt bij het annoteren van het toegangsbeperkingsbesluit. Dat is in het opschrift van de betreffende subparagraaf aangegeven.

6.4.1

Introductie: de bedoeling van het annoteren met IMOW-objecten

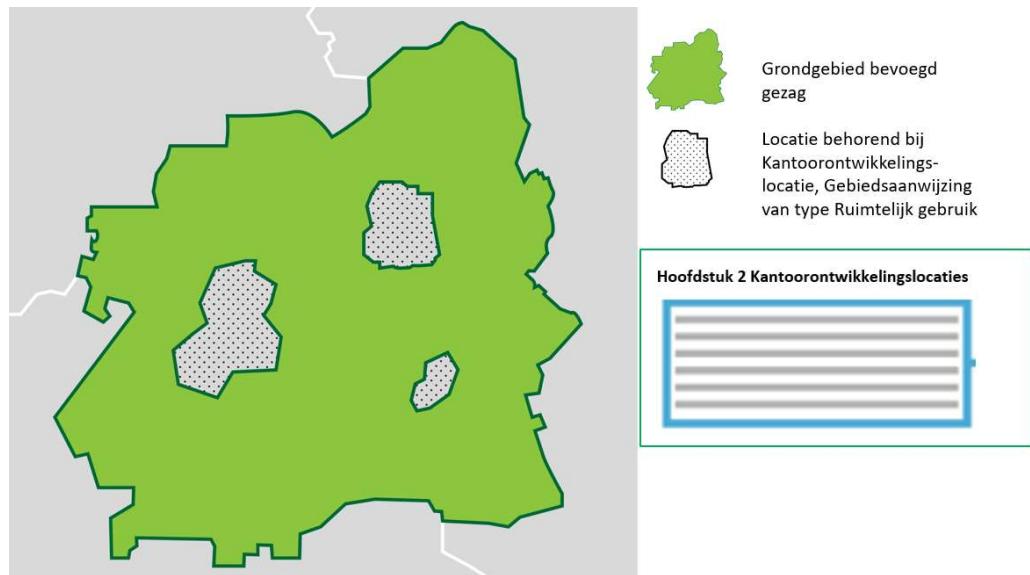
Zoals hierboven al is beschreven maakt IMOW het mogelijk om vast te leggen op welke Locatie een bepaalde tekst geldig is en om daar nadere gegevens aan toe te voegen. Het doel daarvan is om die Locaties betekenisvol op een kaart weer te geven en om de informatie in het omgevingsdocument raadpleegbaar te maken. De bedoeling van het annoteren met IMOW is dat de Locaties en de nadere gegevens een letterlijke vertaling of vastlegging van de regels respectievelijk de beleidstekst zijn. IMOW is niet bedoeld voor interpretaties, nadere afleidingen of het toevoegen van niet door regels of beleidsteksten vastgelegde gebieden. Ook is IMOW niet bedoeld voor a contrario-redeneringen, bijvoorbeeld dat het gebruik van een annotatie op de ene plek een betekenis geeft aan het ontbreken van die annotatie (of juist zijn tegenhanger) op een andere plek.

Dit wordt toegelicht aan de hand van twee voorbeelden, het eerste voor een omgevingsdocument met Artikelstructuur en het tweede voor een omgevingsdocument met Vrijtekststructuur. De afbeeldingen in de voorbeelden zijn bedoeld om het principe uit te leggen, niet om de werking van een specifiek instrument te tonen. De weergave is willekeurig gekozen, het Presentatiemodel is niet toegepast.

Figuur 16 Voorbeeld bedoeling van IMOW, activiteit in omgevingsplan

Bovenstaande afbeelding toont het grondgebied van een gemeente en drie Locaties die horen bij de Juridische regel van artikel 2.10. Ter plaatse van deze Locaties is het -kort gezegd- toegestaan om zonder vergunning of melding een kinderopvanginstelling te exploiteren. De IMOW-objecten zijn niet bedoeld om vervolgens af te leiden dat in de rest van het grondgebied van deze gemeente het exploiteren van een kinderopvanginstelling verboden is, of dat daar voor die activiteit een vergunningsplicht of meldingsplicht geldt. Dat is alleen zo wanneer het bevoegd gezag dat expliciet heeft bepaald, bijvoorbeeld door een Locatie voor de rest van het grondgebied op te nemen en daaraan een Juridische regel met een verbod, vergunningsplicht of meldingsplicht te koppelen, met de bijbehorende annotatie.

Figuur 17 Voorbeeld bedoeling van IMOW, omgevingsvisie

Bovenstaande afbeelding toont het grondgebied van een provincie en drie Locaties die horen bij een hoofdstuk in de omgevingsvisie over kantoorontwikkelingslocaties. In haar omgevingsvisie legt de provincie vast dat zij de haar ter beschikking staande middelen wil inzetten om deze Locaties te ontwikkelen tot kantoorlocaties. De IMOW-objecten zijn niet bedoeld om vervolgens af te leiden dat er in de rest van het grondgebied van deze provincie geen kantoren aanwezig zijn of geen nieuwe kantoren kunnen komen. Dat is alleen zo wanneer het bevoegd gezag dat explicet heeft bepaald, bijvoorbeeld door een Locatie voor de rest van het grondgebied op te nemen en daarvoor als beleidsvoornemen te formuleren dat bestaande leegstaande kantoorruimte wordt omgevormd tot woonruimte en dat geen nieuwe kantoorgebouwen worden toegestaan.

6.4.2 Objecttype Regeltekst

6.4.2.1 Toelichting op de toepassing

Regeltekst is de STOP/TPOD-term voor de kleinste *zelfstandige* eenheid van ordening en informatie in een tekst met Artikelstructuur: artikel en lid. Regeltekst bevat altijd ten minste één Juridische regel; wanneer dat nodig is kan Regeltekst meerdere Juridische regels bevatten. Iedere Regeltekst heeft een werkingsgebied-relatie met Locatie, waarmee wordt aangegeven waar een Regeltekst zijn werking heeft.

Bij de Regeltekst kan als extra informatie worden aangegeven of de Regeltekst een bijzondere relatie met een andere Regeltekst heeft.

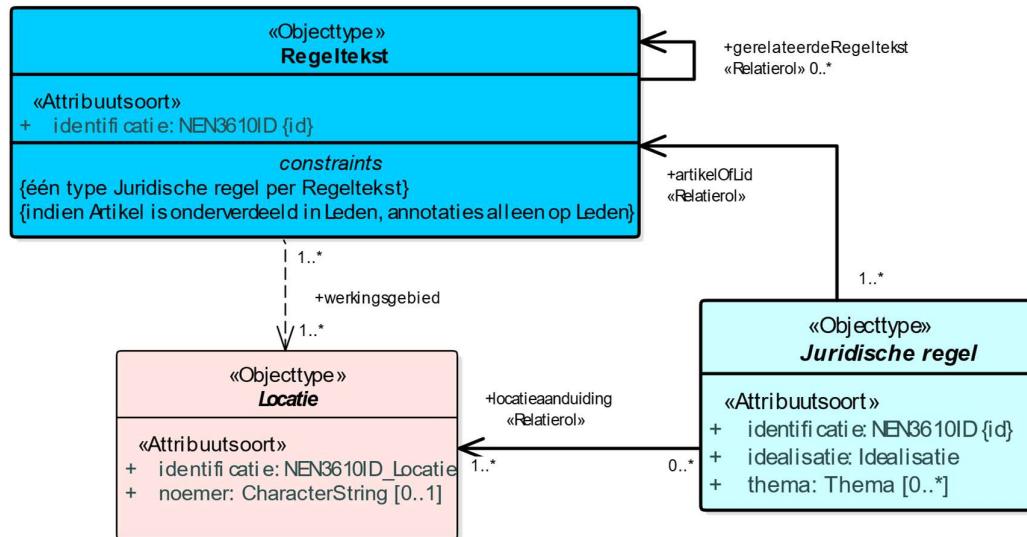
6.4.2.2 Definitie

Regeltekst is de kleinste zelfstandige eenheid van (een of meer) bij elkaar horende Juridische regels in (het lichaam van) omgevingsdocumenten met Artikelstructuur, te weten een artikel of een lid.

6.4.2.3 Doel

Doel van het objecttype Regeltekst is het leggen van de verbinding tussen de Juridische regel uit het Omgevingswet-domein en het artikel of lid uit STOP.

6.4.2.4 Norm

Figuur 18 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Regeltekst

Regeltekst kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
 - *gerelateerdeRegeltekst*: de verwijzing van een specifieke Regeltekst naar een andere Regeltekst die aangeeft dat er een bijzondere relatie bestaat tussen die twee Regelteksten. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- Regeltekst kent geen waardelijsten.

Regeltekst kent de volgende constraints:

- één type Juridische regel per Regeltekst; constraint geldig op het niveau van Artikel: alle Juridische regels in een Artikel en alle Juridische regels in alle Leden van een Artikel moeten van hetzelfde type zijn;
- indien Artikel is onderverdeeld in Leden, annotaties alleen op Leden.

6.4.2.5 Toelichting op de norm

Attributen

gerelateerdeRegeltekst: een Regeltekst kan in een bijzondere relatie tot een andere Regeltekst staan waardoor het van belang is dat de gebruiker ook de andere Regeltekst leest of althans daarop wordt geattendeerd. *gerelateerdeRegeltekst* is met name bedoeld voor de gevallen waarin een Regeltekst een afwijking, aanvulling of uitzondering vormt op een andere Regeltekst. Zo'n relatie doet zich onder andere voor wanneer in een omgevingsplan, omgevingsverordening of waterschapsverordening met maatwerkregels wordt afgeweken van regels uit een AMvB. Een ander voorbeeld is de situatie waarin in een omgevingsdocument met regels algemene regels staan waarvan voor een bepaalde locatie of een bepaald onderwerp met een specifieke regel kan worden afgeweken of waarop een bepaalde uitzondering wordt gemaakt.

In de uitsnede van het diagram is ook de relatie werkingsgebied te zien. Deze relatie is de verwijzing van een specifieke Regeltekst naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s). De relatie is in een onderbroken lijn weergegeven omdat het een conceptuele relatie is. De relatie is impliciet inbegrepen in de relatie tussen Regeltekst, Juridische regel en Locatie en geeft aan wat het werkingsgebied van de Regeltekst is: het gebied waar het Artikel of Lid zijn werking heeft. De *relatie* wordt afgeleid door LVBB en in DSO-LV waarbij de som van de locaties van de onderliggende Juridische regels wordt gebruikt. Het is dus niet zo dat het bevoegd gezag ook nog een afzonderlijke geometrie voor het werkingsgebied moet aanleveren.

Regeltekst kent geen waardelijsten.

Constraints

- 'één type Juridische regel per Regeltekst': deze constraint betekent dat alle Juridische regels in een Regeltekst van hetzelfde type moeten zijn. Deze voorwaarde dient het doel van het onderscheid in de verschillende typen Juridische regel, namelijk het als uitgangssituatie alleen tonen van die regels die op de betreffende doelgroep gericht zijn. De typen Juridische regel en de achterliggende doelgroepbenadering worden toegelicht bij Juridische regel in paragraaf 6.4.3.5. Deze constraint geldt op het niveau van Artikel: alle Juridische regels in een Artikel en alle Juridische regels in alle Leden van een Artikel moeten van hetzelfde type zijn.
- *indien Artikel is onderverdeeld in Leden, annotaties alleen op Leden*: deze constraint houdt in dat als een Artikel is onderverdeeld in Leden, de annotaties alleen mogen verwijzen naar de Leden en niet naar het Artikel, oftewel annotaties worden dan alleen op Lid-niveau toegepast. Deze constraint heeft ook tot gevolg dat als een Artikel is onderverdeeld in Leden, alleen de Leden kunnen worden geannoteerd als Regeltekst en Artikel niet.

6.4.3 Objecttype Juridische regel

6.4.3.1 Toelichting op de toepassing

Juridische regel is een conceptuele constructie, die in IMOW wordt gebruikt om verschillende onderdelen van een Regeltekst, bijvoorbeeld de onderdelen van een Lijst of de verschillende activiteiten die in een Regeltekst worden genoemd, een eigen Locatie te kunnen geven. Ook maakt Juridische regel het mogelijk om verschillende onderdelen van een Regeltekst een eigen thema te geven en/of te annoteren met verschillende annotaties Activiteit, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde en Gebiedsaanwijzing. Juridische regel is altijd onderdeel van een Regeltekst en, zoals we in de paragrafen 6.2.1 en 6.4.2 al hebben gezien, Regeltekst kan meerdere Juridische regels bevatten. In een Regeltekst met meerdere Juridische regels is een individuele Juridische regel minder makkelijk als zelfstandige eenheid te identificeren.

Bij de Juridische regel moet worden aangegeven hoe nauwkeurig het bevoegd gezag de Locatie van die Juridische regel bedoeld heeft en hoe Locatie geïnterpreteerd moet worden. Een Locatie kan exact bedoeld zijn, maar ook indicatief. Een voorbeeld van dat laatste is als een grens met een formule berekend is; de grens houdt dan geen rekening met de situering van objecten als woningen e.d. terwijl dat in de interpretatie wel zou moeten. Ook kan een Locatie in een omgevingsdocument bedoeld zijn als indicatie of zoekzone voor de plek voor een toekomstige ontwikkeling: pas later wordt de daadwerkelijke plek bepaald. Met het IMOW-object Juridische regel kan extra informatie aan de Juridische regel worden gekoppeld: tot welke regelsoort de Juridische regel behoort, wat het thema is waarover de

Juridische regel gaat en met welk IMOW-object of met welke IMOW-objecten de Juridische regel geannoteerd is.

In zijn algemeenheid heeft Juridische regel drie typen: Regel voor iedereen, Instructieregel en Omgevingswaarderegel. In het geval van Natura 2000-besluiten kan alleen gebruik gemaakt worden van het type Regel voor iedereen. Om die reden worden de typen hier niet verder besproken.

6.4.3.2 *Definitie*

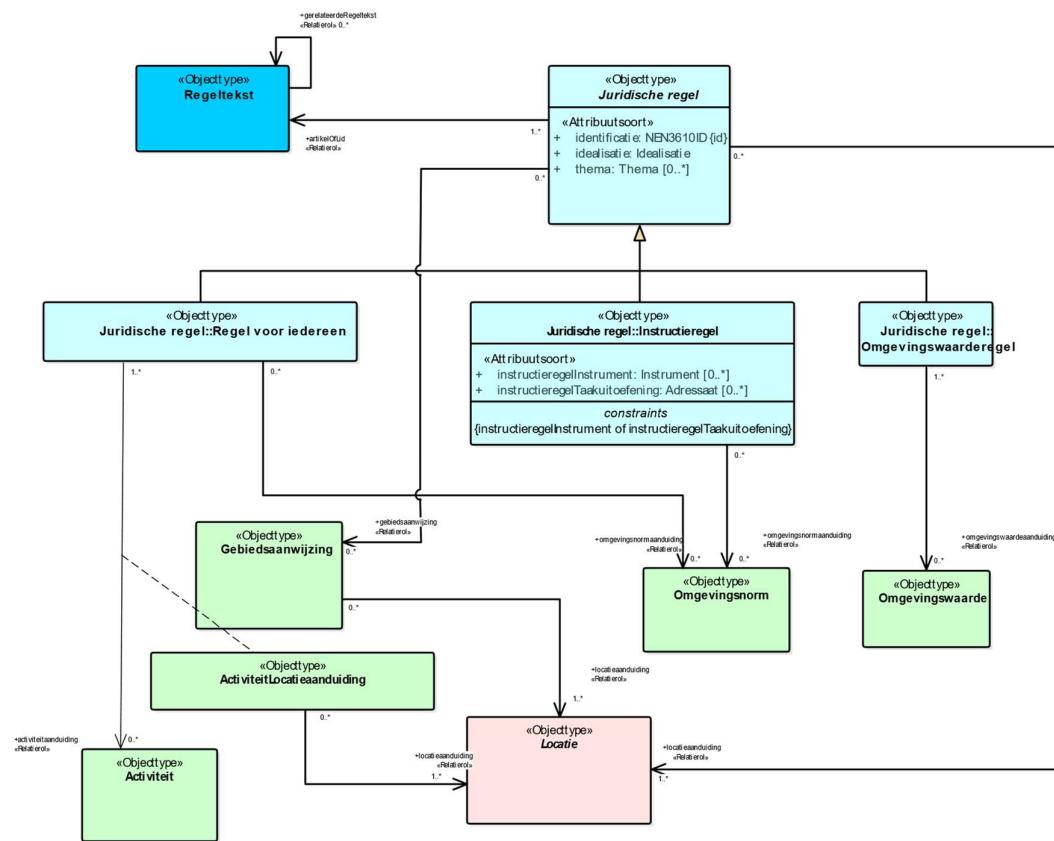
Juridische regel is het objecttype, te gebruiken in die onderdelen van omgevingsdocumenten die de Artikelstructuur hebben, dat een regel met juridische werkingskracht beschrijft.

6.4.3.3 *DoeI*

Doel van het objecttype Juridische regel is:

- het kunnen verbinden van verschillende onderdelen van een Regeltekst met eigen Locaties;
- het kunnen annoteren van verschillende onderdelen van een Regeltekst met thema en de domeinspecifieke annotaties Activiteit, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing;
- het kunnen leggen van relaties tussen de domeinspecifieke annotaties, waardoor de Juridische regel als geheel machineleesbaar wordt;
- het, door middel van het attribuut *thema*, in samenhang kunnen tonen van verschillende Juridische regels;
- het kunnen leggen van verbindingen tussen onderdelen van verschillende omgevingsdocumenten, bijvoorbeeld een omgevingsvisie en een omgevingsverordening, die met hetzelfde thema zijn geannoteerd.

6.4.3.4 Norm

Figuur 19 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Juridische regel

Juridische regel kent de volgende attributen en waardelijsten:

- **identificatie**: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **idealisatie**: attribuut dat vastlegt op welke manier de begrenzing van Locatie voor deze Juridische regel geïnterpreteerd moet worden en door het bevoegd gezag bedoeld is. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Idealisatie'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **thema**: de naam van het thema van de Juridische regel. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam van het thema, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de uitbreidbare waardelijst 'Thema'. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- **locatieaanduiding**: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat een of meer specifieke Locatie(s) aanduidt waar deze Juridische regel van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- **gebiedsaanwijzing**: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Gebiedsaanwijzing; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met (één van de typen van) het object Gebiedsaanwijzing geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- **activiteitaanduiding**: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Activiteit; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met het

- object Activiteit geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst. Alleen te gebruiken bij het toegangsbeperkingsbesluit.
- *artikelOfLid*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar de Regeltekst oftewel het artikel of lid waar de Juridische regel onderdeel van is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

In zijn algemeenheid kent Juridische regel drie typen. Het enige type dat bij Natura 2000-besluiten kan worden gebruikt is het type Regel voor iedereen. Dit type heeft geen nadere specificaties.

6.4.3.5 Toelichting op de norm

Attributen en waardelijsten

- *idealisatie*: attribuut dat aangeeft op welke manier de begrenzing van Locatie voor een Juridische regel door het bevoegd gezag bedoeld is: is het een exacte of een indicatieve afbakening? Het attribuut *idealisatie* is in IMOW gepositioneerd als attribuut van Juridische regel. Dat lijkt misschien vreemd omdat het informatie geeft over de gewenste interpretatie van Locatie. Toch hoort *idealisatie* bij Juridische regel omdat het vertelt hoe de Locatie voor deze Juridische regel geïnterpreteerd moet worden. Op deze manier is het mogelijk om dezelfde Locatie ook voor een andere Juridische regel te (her)gebruiken en voor die Juridische regel een andere idealisatie te geven. De *waardelijst* 'Idealisatie' kent twee waarden: exact en indicatief. Hiermee kan worden aangegeven of de begrenzing van Locatie voor deze Juridische regel exact of indicatief bedoeld is. Wanneer wordt gekozen voor de waarde indicatief geeft dat alleen aan dat de begrenzing indicatief bedoeld is. Met *idealisatie* wordt niet vastgelegd met welke marge de indicatieve begrenzing bedoeld is.
- *thema*: attribuut dat kernachtig de grondgedachte van de Juridische regel weergeeft. Vaak aanduiding van het sectorale aspect waar de Juridische regel over gaat. Het bevoegd gezag kan zelf een naam voor *thema* kiezen. Per Juridische regel kunnen net zoveel thema's worden toegevoegd als gewenst is. Om harmonisatie tussen bevoegde gezagen en tussen instrumenten te bevorderen is er een uitbreidbare waardelijst voor *thema*. *thema* is een attribuut en geen object. Het kent daardoor geen eigen weergave. Met het attribuut *thema* kan het thema van een Juridische regel worden aangegeven. *thema* kan bijvoorbeeld worden gebruikt om alle Juridische regels over een bepaald thema in eenzelfde omgevingsdocument te selecteren, of om van verschillende omgevingsdocumenten de Juridische regels en/of Tekstdelen met hetzelfde thema te selecteren. Afhankelijk van de functionaliteit die een viewer biedt is het vervolgens ook mogelijk om de Locaties van alle Juridische regels en/of Tekstdelen met hetzelfde thema op een kaartbeeld weer te geven.
Let op: bij *thema* hoort nu een uitbreidbare waardelijst met circa 150 waarden. Geconstateerd is dat, doordat de waardelijst zoveel waarden kent, uitbreidbaar is en waarden van heel verschillend karakter bevat, bevoegde gezagen *thema* niet eenduidig zullen gebruiken. Ook zal het daardoor niet mogelijk zijn om in de viewer van DSO-LV een zinvolle selectiefunctionaliteit voor het thema te realiseren. In de 1.1-versie van de standaard zal *thema* een andere vorm krijgen. De bij het attribuut *thema* behorende waardelijst Thema zal limitatief worden en zal nog slechts 15 waarden bevatten. Dit zijn de waarden Bodem, Bouwwerken, Cultureel erfgoed, Energie en natuurlijke hulpbronnen, Externe Veiligheid, Geluid, Gezondheid, Infrastructuur, Landgebruik, Landschap, Lucht, Milieu algemeen, Natuur en Water en watersystemen die rechtstreeks zijn ontleend aan artikel 1.2 Ow, aangevuld met de waarde Procedures. In Bijlage 2 wordt de relatie tussen artikel 1.2 Ow en de waarden van de waardelijst gelegd. Overwogen wordt om aan het

objecttype Juridische regel een attribuut *subthema* toe te voegen waarmee het bevoegde gezag desgewenst binnen een thema een nadere specialisatie kan aanbrengen. Om te voorkomen dat er omgevingsdocumenten worden opgesteld die zijn geannoteerd met thema's die bij overgang op de 1.1-versie niet meer bestaan, geldt de werkafsprak dat bij het annoteren met *thema* alleen gebruik gemaakt wordt van de 15 waarden waaruit de waardelijst Thema dan zal bestaan. Deze waarden zijn in de waardelijst als zodanig gemarkeerd.

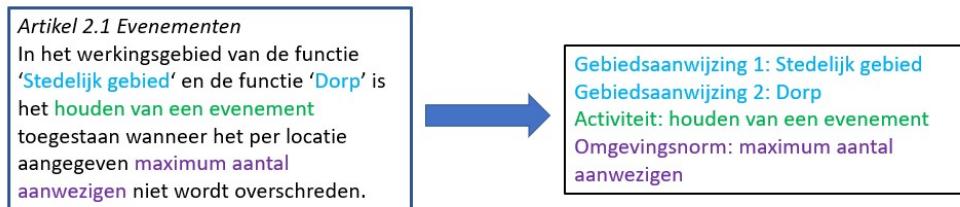
- *locatieaanduiding*: attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de Locatie(s) die bij de Juridische regel horen én aangeeft wat de betekenis van die Locatie(s) is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Juridische regel. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie(s) de locatie(s) is (zijn) waar deze Juridische regel van toepassing is. Iedere Juridische regel heeft een verwijzing naar één of meer Locaties. Ook de objecten ActiviteitLocatieaanduiding, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde en (de verschillende typen) Gebiedsaanwijzing hebben een verwijzing naar één of meer Locaties. Op deze manier is van iedere Juridische regel, ongeacht het object of de objecten waarmee het is geannoteerd, duidelijk voor welke Locatie(s) deze geldt. Doordat ieder specifiek voorkomen van de objecten ActiviteitLocatieaanduiding, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde en (de verschillende typen) Gebiedsaanwijzing ook zelf een verwijzing naar één of meer Locaties heeft, kan van iedere Activiteit - ActiviteitLocatieaanduiding-combinatie, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde en Gebiedsaanwijzing worden getoond voor welke Locatie(s) deze geldt, onafhankelijk van de Juridische regels waarin hij geldt.
- *artikelOfLid*: attribuut voor de verwijzing van een Juridische regel naar de identificatie van de Regeltekst oftewel het artikel of lid waarin de Juridische regel voorkomt.
- *activiteitaanduiding en gebiedsaanwijzing*: de attributen die de verwijzing bevatten van de Juridische regel naar de identificatie van de specifieke domeinspecifieke annotatie oftewel Activiteit of Gebiedsaanwijzing. Samen met die domeinspecifieke annotatie duidt dit attribuut aan waar de Juridische regel over gaat: over een activiteit of over de gebiedsaanwijzing van het type Natuur. Aangezien alleen in toegangsbeperkingsbesluiten regels over activiteiten gesteld worden, komt het objecttype Activiteit alleen bij dat besluittype voor. Het attribuut *activiteitaanduiding* komt om die reden alleen voor bij het toegangsbeperkingsbesluit.

Zoals gezegd kan een Regeltekst één of meer Juridische regels bevatten. Een Juridische regel kan een of meer Gebiedsaanwijzingen en/of Activiteiten. Dit samen betekent dat IMOW het mogelijk maakt om een Juridische regel te annoteren met:

- één of meer voorkomens van één objecttype (bijvoorbeeld één Activiteit);
- combinaties van één of meer verschillende objecttypen (bijvoorbeeld meerdere Activiteiten en een Gebiedsaanwijzing).

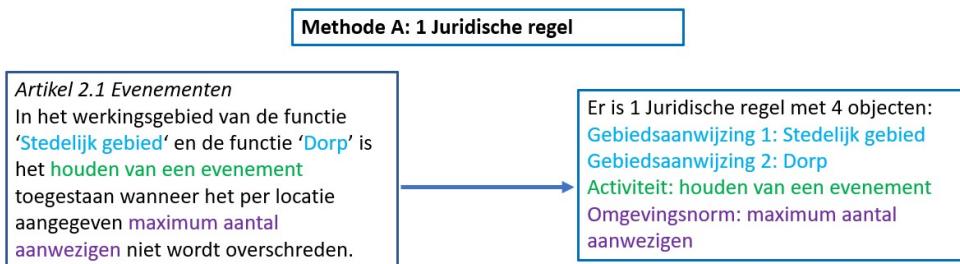
Een Regeltekst kan daardoor één Juridische regel bevatten die is geannoteerd met meerdere objecten. Een Regeltekst kan ook meerdere Juridische regels bevatten die ieder zijn geannoteerd met één of meer objecten. IMOW maakt het zelfs mogelijk om in de Regeltekst net zoveel Juridische regels te onderscheiden als er objecten zijn. Het is aan het bevoegd gezag om hierin een keuze te maken. Uitgangspunt van IMOW is echter dat er een logische groepering van Juridische regel(s) en objecten wordt gemaakt die samen de machineleesbare variant van de tekstregel vormen. Het doel van die logische groepering is dat de regel via systemen beter toegankelijk en bevraagbaar is. De indeling heeft geen juridische betekenis.

In onderstaande figuren worden de mogelijkheden met een voorbeeld met drie uitwerkingen toegelicht.

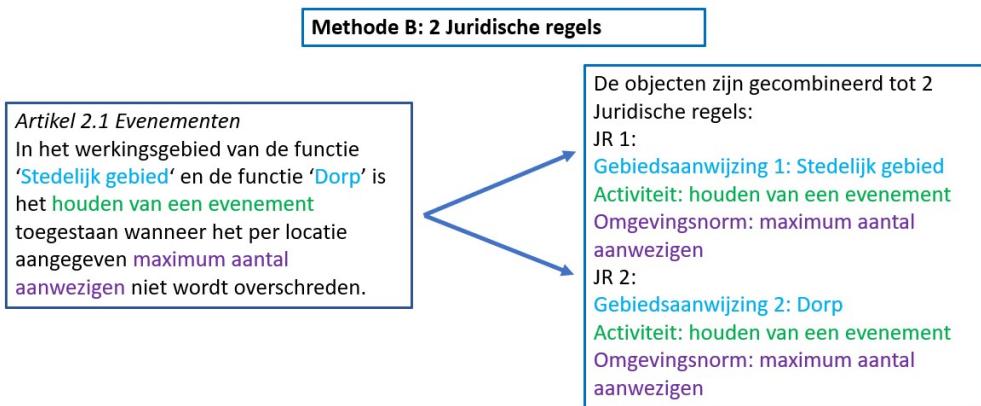
Figuur 20 Voorbeeld Regeltekst en objecten

In artikel 2.1 van dit voorbeeld komen 4 IMOW-objecten voor: 2 Gebiedsaanwijzingen, 1 Activiteit en 1 Omgevingsnorm. Voor het opdelen van deze Regeltekst in Juridische regels zijn verschillende methoden denkbaar.

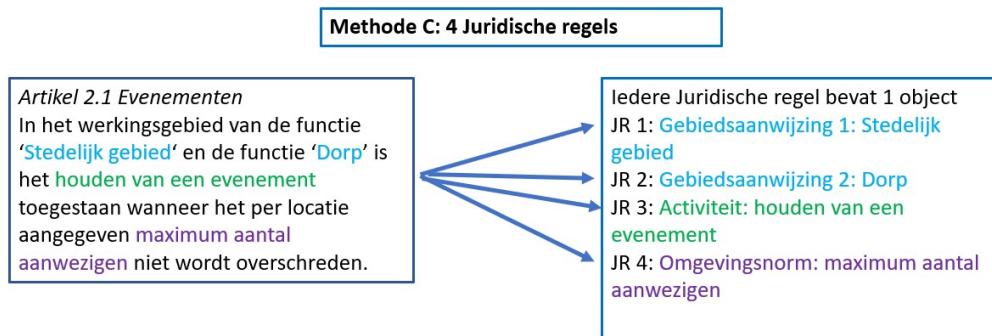
Figuur 21 Voorbeeld uitgewerkt: 1 Juridische regel met 4 objecten

Bij methode A is het artikel zo geannoteerd dat het bestaat uit één Juridische regel die is geannoteerd met 2 Gebiedsaanwijzingen, 1 Activiteit en 1 Omgevingsnorm, dus met 4 IMOW-objecten.

Figuur 22 Voorbeeld uitgewerkt: 2 Juridische regels met ieder 3 objecten

Bij methode B is het artikel zo geannoteerd dat het bestaat uit twee Juridische regels, ieder geannoteerd met de combinatie van 1 van de Gebiedsaanwijzingen, de Activiteit en de Omgevingsnorm.

Figuur 23 Voorbeeld uitgewerkt: 4 Juridische regel met ieder 1 object

Bij methode C is het artikel zo geannoteerd dat het bestaat uit vier verschillende Juridische regels, ieder met één IMOW-object.

De standaard maakt al deze en vergelijkbare methoden mogelijk. Met een groepering zoals die van methode C ontstaat echter geen logische groepering van Juridische regels en objecten. Daardoor zal de regel via systemen minder goed toegankelijk en bevraagbaar zijn.

6.4.4 Objecttype Locatie

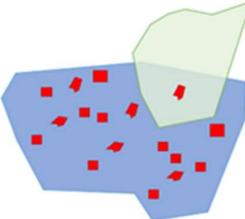
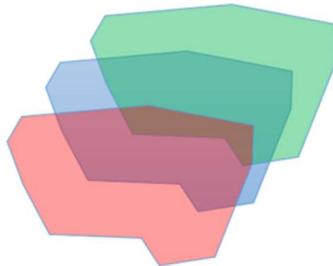
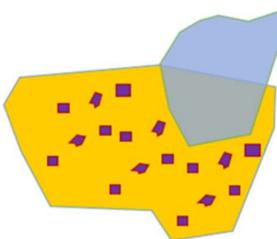
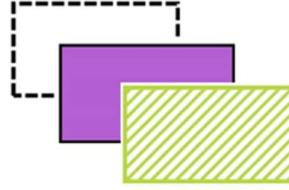
6.4.4.1 Toelichting op de toepassing

Het IMOW-object Locatie geeft aan waar een Juridische regel of Tekstdeel en de domeinspecifieke annotaties Activiteit, Omgevingswaarde, Omgevingsnorm, de verschillende typen Gebiedsaanwijzing en de bijbehorende waarden van toepassing zijn. De optelling van alle Locaties van alle Juridische regels in een Regeltekst vormt het werkingsgebied van de Regeltekst; de optelling van alle Locaties van alle Tekstdelen in een Divisie vormt het werkingsgebied van de Divisie. Locatie wordt altijd vastgelegd in een geografisch informatieobject.

Locatie heeft zes verschijningsvormen: Gebied, Gebiedengroep, Lijn, Lijnengroep, Punt en Puntengroep. Optioneel kan de hoogteligging van het Gebied, de Lijn of de Punt worden vastgelegd. Toegestane geometrieën bij een Gebied zijn Vlak en Multivlak. Bij Multivlak worden meerdere Vlakken samengevoegd tot één onlosmakelijk geheel. Wanneer slechts een onderdeel gewijzigd moet worden, leidt dat toch tot een wijziging van het hele Multivlak. Een andere manier van groepering is het samenvoegen van twee of meer Gebieden, Lijnen of Punten tot een Gebiedengroep, Lijnengroep respectievelijk Puntengroep. Op deze manier is het mogelijk om één van de Gebieden van een Gebiedengroep, één van de Lijnen van een Lijnengroep of één van de Punten van een Puntengroep te wijzigen. Punt is noodzakelijk voor het als omgevingswaarde vaststellen van geluidproductieplafonds; die hebben de vorm van een puntlocatie. Voor het overige is het aan te bevelen om Punt en Lijn als Geometrie zoveel mogelijk te vermijden omdat bij raadplegen in een viewer een punt en een lijn lastig te vinden zijn.

Locaties kunnen onbeperkt gestapeld worden, dat wil zeggen dat Locaties elkaar geheel of gedeeltelijk kunnen overlappen. Dat geldt zowel voor Locaties met eenzelfde annotatie oftewel IMOW-object als voor Locaties met verschillende annotaties c.q. IMOW-objecten. Het is dus mogelijk om op exact dezelfde plek bijvoorbeeld de Locaties van verschillende Juridische regels of Tekstdelen, van een aantal Activiteiten, van een Omgevingswaarde, van een aantal Omgevingsnormen en diverse typen Gebiedsaanwijzing neer te leggen. Ook

kunnen die Locaties elkaar gedeeltelijk overlappen. De navolgende figuren laten daarvan voorbeelden zien. De figuren laten mogelijke toepassingen in het omgevingsplan zien, maar zijn bedoeld om generiek voor omgevingsdocumenten het principe te illustreren.

 <p> functie: Herstructureringsgebied functie: Centrumgebied functie: Beschermd monument</p>	 <p> functie: Groen functie: Woongebied functie: Bedrijf</p>
<p>Gedeeltelijke stapeling van Locaties van hetzelfde IMOW-object: de Locaties van 3 verschillende Gebiedsaanwijzingen van het type Functie die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen</p>	<p>Volledige stapeling van locaties van hetzelfde IMOW-object: de Locaties van 3 verschillende Gebiedsaanwijzingen van het type Functie die op precies dezelfde plek liggen</p>
 <p> omgevingswaarde: luchtkwaliteit functie: woongebied activiteit: bouwactiviteit</p>	 <p> omgevingswaarde: fijnstof functie: Bedrijf activiteit: slopen</p>
<p>Gedeeltelijke stapeling van Locaties van verschillende IMOW-objecten: de locaties van Omgevingswaarde, Functie en Activiteit die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen</p>	<p>Volledige stapeling van Locaties van verschillende IMOW-objecten: de Locaties van Omgevingswaarde, Functie en Activiteit die precies op dezelfde plek liggen</p>

Figuur 24 Voorbeelden van stapeling van Locaties

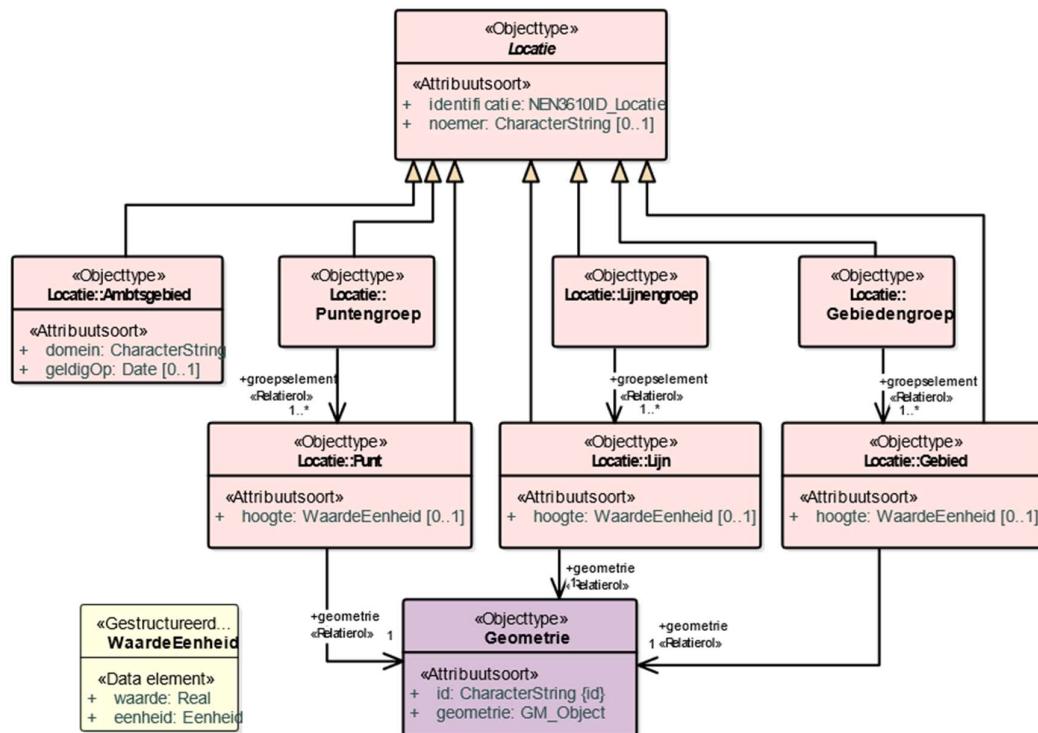
6.4.4.2 Definitie

Locatie is het objecttype dat machineleesbaar vastlegt waar een Juridische regel, Tekstdeel en de bijbehorende objecten van toepassing zijn.

6.4.4.3 Doel

Doel van het objecttype Locatie is het met coördinaten vastleggen waar een Juridische regel, Tekstdeel, Activiteit, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde, type Gebiedsaanwijzing en bij Omgevingsnorm en Omgevingswaarde behorende waarden van toepassing zijn.

6.4.4.4 Norm

Figuur 25 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Locatie

Locatie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. De identificatie is:
 - bij Ambtsgebied gelijk aan de bevoegd-gezag-code: de CBS-code respectievelijk de RVIG-code van het bevoegd gezag, inclusief de letteraanduiding in hoofdletters van de bestuurslaag;
 - bij de overige verschijningsvormen van Locatie conform datatype NEN3610-ID.
- *noemer*: de mensleesbare term of frase waarmee een Locatie wordt aangeduid. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.

Locatie kent zeven verschijningsvormen:

- Gebied: op zichzelf staande geometrisch afgebakende 'ruimte' in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Voor de Geometrie van het Gebied moet een keuze gemaakt worden tussen Vlak en Multivlek. Gebied heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:

- *hoogte*: de hoogte waarop het Gebied ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
 - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
 - *eenheid*: de grootheid waarin de hoogte wordt uitgedrukt Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
 - *geometrie*: de verwijzing van een specifiek Gebied naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Gebiedengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Gebieden, die samen de Locatie vormen. Gebiedengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *groepselement*: de verwijzing van een Gebiedengroep naar de Gebieden die samen de Gebiedengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
 - Lijn: op zichzelf staande geometrisch afgebakende lijnlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Lijn heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *hoogte*: de hoogte waarop de Lijn ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
 - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
 - *eenheid*: de grootheid waarin de hoogte wordt uitgedrukt Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
 - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Lijn naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
 - Lijnengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Lijnen, die samen de Locatie vormen. Lijnengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *groepselement*: de verwijzing van een Lijnengroep naar de Lijnen die samen de Lijnengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
 - Punt: op zichzelf staande geometrisch afgebakende puntlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Punt heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *hoogte*: de hoogte waarop de Punt ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
 - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
 - *eenheid*: de grootheid waarin de hoogte wordt uitgedrukt Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
 - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Punt naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
 - Puntengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Punten, die samen de Locatie vormen. Puntengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *groepselement*: de verwijzing van een Puntengroep naar de Punten die samen de Puntengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
 - Ambtsgebied: bijzondere vorm van Gebied, zijnde een op zichzelf staande geometrisch afgebakende 'ruimte' in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving, die samenvalt met het ambtsgebied van een bepaald bevoegd gezag: het gebied waarover

dat bevoegd gezag de bevoegdheid tot regeling en bestuur heeft. Ambtsgebied heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:

- *domein*: de identificatie van de voorziening waarin de ambtsgebieden worden bijgehouden. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. Wordt ingevuld met de verplichte waarde 'NL.BI.BestuurlijkGebied'.
- *geldigOp*: de datum waarop Ambtsgebied geldig is. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wanneer het attribuut is ingevuld, is de verwijzing statisch: met de Locatie Ambtsgebied wordt dan bedoeld het ambtsgebied zoals dat gold op de ingevulde datum. Indien dit attribuut niet ingevuld is, is de verwijzing dynamisch: met de Locatie Ambtsgebied wordt dan bedoeld het ambtsgebied met inbegrip van eventuele wijzigingen daarvan die na de vaststelling van het omgevingsdocument tot stand zijn gekomen, oftewel het ambtsgebied zoals dat is op het moment van raadplegen van het omgevingsdocument.

Locatie kent geen waardelijsten en geen constraints.

Toekomstige functionaliteit

De TPOD-standaard gaat uit van de keuze tussen statisch en dynamisch verwijzen naar Ambtsgebied. In de DSO-keten wordt als eerste de mogelijkheid tot het statisch verwijzen gerealiseerd en pas later de mogelijkheid tot dynamisch verwijzen. Dynamisch verwijzen is daardoor voorlopig nog niet mogelijk.

6.4.4.5 Toelichting op de norm

- *identificatie*: de unieke identificatie voor ieder object van dit type. Voor Gebied, Gebiedengroep, Lijn, Lijnengroep, Punt en Puntengroep moet de identificatie conform het datatype NEN3610-ID zijn. In afwijking daarvan is bij Ambtsgebied de identificatie gelijk aan de bevoegd-gezag-code. Voor gemeenten, provincies en waterschappen is dat de CBS-code, inclusief de letteraanduiding van de bestuurslaag. Een voorbeeld daarvan is GM0297 voor de gemeente Zaltbommel. Voor het Rijk wordt de RVIG-code gehanteerd. Aan de hand van deze code weet DSO-LV van welk bevoegd gezag het ambtsgebied uit de bestuurlijkeGrenzen-voorziening getoond moet worden.
- *noemer*: de mensleesbare term of frase waarmee de Locatie wordt aangeduid en beschreven, waardoor er naar de Locatie kan worden verwezen. De noemer verbindt de tekst met de Locatie, die is vastgelegd in een juridisch vastgesteld geografisch informatieobject. Uit de noemer kan de lezer begrijpen waar de Locatie betrekking op heeft. De noemer komt voor in de tekst van de Juridische regel of het Tekstdeel, bij de Locatie én in het geografisch informatieobject. Hierdoor is (zowel machine- als mensleesbaar) duidelijk dat Locatie en Juridische regel of Tekstdeel bij elkaar horen. Het gebruik van *noemer* is optioneel omdat er Locaties zijn die niet met een term of frase te benoemen zijn. Dat geldt voor de Locatie bij Pons (objecttype dat alleen voor het omgevingsplan beschikbaar is). Het geldt ook voor de Locaties bij specifieke normwaarden (voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur). Het is immers niet zinvol om bijvoorbeeld alle Locaties met de normwaarde 5 meter een noemer te geven en alle Locaties met de normwaarde 7 meter een andere noemer. Voorbeelden van noemer voor omgevingsplan respectievelijk omgevingsverordening, waarbij de noemer in cursieve tekst is weergegeven, zijn: Ter plaatse van de functie *Levendig stadscentrum* zijn de volgende activiteiten toegestaan. Nieuwe luidruchtige activiteiten en gedragingen zijn in een *stiltegebied* verboden.

Zie voor een beschrijving van noemer ook paragraaf 6.2.2.2.

- *hoogte*: optioneel attribuut waarmee voor Gebied, Lijn en Punt de hoogteligging kan worden vastgelegd. *hoogte* wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de elementen waarde en eenheid. Waarde legt de hoogte in een getal vast, Eenheid geeft aan in welke grootheid de hoogte moet worden gemeten. Voor eenheid kan gebruik gemaakt worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. *hoogte* kan bijvoorbeeld worden gebruikt om van (de omgevingswaarde) geluidproductieplafonds aan te geven op welke hoogte ze gelden; in dat geval wordt de eenheid meter gekozen. Een ander voorbeeld van de toepassing van *hoogte* is het vastleggen van de bouwlaag in een gebouw waar een bepaalde activiteit verricht mag worden. In dat geval wordt de eenheid bouwlaag gekozen; bovengrondse bouwlagen worden in een positief getal uitgedrukt, ondergrondse bouwlagen in een negatief getal.
- *geometrie*: attribuut dat de verwijzing bevat van een specifiek Gebied, Lijn of Punt naar de identificatie van de bijbehorende Geometrie. Dit attribuut legt dus vast dat deze Geometrie bij het betreffende Gebied, Lijn of Punt hoort. Bij Ambtsgebied kan er geen geometrie worden meegeleverd.
- *domein*: attribuut waardoor DSO-LV weet dat de inhoud van dit object te vinden is in een andere voorziening, alleen te gebruiken bij Ambtsgebied. Het bijhouden van het Ambtsgebied gebeurt in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening. Daarom moet bij dit attribuut altijd de identificatie van die voorziening worden ingevuld.
- *geldigOp*: attribuut waardoor DSO-LV weet welke versie van het ambtsgebied getoond moet worden. Wanneer dit attribuut is ingevuld, toont DSO-LV het Ambtsgebied zoals dat geldig was op de ingevulde datum. Als het attribuut niet is ingevuld, toont DSO-LV het actuele Ambtsgebied zoals dat geldig is op de datum van bevragen, oftewel de nieuwste versie van het Ambtsgebied die aanwezig is in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening.

Met uitzondering van Locatie in de verschijningsvorm van Ambtsgebied wordt Locatie altijd vastgelegd in een geografisch informatieobject.

Uitgangspunt van regelgeving over de bekendmaking van besluiten is dat informatie die niet op een begrijpelijke manier in tekst te beschrijven is, wordt vastgelegd in een informatieobject. Daarom wordt de locatie waar een regel (of beleid) geldig is, vastgelegd met een geografisch informatieobject. Op deze manier is de locatie permanent terug te vinden en is de onveranderlijkheid van de locatie gewaarborgd (zie ook paragraaf 6.2.2.2). Door het nemen van het besluit stelt het bevoegd gezag het geografisch informatieobject vast en 'ontstaat' de locatie. Wanneer een regel geldt voor het hele ambtsgebied van het bevoegd gezag wordt het niet passend geacht als het bevoegd gezag dat ambtsgebied in de vorm van een geografisch informatieobject vast zou stellen. Ambtsgebieden worden immers door andere wetgeving (en in de meeste gevallen door een ander bevoegd gezag) vastgesteld. Daarom wordt Ambtsgebied als verschijningsvorm van Locatie niet vastgesteld en vastgelegd met een geometrie en een geografisch informatieobject, maar door een verwijzing op te nemen naar het ambtsgebied in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening. Dit is de voorziening waarin de door die andere wetgeving vastgestelde bestuurlijke grenzen worden vastgelegd en beheerd.

Ambtsgebied wordt niet door het bevoegd gezag vastgelegd met het object Geometrie en heeft geen hoogteligging. Het kent daarom niet de attributen *geometrie* en *hoogte*.

Zoals in deze en de vorige paragraaf al besproken, kan op twee manieren naar Ambtsgebied worden verwezen: statisch en dynamisch. Bij het gebruik van Ambtsgebied als Locatie van een regel of beleid dient een bewuste keuze gemaakt te worden tussen die twee verwijsmethoden. Bij een dynamische verwijzing wordt na een bestuurlijke herindeling

automatisch het nieuwe ambtsgebied getoond als werkingsgebied van de regel. Het kan daardoor zijn dat een regel voor een nieuw gebied gaat gelden, zonder dat betrokkenen in dat gebied de mogelijkheid hebben gehad om daar tegen beroep in te stellen.

Toekomstige functionaliteit

In een volgende versie van dit toepassingsprofiel wordt beschreven in welke gevallen het beste dynamisch en in welke gevallen het beste statisch verwezen kan worden naar Ambtsgebied.

6.4.5 Objecttype Geometrie

6.4.5.1 Toelichting op de toepassing

De verschillende typen van Locatie, die in de vorige paragraaf zijn besproken, worden vastgelegd met Geometrie. Het object Geometrie legt de positie en vorm van een Gebied, Lijn of Punt vast door middel van coördinaten om het te kunnen begrenzen en op een kaart op de juiste positie te kunnen weergeven. Geometrie wordt door zowel IMOW als IMOP gebruikt. Geometrie wordt vastgelegd in de vorm van een GML-bestand dat in het geografisch informatieobject wordt opgenomen.

6.4.5.2 Definitie

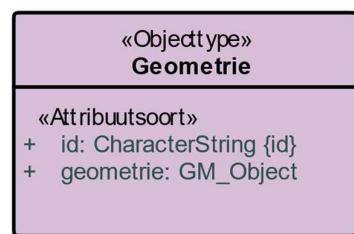
Geometrie is het object dat de geometrische bepaling van een Gebied, Lijn of Punt door middel van coördinaten bevat.

6.4.5.3 Doel

Doel van het objecttype Geometrie is:

- het vastleggen en begrenzen van Locatie door middel van coördinaten ten behoeve van het publiceren van geo-informatieobjecten;
- het op een kaart of in een viewer op de juiste positie weergeven van Locaties.

6.4.5.4 Norm

Figuur 26 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Geometrie

Geometrie kent de volgende attributen:

- *id*: het identificerend attribuut dat gebruikt wordt om naar de Geometrie te verwijzen. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *geometrie*: het attribuut dat de coördinaten van de Geometrie bevat. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

Geometrie kent geen waardelijsten en constraints.

6.4.5.5 *Toelichting op de norm*

geometrie: dit attribuut bevat de coördinaten van de Geometrie. De geometrische typen die gebruikt worden binnen dit attribuut dienen overeen te komen met de gekozen verschijningsvorm van Locatie. Bij Gebied dient dit polygon of multipolygon te zijn, bij Lijn curve en bij Punt point.

6.4.6 **Objecttype Activiteit – alleen voor toegangsbeperkingsbesluit**

6.4.6.1 *Toelichting op de toepassing*

In het domein van de Omgevingswet is een activiteit ieder menselijk handelen waarbij, of ieder menselijk nalaten waardoor een verandering of effect in de fysieke leefomgeving wordt of kan worden bewerkstelligd. In de omgevingsdocumenten met regels zullen regels gesteld worden over veel verschillende activiteiten.

Regels over activiteiten zullen naar verwachting behoren tot de meest bevraagde regels in DSO-LV. De grootste groep gebruikers, die bestaat uit initiatiefnemers (zowel professionele als niet-professionele) en derde-belanghebbenden, wil weten welke regels over een bepaalde activiteit voor hem of haar gelden. Dat zijn alleen de rechtstreeks werkende regels over activiteiten: de regels die voor degene die een activiteit verricht én voor derde-belanghebbenden rechten en plichten vastleggen. Instructieregels over activiteiten zijn gericht tot een ander bevoegd gezag en zijn voor de genoemde groep gebruikers niet van rechtstreeks belang. Datzelfde geldt voor regels over activiteiten in het kader van omgevingswaarden, wanneer ze alleen werking hebben voor het bevoegde gezag zelf. Daarom maakt IMOW juist de rechtstreeks werkende regels over activiteiten extra machineleesbaar door middel van de annotatie Activiteit. Daarom zijn de objecten Activiteit en Juridische regel in IMOW zo gemodelleerd dat de annotatie met het IMOW-object Activiteit alleen kan worden toegepast in combinatie met een Juridische regel van het type Regel voor iedereen. De annotatie Activiteit kan dus niet worden gebruikt voor instructieregels die bepalen dat in een ander omgevingsdocument regels over een bepaalde activiteit moeten worden opgenomen en ook niet voor Juridische regels van het type Omgevingswaarderegels.

Bij het object Activiteit hoort het object ActiviteitLocatieaanduiding. Dit object vormt de verbinding tussen de Juridische regel (van het type Regel voor iedereen), Activiteit en Locatie. ActiviteitLocatieaanduiding heeft het attribuut *activiteitregelkwalificatie* waarmee een regel die met Activiteit is geannoteerd nader wordt gekwalificeerd, bijvoorbeeld dat de Juridische regel een vergunningsplicht of een meldingsplicht instelt.

ActiviteitLocatieaanduiding zorgt voor ‘instanties’ van Activiteit: voor Activiteit A bepaalt Juridische regel B dat op Locatie C een vergunningsplicht geldt; voor diezelfde Activiteit A bepaalt Juridische regel D dat op Locatie E het verrichten van die activiteit zonder vergunning of melding is toegestaan.

Er zullen regels over heel veel verschillende activiteiten gesteld worden. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) vorhanden die een grote hoeveelheid activiteiten kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende activiteiten. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om activiteiten in activiteitengroepen in te delen. Iedere activiteitengroep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met het IMOW-object Activiteit met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Activiteitengroep kunnen de Locaties van alle activiteiten in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart, bijvoorbeeld viewers van overheid.nl en DSO-LV. Het is dan mogelijk om een integraal beeld

van de Locaties van alle activiteiten weer te geven, maar ook om de locaties van alle activiteiten van een bepaalde activiteitengroep weer te geven.

Juridische regels over activiteiten zullen in DSO-LV veel gevraagd worden. Daarvoor zal gebruik gemaakt worden van vragenbomen. De objecten Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding bevatten een aantal attributen die het opstellen van vragenbomen vergemakkelijken.

6.4.6.2 *Definitie*

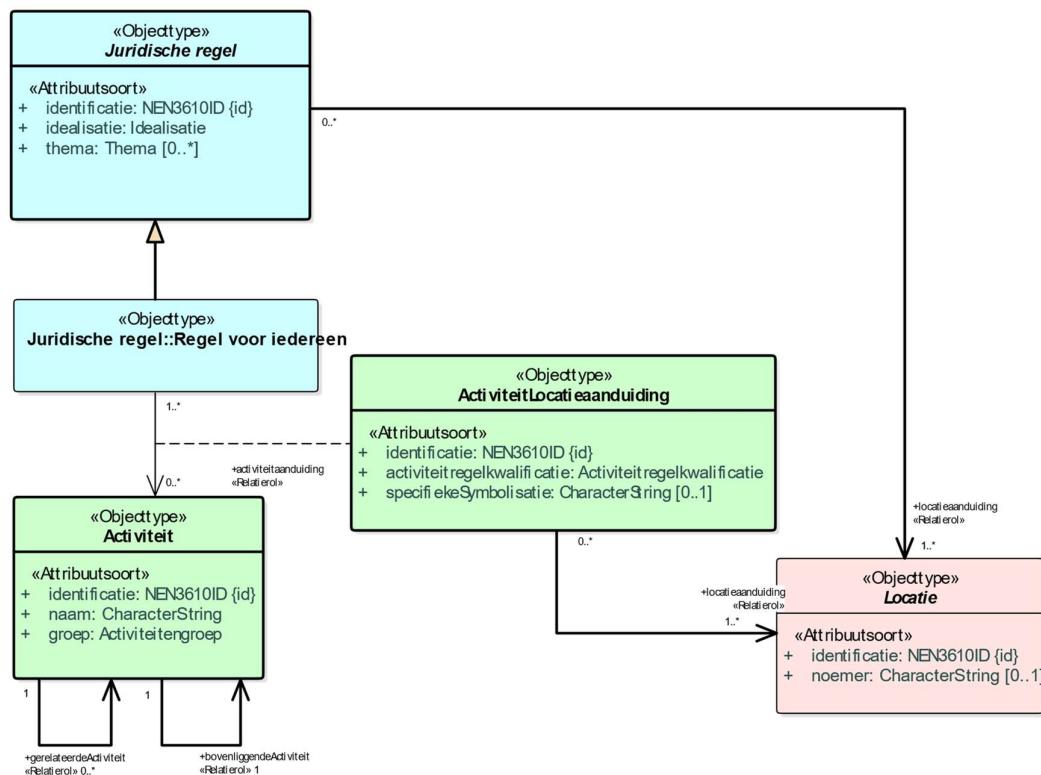
Activiteit is het objecttype voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur dat machineleesbaar maakt dat een rechtstreeks werkende regel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een activiteit als bedoeld in de Omgevingswet: menselijk handelen waarbij, of menselijk nalaten waardoor een verandering of effect in de fysieke leefomgeving wordt of kan worden bewerkstelligd.

6.4.6.3 *DoeI*

Doel van het objecttype Activiteit is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een activiteit;
- inzicht geven in de kwalificatie van de Juridische regel op een bepaalde Locatie, waardoor een gebruiker weet of op die Locatie het verrichten van de activiteit is toegestaan of dat daarvoor eerst een vergunning moet worden aangevraagd, een melding gedaan et cetera;
- verbinding leggen met de functionele structuur en toepasbare regels door middel van gerelateerde en bovenliggende activiteiten;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels over de activiteit gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.4.6.4 Norm

Figuur 27 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Activiteit

Activiteit kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van het type Activiteit bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de activiteit die wordt overgenomen uit of ontleend aan de naam of omschrijving van de betreffende activiteit in de Juridische regel. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam van de activiteit. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de activiteit behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Activiteitengroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *bovenliggendeActiviteit*: de verwijzing van een specifieke activiteit naar (de identificatie van) een andere activiteit, die inhoudelijk generieker is dan de activiteit die wordt geannoteerd. Attribuut dat wordt gebruikt voor de werking van toepasbare regels. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *gerelateerdeActiviteit*: de verwijzing van een specifieke activiteit naar (de identificatie van) een andere activiteit in het geval de regels voor die andere activiteit contextueel relevant zijn voor de specifieke activiteit. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

Het attribuut *activiteitaanduiding*, attribuut van Juridische-regeltype Regel voor iedereen dat de verwijzing is van een specifieke Regel voor iedereen naar (de identificatie van) een

Activiteit, kent specifieke gegevens die met het object ActiviteitLocatieaanduiding worden vastgelegd. Het object ActiviteitLocatieaanduiding kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van het type ActiviteitLocatieaanduiding bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *activiteitregelkwalificatie*: de naam van de kwalificatie van de Juridische regel over een activiteit. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Activiteitregelkwalificatie'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symbolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Activiteit-ActiviteitLocatieaanduiding-combinatie naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat de specifieke Locatie(s) aanduidt waar deze annotatie Activiteit van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding kennen geen constraints.

6.4.6.5 *Toelichting op de norm*

- *naam*: de naam van de activiteit. Het aantal activiteiten waarover in omgevingsdocumenten regels gesteld zullen worden, zal nagenoeg onuitputtelijk zijn. Er geldt daarom geen waardelijst voor de naam van de activiteit; het bevoegd gezag kan zelf de naam van de activiteit bepalen. Uiteraard ligt het voor de hand om waar mogelijk aan te sluiten bij in de Omgevingswet (en bijbehorende regelgeving) en de bestaande praktijk gebruikte benamingen voor activiteiten. De naam kan worden overgenomen uit de Juridische regel. Wanneer de activiteit in de Juridische regel een lange naam of omschrijving heeft kan indien gewenst een verkorte versie daarvan in het attribuut naam worden opgenomen. De naam van de activiteit mag dezelfde zijn als de naam van de hierna genoemde activiteitengroep.
Elke activiteit die gecreëerd wordt dient primair het doel om te voldoen aan de wettelijke vereiste om regels te stellen over activiteiten in de fysieke leefomgeving én heeft mede het doel een activiteitgerichte bevraging in verschillende componenten van de DSO-LV mogelijk te maken.
Enerzijds wordt de activiteit gebruikt voor de oriëntatie-functie binnen DSO-LV. Anderzijds wordt de activiteit (en diens identificatie) opgeslagen in de functionele structuur, zijnde de taxonomie van activiteiten in het Register toepasbare regels. De functionele structuur voedt onder andere digitale voorzieningen voor het opstellen van vragenbomen.
- *groep*: om een nagenoeg onuitputtelijk aantal activiteiten op een kaartbeeld binnen de oriëntatie-functie van DSO-LV te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden activiteiten gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Activiteitengroep'. Om het mogelijk te maken ook activiteiten te annoteren die nu nog niet voorzien zijn, is de groep 'overig' aan de waardelijst toegevoegd.
- *bovenliggendeActiviteit*: met dit attribuut wordt aangegeven hoe een specifieke activiteit die door een bevoegd gezag is gecreëerd, zich verhoudt tot een meer generieke activiteit. Met dit verplichte attribuut wordt aangegeven dat regels over een bovenliggende activiteit

contextueel ook van toepassing zijn op deze activiteit. Met het attribuut *bovenliggendeActiviteit* kan van een specifieke activiteit die door een bevoegd gezag is gecreëerd, worden verwezen naar een bovenliggende activiteit die al bestaat in de functionele structuur. Het attribuut bovenliggende activiteit is ingesteld ten behoeve van het opstellen en gebruiken van vragenbomen. Activiteiten en de relatie naar bovenliggende activiteiten, die door middel van het annoteren met het IMOW-object Activiteit worden aangebracht, komen terecht in de functionele structuur waarvan vragenbomen gebruik maken. Met *bovenliggendeActiviteit* moet worden verwezen naar een activiteit die voorkomt in hetzelfde omgevingsplan. De hoogste bovenliggende activiteit is de meest generieke activiteit die in het omgevingsdocument voorkomt, bijvoorbeeld: 'Activiteit in omgevingsplan Gemeentestad'.

Elke nieuwe bovenliggende activiteit moet een naam hebben. De activiteit die in de hiërarchie van een regeling de hoogste is, moet verwijzen naar een bovenliggende activiteit die reeds bestaat in de functionele structuur. Deze verwijzing is altijd een verwijzing naar de identificatie van de activiteit en niet naar diens naam. Elke bovenliggende relatie die tussen activiteiten wordt aangebracht, wordt ook opgenomen in de functionele structuur. Met *bovenliggendeActiviteit* mag niet verwezen worden naar een activiteit die lager in de hiërarchie ligt.

- *gerelateerdeActiviteit*: attribuut dat aangeeft dat een specifieke activiteit een sterke relatie heeft met een andere activiteit. Met dit attribuut kan een bevoegd gezag aangeven dat voor een raadpleger de regels over de andere activiteit wellicht ook van belang zijn. Een voorbeeld is de activiteit 'tanken van brandstof' die een sterke relatie heeft met de activiteit 'opslaan van brandstof' omdat ze altijd samen zullen voorkomen. Het attribuut *gerelateerdeActiviteit* is optioneel, hoeft dus niet toegevoegd te worden. Dit attribuut maakt het opstellen van toepasbare regels eenvoudiger, het heeft geen juridische betekenis voor de inhoud van de Natura 2000-besluiten. De gerelateerde activiteit mag een activiteit zijn die door een ander besluit (dat kan ook een besluit van een bestuursorgaan van een andere bestuurslaag zijn) is vastgesteld. Met het attribuut *gerelateerdeActiviteit* kan van een specifieke activiteit die door een bevoegd gezag is gecreëerd, worden verwezen naar een gerelateerde activiteit die al bestaat in de functionele structuur die in de Stelselcatalogus aanwezig is en daar een identificatie heeft. Het is ook mogelijk om te verwijzen naar een gerelateerde activiteit die nog niet in de functionele structuur voorkomt. In dat geval moet de activiteit waarnaar verwezen wordt al wel zijn geannoteerd met het IMOW-object Activiteit in (de geconsolideerde regeling van) het omgevingsdocument dat wordt aangeboden.

Met het object ActiviteitLocatieaanduiding worden extra gegevens toegevoegd aan de relatie van Regel voor iedereen, een van de typen Juridische regel, met Activiteit en indirect ook met Locatie. Omdat dit object zeer sterk aan Activiteit gelieerd is en zonder Activiteit geen betekenis heeft, wordt het hier samen met Activiteit besproken en niet in een afzonderlijke subparagraaf. Het object ActiviteitLocatieaanduiding maakt het mogelijk om 'instanties' te maken van een Activiteit gecombineerd met de kwalificatie én de Locatie van die Activiteit. Daardoor is het mogelijk om bijvoorbeeld alle Juridische regels en alle Locaties te tonen waar voor een bepaalde activiteit een vergunningsplicht geldt, of waar die activiteit verboden is. In het navolgende worden de attributen van het object ActiviteitLocatieaanduiding toegelicht.

- *identificatie*: iedere ActiviteitLocatieaanduiding heeft een identificatie. Let op: ook Activiteit zelf heeft een identificatie.
- *activiteitregelkwalificatie*: als de Juridische regel over een activiteit gaat en met het IMOW-object Activiteit wordt geannoteerd, worden regel, activiteit en Locatie met dit attribuut nog verder gespecificeerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de waardelijst

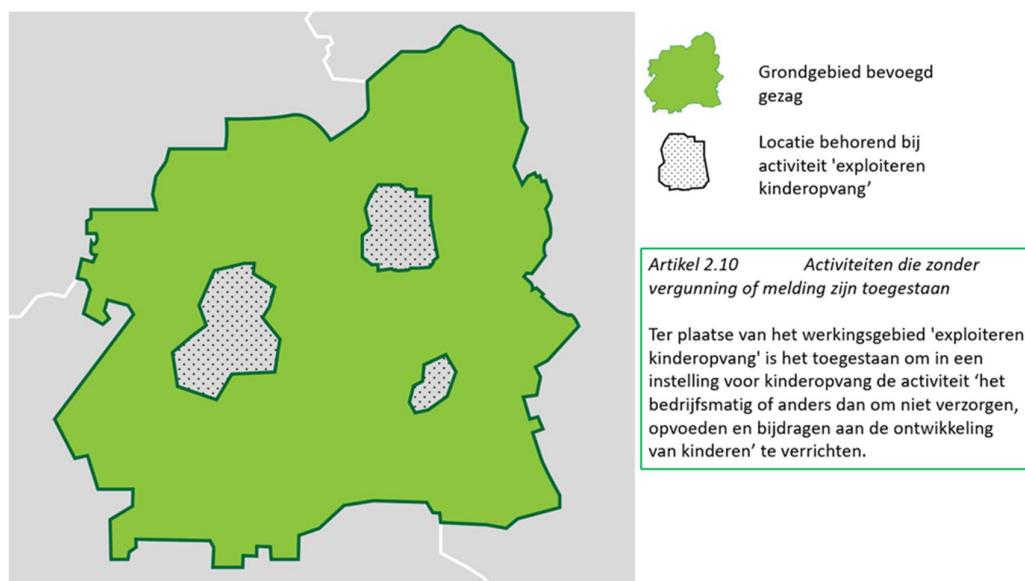
'Activiteitregelkwalificatie'. Voorbeelden van waarden van deze waardelijst zijn verbod, gebod en vergunningsplicht. Deze waardelijst kent een beperkt aantal waarden, die allen zijn gericht op een zinvolle, snelle selectie in het Omgevingsloket. Wanneer de andere waarden van die waardelijst niet van toepassing zijn, wordt de waarde 'anders geduid' gebruikt. Deze waarde kan ook worden gebruikt wanneer de kwalificatie meer genuanceerd is. Een voorbeeld daarvan is dat voor een activiteit afhankelijk van condities die in de Juridische regel zijn vermeld een meldingsplicht of juist een vergunningsplicht geldt. In de waardelijst 'Activiteitregelkwalificatie' zijn alle waarden voorzien van een definitie die uitlegt wat er mee bedoeld wordt en voor welke gevallen zo'n waarde is bedoeld. Iedere Juridische regel van het type Regel voor iedereen die is geannoteerd met het IMOW-object Activiteit krijgt dus een kwalificatie. De waarde 'anders geduid' geeft geen aanvullende informatie maar zorgt er wel voor dat *activiteitregelkwalificatie* altijd toegepast kan worden.

- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat deze ActiviteitLocatieaanduiding moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag het object wil weergeven. In het geval van Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding is het met de specifieke symbolisatie bijvoorbeeld mogelijk om de activiteiten 'het exploiteren van een discotheek' en 'het exploiteren van daghoreca' ieder op een eigen manier weer te geven in plaats van met de standaardweergave die hoort bij de Activiteitengroep 'exploitatieactiviteit horeca'. Ook is het met de specifieke symbolisatie mogelijk om de symbolisatie af te stemmen op de 'instantie' van de activiteit, oftewel de activiteitregelkwalificatie. De Locaties waar voor een bepaalde activiteit een vergunningsplicht geldt worden dan bijvoorbeeld in een rode kleur weergegeven en de locaties waar die activiteit zonder vergunning of melding is toegestaan worden in een groene kleur weergegeven. Wanneer het attribuut specifiekeSymbolisatie is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*.
Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.4.12.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie(s) die bij deze ActiviteitLocatieaanduiding en dus bij deze Activiteit horen én aangeeft wat de betekenis van die Locatie(s) is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Activiteit. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar de specifieke Activiteit-ActiviteitLocatieaanduiding-combinatie van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke activiteit (bij voorbeeld het exploiteren van een horeca-inrichting) in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met de IMOW-objecten Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding geannoteerd, waardoor wordt verwezen naar de Locatie die bij dit voorkomen van de Activiteit hoort. In een volgende Juridische regel over diezelfde activiteit wordt verwezen naar het al bestaande Activiteit-object en naar een bij die Juridische regel horend ActiviteitLocatieaanduiding-object. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over die activiteit te zien welke combinatie van Locatie en activiteitregelkwalificatie er bij de Juridische regel hoort. Een Activiteit heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

In toegangsbeperkingsbesluiten komen vaak regels voor waarmee de toegang tot een heel Natura 2000-gebied of bepaalde delen daarvan wordt verboden. Dat kan een generiek verbod zijn, eventueel aangevuld met uitzonderingen voor bepaalde activiteiten zoals zwemmen en aanmeren. In andere gevallen betreft het verbod alleen bepaalde activiteiten, zoals een toegangsverbod voor burgerluchtvaartverkeer. In bestaande toegangsbeperkingsbesluiten wordt dit vaak geformuleerd als: "In gebied X is de toegang gedurende het gehele jaar verboden". Er wordt dan niet een activiteit benoemd, maar feitelijk wordt hier bedoeld dat iedere menselijke activiteit en iedere menselijke aanwezigheid is verboden. Om dit te kunnen annoteren met Activiteit is in de waardelijst voor Activiteitengroep de waarde 'toegangsactiviteit' opgenomen. Deze waarde voor het attribuut *groep* bij Activiteit, die zorgt voor de weergave op het kaartbeeld van de betreffende activiteit, kan worden gekozen voor iedere activiteit waarover in een toegangsbeperkingsbesluit regels worden gesteld. Wanneer het gaat om een regel over iedere menselijke activiteit en iedere menselijke aanwezigheid in het gebied kan voor de naam van het Activiteit-object eveneens gekozen worden voor 'toegangsactiviteit'. Als de regel gaat over een specifiek benoemde activiteit die is verboden of juist is toegestaan kan een specifieke naam voor het Activiteit-object gekozen worden, zoals 'zwemmen', 'wandelen' of 'besturen van een modelvliegtuig'.

In paragraaf 6.4.1 is al toegelicht dat de bedoeling van IMOW is dat de locaties en de nadere gegevens een letterlijke vertaling of vastlegging van de regels zijn en dat IMOW niet bedoeld is om er interpretaties en a contrario-redeneringen uit af te leiden. Wat dat betekent voor de annotatie met het IMOW-object Activiteit wordt aan de hand van het volgende voorbeeld nader uitgelegd. Het voorbeeld laat een activiteit in het omgevingsplan zien, maar is bedoeld om generiek het principe te illustreren.

Figuur 28 Voorbeeld bedoeling van IMOW voor Activiteit

Bovenstaande afbeelding toont het grondgebied van een gemeente en drie Locaties die horen bij de Juridische regel van artikel 2.10. Ter plaatse van deze Locaties is het -kort

samengevat- toegestaan om zonder vergunning of melding een kinderopvanginstelling te exploiteren. Regel en Locaties zijn geannoteerd met Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding met als waarde voor activiteitregelkwalificatie 'toegestaan'. Het is niet de bedoeling om uit deze annotaties af te leiden dat in de rest van het grondgebied van deze gemeente het exploiteren van een kinderopvanginstelling verboden is, of dat voor die activiteit een vergunningplicht of meldingsplicht geldt. Dat kan alleen gelden wanneer dat expliciet in een Juridische regel is bepaald.

IMOW is zo opgezet dat een Juridische regel over een activiteit wordt geannoteerd met een Activiteit, waaraan door middel van het object ActiviteitLocatieaanduiding een kwalificatie wordt gegeven en een Locatie wordt gekoppeld. Daarmee ontstaat een instantie van de Activiteit: op deze Locatie geldt voor die Activiteit dat deze zonder vergunning of melding is toegestaan. De juridische bedoeling wordt explicet in de Juridische regel vastgelegd; de annotaties zijn daarvan een letterlijke vertaling.

Wanneer het bevoegd gezag in het voorbeeld van Figuur 28 wil bewerkstelligen dat het exploiteren van een kinderopvanginstelling alleen is toegestaan ter plaatse van de drie Locaties en niet is toegestaan in de rest van het grondgebied kan dat op verschillende manieren. We noemen er twee. Een eerste manier is dat er een algemene regel wordt opgenomen, voor het hele grondgebied geldend, met de strekking dat het verrichten van activiteiten alleen is toegestaan waar dat expliciet is bepaald. Voor het exploiteren van een kinderopvanginstelling heeft die algemene regel de werking dat het buiten de Locaties van het voorbeeld verboden is om die activiteit te verrichten. Een tweede manier is het toevoegen van een tweede Juridische regel die bepaalt dat het is verboden om een kinderopvanginstelling te exploiteren, met als Locatie de rest van het grondgebied en de annotaties Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding met als waarde voor activiteitregelkwalificatie 'verbod'.

Voor interpretatiekwesties kunnen eventueel toepasbare regels worden benut.

6.4.7 Objecttype Gebiedsaanwijzing

6.4.7.1 Toelichting op de toepassing

In omgevingsdocumenten zullen over veel verschillende gebieden regels gesteld worden respectievelijk beleidsuitspraken gedaan worden waardoor die gebieden verbijzonderd worden. Voor het vastleggen van die gebieden kent IMOW het generieke objecttype Gebiedsaanwijzing. Gebiedsaanwijzing is een modelmatige constructie die het mogelijk maakt allerlei typen gebieden te gebruiken zonder steeds een nieuw object aan het model toe te hoeven voegen. Nieuwe typen gebieden kunnen eenvoudig worden toegevoegd door nieuwe waarden aan de waardelijst voor type toe te voegen. Gebiedsaanwijzing kent een groot aantal typen, waarmee het voor verschillende typen gebieden specifiek wordt gemaakt. Voorbeelden van die typen zijn Beperkingengebied, Bodem, Energievoorziening, Functie, Geluid en Ruimtelijk gebruik. In Natura 2000-besluiten kan alleen de Gebiedsaanwijzing van het type Natuur gebruikt worden.

6.4.7.2 Definitie

Gebiedsaanwijzing is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een specifiek type gebied aanwijzen.

6.4.7.3 Doel

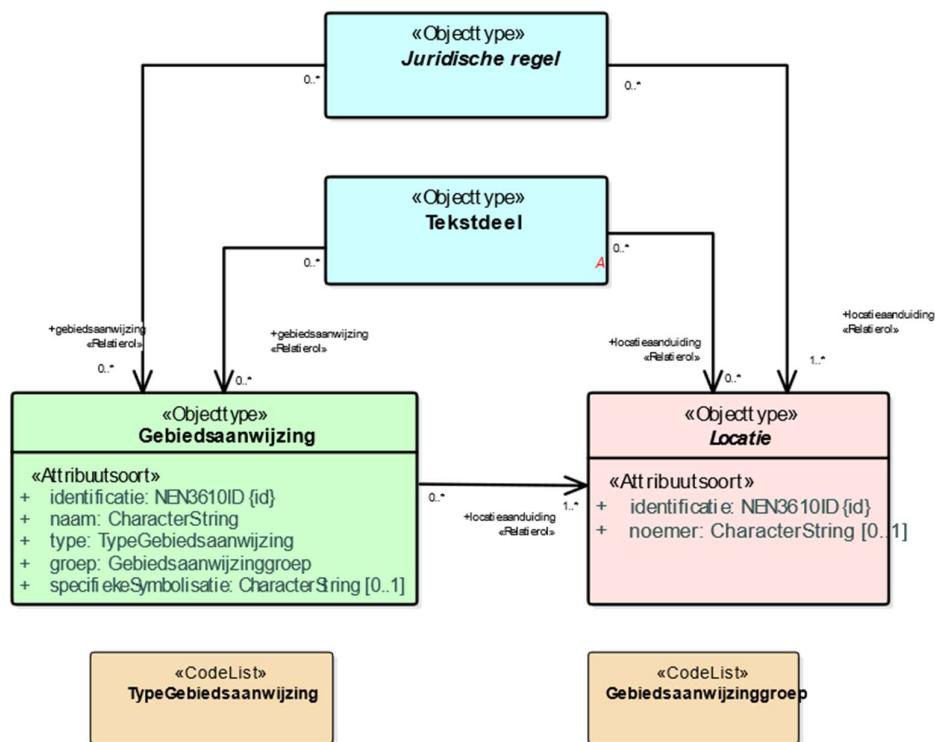
Doel van de verschillende typen Gebiedsaanwijzing is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een specifiek type gebied;

- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over dat type gebied gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

Zoals in paragraaf 6.4.7.1 al is beschreven, is het generieke objecttype Gebiedsaanwijzing een modelmatige constructie die het mogelijk maakt allerlei typen gebieden te gebruiken zonder steeds een nieuw object aan het model toe te hoeven voegen. Het doel van het generieke objecttype Gebiedsaanwijzing is dus vooral het bieden van modelmatige flexibiliteit waardoor aanpassen en aanvullen met nieuwe typen wordt vereenvoudigd.

6.4.7.4 Norm

Figuur 29 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Gebiedsaanwijzing

Gebiedsaanwijzing kent de volgende attributen:

- **identificatie**: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **type**: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **naam**: de naam van de specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **groep**: de categorie waartoe de specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing behoort. Te kiezen uit de voor het betreffende type Gebiedsaanwijzing van toepassing zijnde limitatieve waardelijst '[TypeGebiedsaanwijzing]groep' (waarbij op de plaats van

[TypeGebiedsaanwijzing] het betreffende type Gebiedsaanwijzing wordt ingevuld).

Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symbolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Gebiedsaanwijzing van toepassing is. Verplicht attribuut. Gebiedsaanwijzing heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Gebiedsaanwijzing kent geen constraints.

6.4.7.5 Toelichting op de norm

- *type*: zoals gezegd is Gebiedsaanwijzing een generiek objecttype dat gespecificeerd wordt naar type Gebiedsaanwijzing. Het type wordt vastgelegd met het attribuut *type*. De typen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst. 'TypeGebiedsaanwijzing'. Zoals hiervoor al is gezegd, kan in Natura 2000-besluiten alleen de Gebiedsaanwijzing van het type Natuur gebruikt worden.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de gebiedsaanwijzingen. Het gaat hier om de naam van een specifiek voorkomen van een bepaald type gebiedsaanwijzing, bijvoorbeeld 'Centrumgebied' als voorkomen van het Gebiedsaanwijzingtype Functie of 'Kantoorlocatie' als voorkomen van het Gebiedsaanwijzingtype Ruimtelijk gebruik.
- *groep*: om een groot aantal verschillende gebiedsaanwijzingen van een bepaald type op een kaartbeeld te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, wordt ieder type Gebiedsaanwijzing gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. Ieder type Gebiedsaanwijzing heeft een eigen, limitatieve, waardelijst voor de groepen. Afhankelijk van het type wordt de bijbehorende waardelijst gekozen. Een voorbeeld van het Gebiedsaanwijzingtype Functie om het gebruik van Gebiedsaanwijzing te verduidelijken: De functie Supermarkt (*naam*) hoort tot de functiegroep detailhandel (*groep*) van het gebiedsaanwijzingtype Functie (*type*).
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van een type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symbolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.4.12.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij een specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing

hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing van toepassing is.

6.4.8 Gebiedsaanwijzingtype Natuur

6.4.8.1 Toelichting op de toepassing

De Omgevingswet verplicht ertoe om bepaalde gebieden en landschappen aan te wijzen. Het gaat dan bijvoorbeeld om Natura 2000-gebieden, gebieden behorend tot het natuurnetwerk Nederland, nationale parken en bijzondere nationale en provinciale natuurgebieden. Doelen van die aanwijzingen zijn het behoud of herstel van dier- en plantensoorten, van hun biotopen en (natuurlijke) habitats en de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten. Deze gebieden zullen worden aangewezen bij specifieke aanwijzingsbesluiten respectievelijk bij omgevingsverordening. In de omgevingsvisies van het Rijk en de provincies zullen de beleidsuitgangspunten en doelstellingen voor de aanwijzing van die gebieden beschreven worden. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van het IMOW-object Natuur, van het type Gebiedsaanwijzing. Ook voor andere gebieden zal, ter bescherming van de natuur, beleid geformuleerd worden en regels gesteld worden. Dat doen in ieder geval Rijk en provincie. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over natuur opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Natuur, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van Natuur te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Natuur gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke gebieden van het Gebiedsaanwijzingtype Natuur in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) vorhanden die een grote hoeveelheid verschillende gebieden van het type Natuur kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om Natuur in groepen in te delen. De Natuurgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met het IMOW-object Natuur met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Natuurgroep kunnen de werkingsgebieden van alle gebieden van het Gebiedsaanwijzingtype Natuur in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de Locaties van alle gebieden van het Gebiedsaanwijzingtype Natuur weer te geven, maar ook om de Locaties van alle gebieden van het Gebiedsaanwijzingtype Natuur van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.8.2 Definitie

Natuur is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de bescherming van natuur en landschap.

6.4.8.3 Doel

Doel van het objecttype Natuur is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect natuur;

- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect natuur gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.4.8.4 Norm

De Gebiedsaanwijzing Natuur kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Natuur. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe het een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Natuurgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symbolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Natuur van toepassing is. Verplicht attribuut. De Gebiedsaanwijzing Natuur heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingtype Natuur kent geen constraints.

6.4.8.5 Toelichting op de norm

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Natuur gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.7.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Natuur. De naam mag dezelfde zijn als de naam van de Natuurgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Natuur op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Natuurgroep'
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symbolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt

dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.4.12.

- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Natuur. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur (bij voorbeeld natuurnetwerk Nederland) in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Natuur geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel behoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel dezelfde specifieke vorm van Natuur wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Natuur-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij die andere Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van het Gebiedsaanwijzingtype Natuur te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Natuur. Natuur heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.9 Objecttype Regelingsgebied

6.4.9.1 Toelichting op de toepassing

Het objecttype Regelingsgebied is bedoeld om het volledige gebied waar de Regeling over gaat aan te geven. Dat volledige gebied wordt gevormd door de optelling van alle Locaties van de Juridische regels of Tekstdelen die in de Regeling voorkomen. Het object Regelingsgebied bestaat uit één Locatie die de buitengrens van de optelling van alle Locaties vormt. Wanneer het Regelingsgebied niet één aaneengesloten geheel vormt, kan de Locatie uiteraard bestaan uit de samenvoeging van twee of meer Gebieden tot een Gebiedengroep. Aan de hand van dit object, samen met de STOP-metadata die over de Regeling aangeven van welk bevoegd gezag de Regeling is (STOP-metadata-element 'Eindverantwoordelijke') en het type omgevingsdocument (STOP-metadata-element 'Soort regeling') kan DSO-LV bepalen welke regelingen op welke gebieden van toepassing zijn. Het objecttype Regelingsgebied is noodzakelijk voor DSO-LV om het omgevingsdocument te kunnen tonen. Het bevoegd gezag dient eenmalig per Regeling het Regelingsgebied aan te leveren. In veel gevallen zal het Regelingsgebied samenvallen met het grondgebied van het bevoegd gezag, bijvoorbeeld bij omgevingsverordening, waterschapsverordening, omgevingsplan en omgevingsvisie. Bij een projectbesluit en programma zal dat anders zijn. Voor omgevingsplan en waterschapsverordening zal het Regelingsgebied samen met de bruidsschat door het Rijk worden aangeleverd en hoeven gemeente respectievelijk waterschap dat niet zelf te doen.

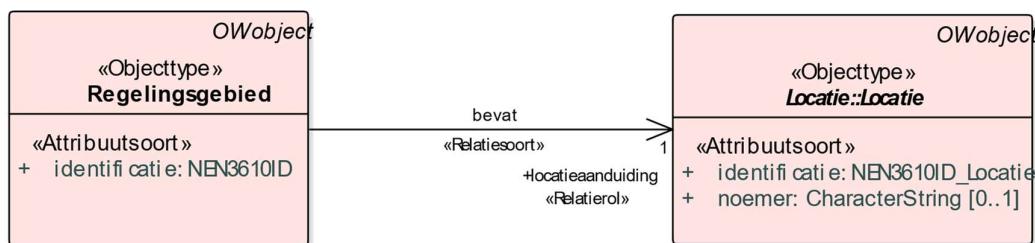
6.4.9.2 Definitie

Regelingsgebied is het objecttype dat machineleesbaar vastlegt waar de volledige Regeling van toepassing is.

6.4.9.3 *Doele*

Doele van het objecttype Regelingsgebied is het geheel van Locaties aan te geven waarover in een bepaalde Regeling regels dan wel beleid zijn vastgesteld.

6.4.9.4 *Norm*

Figuur 30 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Regelingsgebied

Regelingsgebied kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een Regelingsgebied naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut dat de specifieke Locatie aanduidt waar dit Regelingsgebied van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

Regelingsgebied kent geen waardelijsten en constraints.

6.4.9.5 *Toelichting op de norm*

locatieaanduiding: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij het Regelingsgebied hoort. Voor Regelingsgebied bevat Locatie de geometrie(én) die de buitengrens van de regeling vormen.

6.4.10 **Objecttype Kaart**

6.4.10.1 *Toelichting op de toepassing*

Zoals in paragraaf 3.6 is beschreven heeft het bevoegd gezag twee methoden om zelf invloed uit te oefenen op de weergave van objecten, Locaties en waarden op een kaart. De eerste methode, die bestaat uit het kiezen van een eigen, specifieke symbolisatie, is beschreven in de paragrafen over de objecten Activiteit, Omgevingswaarde, Omgevingsnorm, Gebiedsaanwijzing en alle Gebiedsaanwijzingtypen.

De tweede methode die bevoegde gezagen ter beschikking staat, is het zelf samenstellen van kaarten en kaartlagen. Met deze methode kan het bevoegd gezag zelf aangeven dat bepaalde informatie, of een set van informatie, op een afzonderlijke kaart of kaartlaag moet worden weergegeven. Die tweede methode wordt beschreven in deze en in de volgende paragraaf.

Het objecttype Kaart kan gebruikt worden om vast te leggen dat een Juridische regel of een Tekstdelen wordt weergegeven op een specifieke kaart. Daarmee is het mogelijk om een kaart te genereren waarop alle Locaties en IMOW-objecten worden weergegeven die horen bij Juridische regels respectievelijk Tekstdelen die met het objecttype Kaart zijn geannoteerd. Deze eigen weergavemogelijkheden gelden alleen voor DSO-LV en een eventuele eigen viewer van het bevoegd gezag, niet op overheid.nl

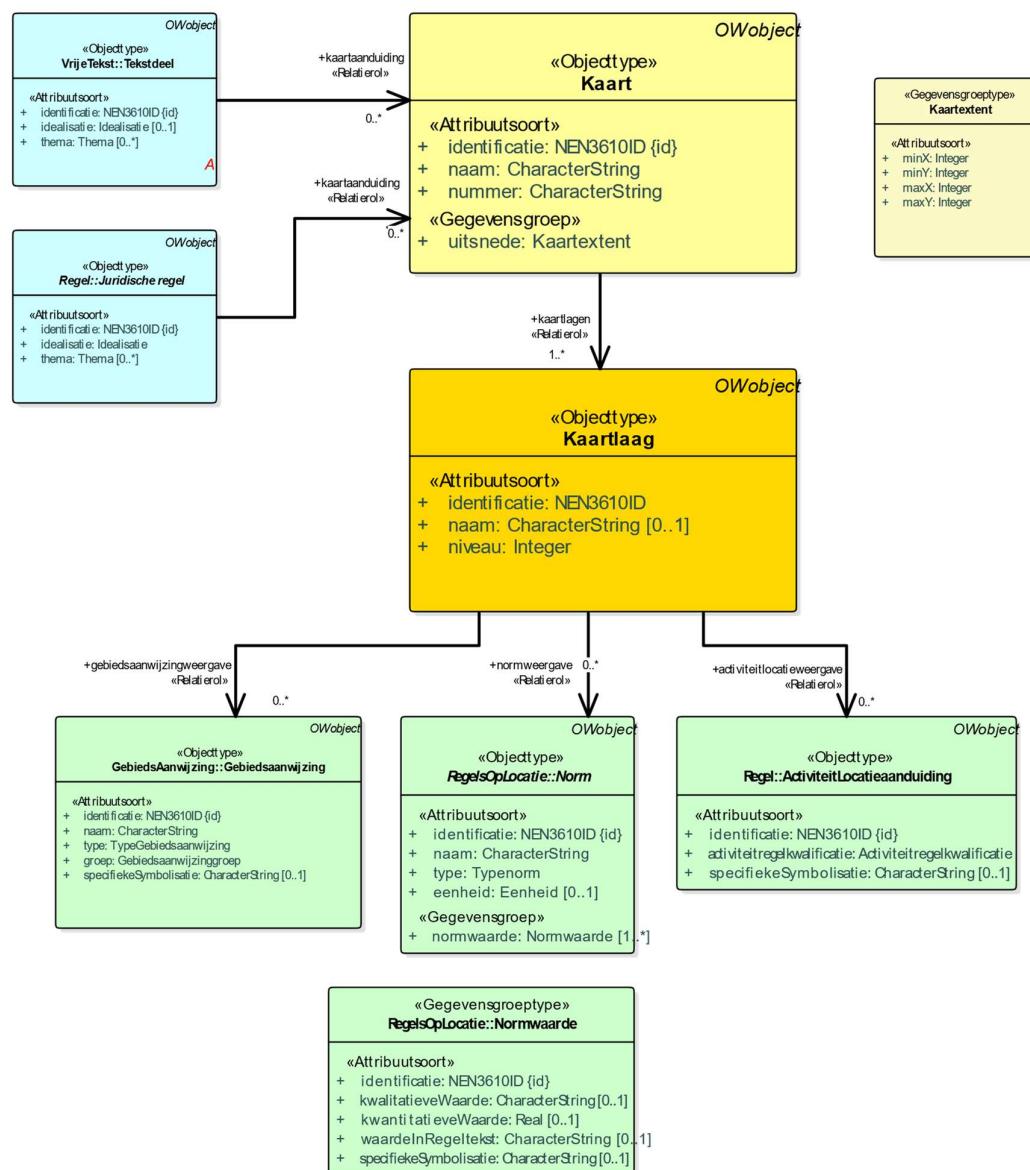
6.4.10.2 Definitie

Het objecttype Kaart is het object waarmee een bevoegd gezag aan kan geven dat de Locaties en IMOW-objecten behorend bij een specifieke Juridische regel respectievelijk een specifiek Tekstdeel moeten worden weergegeven op een specifieke kaart

6.4.10.3 Doel

Het doel van het objecttype Kaart is het kunnen genereren van een kaart waarop de Locaties en IMOW-objecten worden weergegeven die horen bij één of meer bepaalde Juridische regels of Tekstdelen zodat die in samenhang kunnen worden getoond.

6.4.10.4 Norm

Figuur 31 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Kaart

Kaart kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de kaart. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *nummer*: het nummer van de kaart. Door het bevoegd gezag te kiezen. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.
- *uitsnede*: de ligging van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. Het attribuut *uitsnede* wordt ingevuld met de gegevensgroep Kaartextent die de volgende attributen kent:
 - *minX*: de laagste X-coördinaat, bepaalt de linkergrens van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
 - *minY*: de laagste Y-coördinaat, bepaalt de ondergrens van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
 - *maxX*: de hoogste X-coördinaat, bepaalt de rechtergrens van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
 - *maxY*: de hoogste Y-coördinaat, bepaalt de bovengrens van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *kaartlagen*: de verwijzing van een specifieke Kaart naar (de identificatie van) de kaartlagen die deze kaart vormen. Verplicht attribuut. Komt 1 of meerdere keren voor.

Wanneer Kaart wordt gebruikt, wordt aan Juridische regel dan wel Tekstdeel het attribuut *kaartaanduiding* toegevoegd, dat aangeeft op welke Kaart de Juridische regel dan wel het Tekstdeel wordt weergegeven.

Kaart kent geen waardelijsten en geen constraints.

6.4.10.5 *Toelichting op de norm*

kaartuitsnede: met het attribuut *kaartuitsnede* kan het bevoegd gezag de exacte grenzen van een specifieke kaart aangeven. DSO-LV kan dit gebruiken in de weergave.

kaartlagen: het attribuut dat de verwijzing bevat van een specifieke kaart naar de identificatie van de afzonderlijke kaartlagen die de kaart opbouwen. De volgorde waarmee verwezen wordt naar de afzonderlijke kaartlagen heeft geen invloed aangezien de opbouw van de kaart bepaald wordt door het attribuut *niveau* van het object Kaartlaag.

6.4.11 **Objecttype Kaartlaag**

6.4.11.1 *Toelichting op de toepassing*

Op een kaart kan veel informatie voorkomen. Wanneer die informatie in verschillende kaartlagen wordt vastgelegd is het mogelijk om alle informatie van de kaart tegelijk weer te geven, om de informatie van één van de kaartlagen weer te geven en om de informatie van een deel van de kaartlagen in samenhang weer te geven.

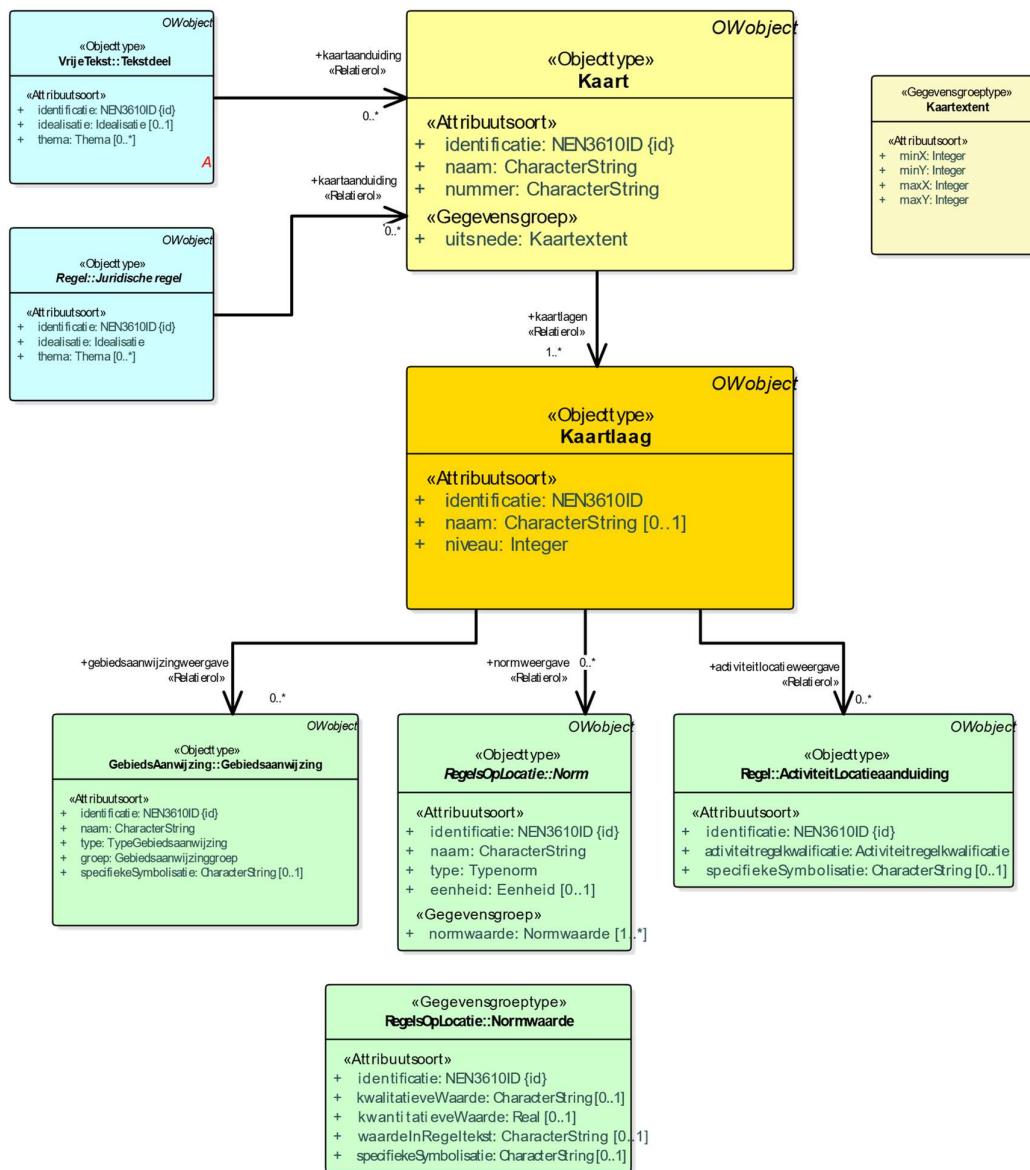
6.4.11.2 *Definitie*

Kaartlaag is het objecttype waarmee de lagen worden gedefinieerd waaruit een kaart wordt opgebouwd.

6.4.11.3 Doel

Doel van het objecttype Kaartlaag is om het mogelijk te maken dat een kaart kan worden opgebouwd uit verschillende, door het bevoegd gezag te kiezen lagen en dat geselecteerd kan worden welke informatie van een kaart wordt weergegeven.

6.4.11.4 Norm

Figuur 32 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Kaartlaag

Kaartlaag kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de Kaartlaag. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.

- *niveau*: de plaats van een specifieke Kaartlaag in de volgorde van Kaartlagen waarmee een Kaart moet worden opgebouwd. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. Wordt vastgelegd door middel van een positief geheel getal.
- *gebiedsaanwijzingweergave*: de verwijzing van een specifieke Kaartlaag naar (de identificatie van) een Gebiedsaanwijzing die op de kaartlaag weergegeven dient te worden. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *normweergave*: de verwijzing van een specifieke Kaartlaag naar (de identificatie van) een Omgevingsnorm of Omgevingswaarde die op de kaartlaag weergegeven dient te worden. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *activiteitlocatieweergave*: de verwijzing van een specifieke Kaartlaag naar (de identificatie van) een ActiviteitLocatieaanduiding die op de kaartlaag weergegeven dient te worden. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

Kaartlaag kent geen waardelijsten en geen constraints.

6.4.11.5 *Toelichting op de norm*

- *niveau*: het niveau bepaalt de volgorde waarin de kaartlagen worden opgebouwd. Niveau 1 is de onderste Kaartlaag, de hier op volgende kaartlagen worden daarboven geprojecteerd.
- *activiteitlocatieweergave*, *gebiedsaanwijzingweergave*, *normweergave*: de attributen die de verwijzing bevatten van de Kaartlaag naar de identificatie van een specifieke ActiviteitLocatieaanduiding, Gebiedsaanwijzing, Omgevingswaarde of Omgevingsnorm. Dit attribuut geeft aan welke van die objecten moet worden weergegeven op een bepaalde kaartlaag. Wanneer bij de specifieke ActiviteitLocatieaanduiding, Gebiedsaanwijzing, Omgevingswaarde of Omgevingsnorm het attribuut *specifiekeSymbolisatie* gevuld is, wordt het object op de kaartlaag weergegeven met de door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* niet gevuld is, wordt het object op de kaartlaag weergegeven met de standaardweergave van de groep die bij het specifieke object is aangegeven.

Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat het attribuut *specifiekeSymbolisatie* vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem, zie paragraaf 6.4.12. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. In dat geval geldt dat wanneer gebruik is gemaakt van het objecttype SymbolisatieItem, de specifieke ActiviteitLocatieaanduiding, Gebiedsaanwijzing, Omgevingswaarde of Omgevingsnorm op de kaartlaag wordt weergegeven met de door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie. Wanneer geen gebruik is gemaakt van het objecttype SymbolisatieItem, wordt het object op de kaartlaag weergegeven met de standaardweergave van de groep die bij het specifieke object is aangegeven.

6.4.12 **Objecttype SymbolisatieItem**

6.4.12.1 *Toelichting op de toepassing*

Zoals in paragraaf 3.6 is beschreven, heeft het bevoegd gezag twee methoden om zelf invloed uit te oefenen op de weergave van objecten, Locaties en waarden op een kaart. De eerste methode bestaat uit het kiezen van een eigen, specifieke symbolisatie voor een aantal objecttypen. Het bevoegd gezag kan de symbolisatie zelf kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek.

In IMOW is daarvoor het attribuut *specifiekeSymbolisatie* toegevoegd aan de objecttypen ActiviteitLocatieaanduiding, Normwaarde en (de verschillende typen) Gebiedsaanwijzing. Gebleken is dat het in DSO-LV niet goed werkt om met een attribuut een symbolisatie mee te geven. Daarom is in IMOW versie 1.0.3 het objecttype SymbolisatieItem geïntroduceerd. Met SymbolisatieItem kan het bevoegd gezag een eigen, specifieke symbolisatie geven aan ActiviteitLocatieaanduiding, Normwaarde en (de verschillende typen) Gebiedsaanwijzing. In verband met de eis dat in de 1.0.x-versie van de standaard geen wijzigingen worden aangebracht die niet backwards compatible zijn, blijft het attribuut *specifiekeSymbolisatie* gehandhaafd, naast het nieuwe objecttype. In versie 1.1 van de TPOD-standaard zal het attribuut *specifiekeSymbolisatie* volledig vervallen. Om er voor te zorgen dat er dan geen omgevingsdocumenten zijn waarvan onderdelen niet meer door de standaard en de systemen van DSO-LV worden ondersteund, wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, het objecttype SymbolisatieItem te gebruiken en geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie*.

De tweede methode, het zelf samenstellen van kaarten en kaartlagen, is beschreven in de paragrafen 6.4.9 en 6.4.11.

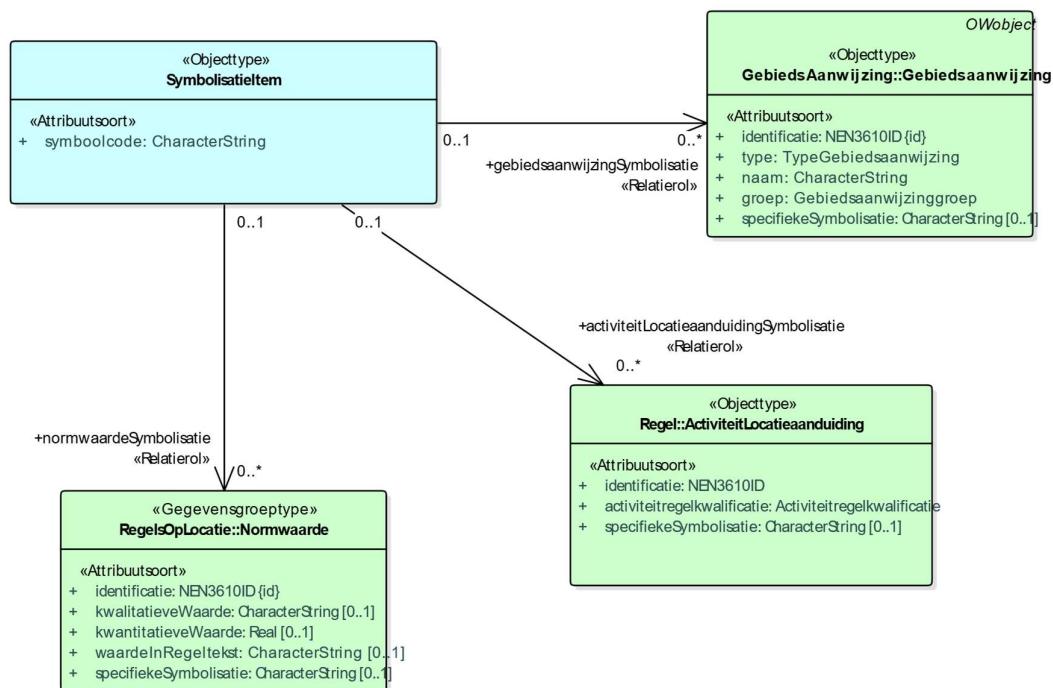
6.4.12.2 *Definitie*

SymbolisatieItem is het objecttype waarmee een bevoegd gezag zelf de symbolisatie van domeinspecifieke objecten kan bepalen, die daarmee voorrang krijgt boven de standaardsymbolisatie.

6.4.12.3 *Doe*

Doe van het objecttype SymbolisatieItem is om het bevoegd gezag de mogelijkheid te bieden om zelf de symbolisatie van objecten te bepalen.

6.4.12.4 Norm

Figuur 33 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype SymbolisatieItem

SymbolisatieItem kent de volgende attributen:

- **symbolcode**: een waarde uit de lijst van gestandaardiseerde symbolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **activiteitLocatieaanduidingSymbolisatie**: de Activiteitlocatieaanduiding die weergegeven dient te worden met de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- **gebiedsaanwijzingSymbolisatie**: de Gebiedsaanwijzing die weergegeven dient te worden met de stijl behorende bij de symbolcode. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- **normwaardeSymbolisatie**: de normwaarde die weergegeven dient te worden met de stijl behorende bij de symbolcode. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

SymbolisatieItem kent geen constraints.

6.4.12.5 Toelichting op de norm

- **symbolcode**: het attribuut waarmee de gekozen symbolcode wordt vastgelegd. Het bevoegd gezag kiest de symbolcode uit de symbolisatiebibliotheek die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de objecten wil weergeven. Wanneer het object **SymbolisatieItem** wordt gebruikt, is dat het object dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut **groep**.
- **activiteitLocatieaanduidingSymbolisatie**, **gebiedsaanwijzingSymbolisatie**, **normwaardeSymbolisatie**: de attributen die de verwijzing bevatten van het **SymbolisatieItem** naar de identificatie van een specifieke ActiviteitLocatieaanduiding,

Gebiedsaanwijzing of Normwaarde. Dit attribuut geeft aan welke van die objecten weergegeven wordt met de symbolicode uit het SymbolisatieItem. Wanneer er niet verwezen wordt naar de specifieke ActiviteitLocatieaanduiding, Gebiedsaanwijzing of Normwaarde wordt het object weergegeven met de standaardweergave van de groep die bij het specifieke object is aangegeven. Als er wel verwezen wordt naar het specifieke object, dan wordt het weergegeven met de bijbehorende symbolicode.

Met *activiteitLocatieaanduidingSymbolisatie* is het mogelijk om de activiteiten 'het exploiteren van een discotheek' en 'het exploiteren van daghoreca' ieder op een eigen manier weer te geven in plaats van met de standaardweergave die hoort bij de Activiteitengroep 'exploitatieactiviteit horeca'. Ook is het hiermee mogelijk om de symbolisatie af te stemmen op de 'instantie' van de activiteit, oftewel de activiteitregelkwalificatie. De Locaties waar voor een bepaalde activiteit een vergunningsplicht geldt worden dan bijvoorbeeld in een rode kleur weergegeven en de locaties waar die activiteit zonder vergunning of melding is toegestaan worden in een groene kleur weergegeven. Met *gebiedsaanwijzingSymbolisatie* kunnen specifieke voorkomens van een type Gebiedsaanwijzing die tot dezelfde groep behoren, ieder op een manier worden weergegeven in plaats van met de standaardweergave die hoort bij de betreffende groep.

Met *normwaardeSymbolisatie* is het bijvoorbeeld mogelijk om van een omgevingsnorm of omgevingswaarde alle waarden die liggen tussen 0 en 5 met een rode kleur weer te geven en alle waarden die liggen tussen 6 en 10 met een blauwe kleur.

6.5 Het niveau van annoteren

Een annotatie met een IMOW-object kan -in inhoudelijke zin- betrekking hebben op een hele Regeltekst respectievelijk een hele Divisie, of alleen op een Juridische regel of een Tekstdeel, en indien gewenst zelfs op een onderdeel daarvan. In de technische uitwerking worden annotaties gepositioneerd op het niveau van Regeltekst respectievelijk Divisie: iedere annotatie verwijst naar de identificatie van de Regeltekst dan wel de Divisie. De annotatie die inhoudelijk gaat over een onderdeel van een Regeltekst of Divisie verwijst dus niet exact naar het opsommingsonderdeel of het stukje tekst waarop de annotatie van toepassing is, maar naar (de identificatie van) de Regeltekst (oftewel het artikel of lid) of de Divisie waarin de annotatie voorkomt. Gevolg daarvan is dat DSO-LV bij een bevraging het hele Artikel of het hele Lid c.q. de hele Divisie toont en niet alleen de Juridische regel, Tekstdeel of het stukje tekst waar de annotatie inhoudelijk betrekking op heeft. Dat is ook wenselijk omdat op die manier de volledige context wordt getoond.

6.6 Annoteren wanneer een deel van norm of beleid in een bijlage staat

Zoals hiervoor al een aantal keren is opgemerkt wordt het annoteren met IMOW-objecten alleen toegepast op het inhoudelijke deel van omgevingsdocumenten, oftewel het onderdeel dat de artikelen respectievelijk de beleidsteksten bevat. Bij dat inhoudelijke deel kunnen bijlagen worden gevoegd, maar aan (onderdelen van) die bijlagen kunnen geen annotaties worden toegevoegd. In omgevingsdocumenten met Artikelstructuur kunnen de domeinspecifieke annotaties (Activiteit, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde en Gebiedsaanwijzing) immers alleen gekoppeld worden aan het IMOW-object Juridische regel. Het object Juridische regel kan alleen in een artikel of een lid voorkomen en niet in een bijlage. Datzelfde geldt ook voor omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur: daar kan

de domeinspecifieke annotatie (i.c. Gebiedsaanwijzing) alleen gekoppeld worden aan het IMOW-object Divisietekst. Het object Divisietekst kan voorkomen in de (beleids)tekst van het omgevingsdocument en niet in de bijlagen.

Er zijn situaties waarin het, bijvoorbeeld om redenen van leesbaarheid of vormgeving (denk aan lange lijsten en complexe tabellen), wenselijk is om onderdelen van een norm niet in het artikel van de norm maar in een bijlage te plaatsen. Voorbeelden van die onderdelen zijn de waarden van een omgevingsnorm of omgevingswaarde en de locaties waar een norm geldt. In zo'n geval wordt het annoteren toegepast door de annotaties aan het artikel (of lid) toe te voegen en niet aan de bijlage. De mensleesbare informatie staat dan in de bijlage; de machineleesbare informatie is gekoppeld aan het artikel of lid. Een gebruiker merkt dat niet.

Deze systematiek kan worden toegepast bij het annoteren met Activiteit. Een voorbeeld is een artikel in een omgevingsplan waarin staat dat het ter plaatse van de functie Bedrijventerrein toegestaan is om de activiteiten te verrichten die in de bijlage zijn opgesomd. Ook bij het annoteren met de IMOW-objecten Omgevingsnorm en Omgevingswaarde kan dit principe worden toegepast. Er moet dan echter wel rekening mee gehouden worden dat de STOP/TPOD-standaard niet toestaat dat kwantitatieve en kwalitatieve waarden die bij een norm horen zowel in de tekst als in geografische informatieobjecten en het normwaarde-attribuut van Omgevingsnorm of Omgevingswaarde voorkomen. Wanneer de waarden in de tekst van de bijlage zijn geplaatst moet bij het annoteren met Omgevingsnorm of Omgevingswaarde gekozen worden voor het normwaarde-attribuut 'waardeInRegeltekst'. Daarmee wordt een verwijzing gemaakt naar de tekst van het artikel dat de norm bevat; het artikel bevat dan weer de verwijzing naar de bijlage. Het geografische informatieobject bevat in zo'n geval alleen de geometrie en geen waarden (en ook geen verwijzing naar de tekst, die kent alleen de TPOD-standaard). Dit geldt overigens ook wanneer kwantitatieve en kwalitatieve waarden in de tekst van het artikel staan; ook dan moet bij het annoteren met Omgevingsnorm of Omgevingswaarde gekozen worden voor het normwaarde-attribuut 'waardeInRegeltekst'.

Hier kan nog worden opgemerkt dat het vanuit de standaard niet nodig is om te werken met waarden en locaties in een bijlage. De kenbaarheid is afdoende juridisch geborgd wanneer die informatie in de GIO is opgenomen. Vanuit dat principe volstaat het om de norm in het artikel op te nemen en de geometrie en de waarden in het geografische informatieobject (en in het normwaarde-attribuut van Omgevingsnorm of Omgevingswaarde) vast te leggen.

6.7

Verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en onderdelen die nodig zijn om Natura 2000-besluiten in DSO-LV te kunnen tonen

In hoofdstuk 5 en het voorgaande deel van hoofdstuk 6 is de modellering van de Natura 2000-besluiten beschreven: de tekststructuur en de toepassing van IMOW. Een deel hiervan is verplicht, een deel is niet verplicht en keuzes daarin hebben juridische gevolgen. Ook is een deel noodzakelijk om de Natura 2000-besluiten in DSO-LV te kunnen tonen. Dat wordt in deze paragraaf besproken.

Het inhoudelijke deel van de Natura 2000-besluiten dat de tekst van de regels bevat, kent een Artikelstructuur. Het is verplicht om hierop het STOP-tekstmodel voor de Artikelstructuur zoals gespecificeerd voor de Natura 2000-besluiten, beschreven in paragraaf 5.2, toe te passen. Ook is het verplicht om de Natura 2000-besluiten in te delen overeenkomstig de (zeer beperkte) standaardindeling die is vastgelegd in paragraaf 5.4.

Het annoteren met Regeltekst en Juridische regel is niet verplicht. Wanneer dat wel wordt gedaan heeft iedere Regeltekst een werkingsgebied. Dit werkingsgebied wordt afgeleid van de Locatie(s) van de Regeltekst dan wel de Locaties van de Juridische regels in die Regeltekst. Het toepassen van de specificaties voor Locatie (zie hiervoor paragraaf 6.4.4) is verplicht. Locatie moet worden vastgelegd in de vorm van een geografisch informatieobject en in de Juridische regel moet een verwijzing naar het geografisch informatieobject gemaakt worden door daarin de tekstuele aanduiding van het geografisch informatieobject op te nemen. Door deze verwijzing in de Juridische regel krijgt het geografisch informatieobject juridische status.

Voor de bekendmaking van een besluit tot vaststelling of wijziging van een Natura 2000-besluit in het officiële publicatieblad volstaat het, naast uiteraard het toepassen van een aantal algemene verplichtingen die uit STOP voortvloeien, om aan de hiervoor beschreven verplichtingen te voldoen. Zoals in paragraaf 6.2.3 gezegd: een computer weet met deze methode dat Regeltekst en Locatie bij elkaar horen maar kan geen verdere betekenis aan die relatie geven en kan de Locatie ook niet op een voor de mens betekenisvolle manier op een kaart weergeven. De mogelijkheden van DSO-LV worden met deze methode niet benut en het dienstverleningsniveau voor de gebruiker van het Natura 2000-besluit is beperkt tot het niveau van de bekendmaking in het officiële publicatieblad.

Het is alleen mogelijk het afgesproken dienstverleningsniveau van DSO-LV te bereiken door aan de Juridische regels en de Locaties extra informatie toe te voegen door het annoteren met de IMOW-objecten Activiteit (in combinatie met ActiviteitLocatieaanduiding en de Gebiedsaanwijzing van het type Natuur. Daarnaast kan het attribuut *gerelateerdeRegeltekst* worden toegevoegd. Door het gebruik van het relevante type Juridische regel wordt informatie over de beoogde doelgroep voor de Juridische regel toegevoegd. Deze annotaties zorgen er voor dat de regelteksten gestructureerd bevraagbaar zijn en dat de locaties waar die annotaties van toepassing zijn op een kaart kunnen worden gepresenteerd. Deze vorm van annoteren is niet verplicht gesteld. In principe vormen de annotaties met IMOW-objecten geen onderdeel van het besluit en hebben ze geen juridische betekenis. IMOW-objecten bevatten echter ook gegevens die ook in het juridisch bindende deel, bestaande uit de Juridische regel en het geografische informatieobject, voorkomen, zoals de naam van een activiteit. Die gegevens moeten in beide delen consistent zijn. Beide delen worden als een set gezien en gepubliceerd.

Tot slot is het verplicht om, eenmalig per omgevingsdocument, het Regelingsgebied aan te leveren. Zoals in paragraaf 6.4.9 is beschreven is het objecttype Regelingsgebied noodzakelijk voor DSO-LV om het omgevingsdocument te kunnen tonen.

C **Aspecten van de aanlevering**

In dit deel worden vier aanleveringsaspecten beschreven: de identificatie van Regelingsversies van omgevingsdocumenten door middel van Doel; de vormgeving van Regeling en Besluit, oftewel de toepassing van de STOP-tekstmodellen voor Regeling en Besluit voor omgevingsdocumenten; het aangeven van de procedurestatus van een besluit tot vaststelling of wijziging van omgevingsdocumenten en de doorwerking daarvan in de geconsolideerde Regeling en tot slot het muteren van IMOW-objecten.

7 Aanlevering van omgevingsdocumenten

7.1 Identificatie van een Regelingversie met Doel

7.1.1 Algemeen

Voor het bereiken van bepaalde doelen of voldoen aan bepaalde verplichtingen met betrekking tot de fysieke leefomgeving is het nodig om een van de juridische instrumenten van de Omgevingswet in te zetten. Wanneer zo'n doel of verplichting voldoende concreet is, start het bevoegd gezag met het opstellen van een bij het betreffende instrument behorend omgevingsdocument. Voorbeelden zijn het vaststellen of wijzigen van een omgevingsvisie, een projectbesluit of een waterschapsverordening. Het bevoegd gezag zorgt er voor dat de bij dat instrument behorende procedure wordt doorlopen. In de loop van die procedure worden een of meer versies van het besluit aan de LVBB aangeleverd. Na het aanleveren van de versie die het bevoegd gezag heeft vastgesteld is voor een aantal instrumenten de procedure afgelopen. In het geval van een besluit waartegen beroep kan worden ingesteld volgt nog een proceduregedeelte dat kan leiden tot wijzigingen in de geldigheid en zelfs tot wijzigingen in de inhoud van het besluit. Een wijziging in de geldigheid kan zich bijvoorbeeld voordoen wanneer een besluit naar aanleiding van een verzoek om voorlopige voorziening door de rechter wordt geschorst. Een wijziging in de inhoud is mogelijk wanneer de rechter een besluit geheel of gedeeltelijk vernietigt, dan wel zelf in de zaak voorziend het besluit wijzigt. Het uiteindelijke resultaat van het hele proces is dat er een nieuwe Regeling ontstaat, of een nieuwe versie van een bestaande Regeling.

Om van een omgevingsdocument vast te leggen dat tekst, informatieobjecten en IMOW-informatie bij elkaar horen, gedurende alle stadia van het proces van concipiëren, voorbereidingsprocedure, besluitvorming, bekendmaken en consolideren, is een unieke identificatie nodig. De STOP/TPOD-standaard noemt die identificatie Doel. De term Doel is afgeleid van het doel dat het bevoegd gezag voor ogen heeft als aanleiding voor de introductie van een specifiek nieuw omgevingsdocument of wijziging daarvan op één moment in de tijd. Voor degenen die met de RO-Standaarden en IMRO bekend zijn is Doel enigszins vergelijkbaar met het dossiernummer oftewel de IMRO-code van een plan of besluit op grond van de Wet ruimtelijke ordening.

Doel wordt in STOP gedefinieerd als de identificatie van een nieuw omgevingsdocument of de wijziging daarvan met één moment van inwerkingtreding en één (bedoogd) moment waarop de regelgeving geldig wordt. De LVBB gebruikt het Doel om de consolidatie van omgevingsdocumenten te sturen.

Wanneer het bevoegd gezag constateert dat er een nieuw omgevingsdocument nodig is, of dat een bestaand omgevingsdocument gewijzigd moet worden, en de ideeën daarover zodanig concreet zijn dat gestart kan worden met het opstellen ervan, maakt het een nieuwe Regelingversie met een nieuw Doel oftewel identificatie aan. Afhankelijk van de gebruikte software kan het bevoegd gezag het aanmaken van de identificatie aan de software overlaten. Alles wat nodig is om de versie van de Regeling van het omgevingsdocument vast te leggen en te beschrijven wordt aan een Doel gekoppeld:

- één versie van de tekst (inclusief afbeeldingen en dergelijke) voor het omgevingsdocument dat moet ontstaan of wordt gewijzigd (of eventueel één versie van de tekst voor elk omgevingsdocument dat moet ontstaan of gewijzigd wordt in het geval het besluit meerdere omgevingsdocumenten wijzigt);
- één versie van elk informatieobject dat onderdeel is van het nieuwe of gewijzigde omgevingsdocument;

- één versie van de IMOW-informatie die hoort bij het nieuwe of gewijzigde omgevingsdocument.

Ten behoeve van de publicatie of bekendmaking genereert de software van het bevoegd gezag een besluitversie die, met de mutatie-informatie, wordt aangeleverd aan de LVBB. Bij een Doel oftewel identificatie van een versie van regelgeving kunnen dus in de loop van de procedure meerdere besluitversies worden aangeleverd.

Zoals gezegd is Doel de identificatie van een nieuw omgevingsdocument of de wijziging daarvan met één moment van inwerkingtreding. De LVBB gebruikt Doel om de consolidatie van omgevingsdocumenten te sturen: per inwerkingtredingsdatum (of geldigheidsdatum in geval van terugwerkende kracht) kan op deze manier een Toestand van de Regeling gemaakt worden. Wanneer met één besluit verschillende onderdelen van een Regeling worden vastgesteld die op verschillende momenten in werking treden, krijgt iedere inwerkingtredingsmoment-onderdelencombinatie een eigen Doel. Ieder Doel hoort bij een instrumentversie van regeling en de bijbehorende geografische informatieobjecten. Een voorbeeld: Provinciale staten stellen bij besluit van 28 januari 2024 een wijziging van de omgevingsverordening vast. Hiervan treden 10 onderdelen op 12 februari in werking, de resterende onderdelen treden op 24 maart in werking. De onderdelen die op 12 februari in werking treden, worden in één RegelingVersie ondergebracht en krijgen Doel X, de onderdelen die op 24 maart in werking treden worden in een andere RegelingVersie ondergebracht en krijgen Doel Y. Een besluit met verschillende inwerkingtredingsmomenten voor verschillende onderdelen zou zich bijvoorbeeld kunnen voordoen wanneer het dagelijks bestuur een besluit heeft voorbereid en vervolgens aan het algemeen bestuur voorlegt, waarna dat algemeen bestuur besluit niet alle onderdelen tegelijkertijd in werking te laten treden. Zoals hiervoor beschreven noodzaakt dat er toe om verschillende RegelingVersies te maken. Uiteraard kunnen zich dit soort uitzonderingen voordoen, maar in zijn algemeenheid wordt aanbevolen (en soms is dat noodzakelijk) om in één besluit alleen onderdelen met eenzelfde inwerkingtredingsdatum op te nemen. Om diezelfde reden wordt ook aanbevolen om bijtijds na te denken over welke wijzigingen gecombineerd worden, zodat ze direct in één RegelingVersie met één Doel samengebracht kunnen worden.

De mogelijkheid bestaat dat er twee besluiten zijn voorbereid met ieder een eigen Doel omdat de verwachting was dat ze niet gelijktijdig in werking zouden treden, waarover toch gelijktijdig besluitvorming plaatsvindt waarna ze tegelijkertijd in werking kunnen treden. Het is dan niet nodig om de Doelen samen te voegen tot 1 Doel.

De identificatie van Doel wordt door de bronhouder bepaald en dient te voldoen aan de eisen die STOP daaraan stelt. De volledige eisen zijn te vinden in de STOP-documentatie.

STOP stelt aan de identificatie de volgende eisen:

- de identificatie moet het volgende patroon volgen: /join/id/proces/" <overheid> "/" <datum> "/" <overig>
- overheid: code van het bevoegde gezag volgens één van de waardelijsten voor Overheid
- datum: datum van het ontstaan van het doel; dit mag een jaartal of een volledige datum zijn
- overig: door het bevoegd gezag te bepalen; dit kan een betekenisloze code zijn of een betekenisvolle tekstuele beschrijving van (het resultaat van) het doel. Hiervoor gelden de volgende eisen:
 - alleen toegestaan: boven- en onderkast letters, cijfers en underscore;
 - te beginnen met een cijfer of letter;
 - maximale lengte:128 karakters.

Twee voorbeelden:

- het Doel van de Instelling van de Omgevingsregeling door het Ministerie van BZK:
</join/id/proces/mnre1034/2019/InstellingOmgevingsregeling>
- het Doel van een wijziging van de waterschapsverordening van het Waterschap Vallei en Veluwe:
/join/id/proces/ws0662/2023/waterschapsverordening_w48

7.1.2

De toepassing van Doel bij Natura 2000-besluiten

Bij het ter bekendmaking aanleveren van een Natura 2000-besluit moet het bevoegd gezag het Doel met bijbehorende consolidatie-informatie aanleveren. Een voorbeeld van hoe dat er uit zou kunnen zien bij een aanwijzingsbesluit:

- Doel van de beoogde Regeling: /join/id/proces/instelling_aanwijzingsbesluit_N2000_Veluwe
- Soort tijdstempel: juridischWerkendVanaf
- Datum tijdstempel: <datum inwerkingtreding aanwijzingsbesluit>
- Verwijzingen naar:
 - de identificatie van het WijzigArtikel in het wijzigingsbesluit dat de verwijzing naar de WijzigBijlage bevat;
 - de identificatie van het artikel in het besluit waarin de inwerkingtreding van het aanwijzingsbesluit is geregeld;
 - de AKN (identificatie) van (de regelingversie van) het aanwijzingsbesluit.

7.2

De vormgeving van Regeling en Besluit bij Natura 2000-besluiten

Bij het opstellen en wijzigen van omgevingsdocumenten werkt het bevoegd gezag in de eigen software aan het omgevingsdocument in Regeling-vorm: de volledige inhoud van het omgevingsdocument. Met de volledige inhoud wordt bedoeld: alle artikelen (en boven- en onderliggende tekstelementen), alle informatieobjecten en alle IMOW-informatie.

Voorafgaand aan de terinzagelegging van een ontwerpbesluit en voorafgaand aan (en eventueel ook na) het nemen van een definitief besluit genereert de software van het bevoegd gezag uit die Regeling een Besluit. In het geval van een besluit tot het instellen van een nieuwe Regeling genereert de software een Besluit met daarin de volledige nieuwe Regeling, in het geval van een wijzigingsbesluit genereert de software een Besluit dat in vervooiweergave de wijzigingen bevat van de bestaande Regelingversie naar de nieuwe Regelingversie, oftewel een overzicht van de wijzigingen die het besluit aanbrengt in de bestaande Regeling. Naast het onderdeel met de nieuwe Regeling of de wijzigingen in de Regeling, bevat het Besluit ook andere onderdelen, zoals de ondertekening, motivering en bijlagen. Het bevoegd gezag levert het Besluit aan de LVBB aan. De LVBB zorgt er voor dat het aangeleverde Besluit bekend gemaakt wordt en genereert met behulp van het Besluit een nieuwe RegelingVersie, oftewel een nieuwe geconsolideerde Regeling. Om het de LVBB mogelijk te maken om die verwerkingen te doen stelt STOP eisen aan de vormgeving van de tekst van Regeling en Besluit. Die eisen zijn vastgelegd in tekstmodellen voor Regeling en tekstmodellen voor Besluit.

Alvorens te beginnen met het opstellen van een Natura 2000-besluit dient het bevoegd gezag te kiezen tussen de twee modellen van STOP voor de Artikelstructuur: het compacte model of het klassieke model. Naast technische verschillen zijn er wellicht ook visuele of gevoelsmatige verschillen tussen het compacte model en het klassieke model:

- Het compacte model kent een duidelijke scheiding tussen het nemen van besluiten en de inhoud waarover besloten is. In een compacte Regeling zitten alleen Regeling-onderdelen en geen elementen die tot de besluitvorming behoren. In het klassieke model bevat de Regeling naast Regeling-onderdelen ook enige besluitvormings-onderdelen, zoals Aanhef en Sluiting.
- Bij het compacte Besluit-model staat de inhoud van het omgevingsdocument altijd in een (wijzig)bijlage bij het Besluit en niet in het lichaam. Bij het klassieke Besluit-model is het mogelijk om bij een initiële Regeling de inhoud van het omgevingsdocument in het Besluit zelf op te nemen.
- Bij toepassing van het compacte model zijn Regeling en Besluit van het omgevingsdocument vergelijkbaar met Wro-instrumenten zoals bestemmingsplan en provinciale verordening en de besluiten tot vaststelling van die instrumenten. Het klassieke model leidt tot een resultaat dat vergelijkbaar is met de opzet van Rijksregelgeving voorafgaand aan de introductie van STOP.

In de navolgende subparagrafen wordt de toepassing van de STOP-Tekstmodellen voor Natura 2000-besluiten toegelicht.

7.2.1 Compact model voor Regeling en Besluit

7.2.1.1 Regeling

Wanneer voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur gekozen wordt voor het compacte model is het eindresultaat een Regeling die voldoet aan de eisen van STOP voor het tekstmodel RegelingCompact. In dit model bevat de Regeling de volgende elementen:

- **RegelingOpschrift:** element dat de officiële titel van het omgevingsdocument bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor.
- **Lichaam:** element dat de artikelen van de nieuwe (versie van de) Regeling bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor.
NB1: de artikelen in het lichaam moeten voldoen aan de specificaties voor de Artikelstructuur die zijn vastgelegd in paragraaf 5.2;
NB2: dit is het deel waarop de annotaties met de in paragraaf 6.4 beschreven IMOW-objecten worden toegepast.
- **Bijlage:** element dat een bijlage bij de Regeling bevat. Indien de bijlage zoals hier in de Regeling is opgenomen, wordt deze geconsolideerd. Optioneel element. Komt zo vaak voor als gewenst.
- **Toelichting:** element dat een toelichting op de Regeling bevat. Dit element wordt gebruikt voor een toelichting die algemeen van aard is en voor een toelichting die zowel een algemeen deel als een artikelsgewijs deel heeft. Indien de Toelichting zoals hier in de Regeling is opgenomen, wordt deze geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- **Artikelsgewijze toelichting:** element dat de toelichting op de artikelen in de Regeling bevat. Dit element wordt gebruikt voor een toelichting die uitsluitend een artikelsgewijze toelichting is. Indien de Artikelsgewijze toelichting zoals hier in de Regeling is opgenomen, wordt deze geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.

7.2.1.2 Besluit

Wanneer voor de Regeling gekozen is voor het model RegelingCompact moet voor het Besluit gebruik gemaakt worden van het model BesluitCompact. In dit model bevat het Besluit de volgende elementen:

- **RegelingOpschrift:** element dat de officiële titel van het besluit bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor.
- **Aanhef:** element dat een blok tekst aan het begin van een Regeling bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- **Lichaam:** verplicht element. Komt 1 keer voor. Bestaat voor zowel initieel besluit (besluit dat een regeling instelt) als wijzigingsbesluit (besluit dat een regeling wijzigt) uit de volgende onderdelen, waarbij geldt dat de hier aangegeven volgorde WijzigArtikel-Artikel gebruikelijk is maar dat daar indien noodzakelijk van kan worden afgeweken:
 - **WijzigArtikel** (eventueel onderverdeeld in **WijzigLeden**). Verplicht element. Komt ten minste 1 keer voor.
Ieder **WijzigArtikel** (of **WijzigLid**) moet de volgende onderdelen bevatten:
 - een tekstuele omschrijving van de vaststelling (in het geval van een initieel besluit) respectievelijk van de wijziging (in het geval van een wijzigingsbesluit);
(Een voorbeeld van de tekstuele omschrijving van een vaststelling: "AMvB X wordt vastgesteld zoals is aangegeven in Bijlage 1". Een voorbeeld van de tekstuele omschrijving van een wijziging: "AMvB Y wordt gewijzigd zoals is aangegeven in Bijlage 1".)
 - een verwijzing met IntRef naar de **WijzigBijlage**.
- **(regulier) Artikel.** Verplicht element. Komt zo vaak voor als gewenst.
Dit kan onder andere een artikel zijn waarin de inwerkingtreding van het besluit wordt geregeld.
- **Sluiting:** element dat de Regeling afsluit; bevat de optionele elementen slotformulier, dagtekening en ondertekening. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- **WijzigBijlage:** element dat voor zowel initieel besluit als wijzigingsbesluit de inhoud van de instelling of de wijzigingen van een versie van de Regeling bevat. Verplicht element. Komt ten minste 1 keer voor.
Iedere **WijzigBijlage** bevat:
 - **Kop.** Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
 - **Een verplichte keuze uit:**
 - **WijzigBijlage/RegelingCompact:** element dat de tekst van de initiële regeling bevat. Onder voorwaarde verplicht element: alleen te gebruiken bij een initieel besluit; dan verplicht. Komt 0 of 1 keer voor.
Dit onderdeel bevat alle elementen van **RegelingCompact**, zie daarvoor paragraaf 7.2.1.1
 - **WijzigBijlage/RegelingMutatie:** element dat de wijzigingen tussen twee **RegelingVersies** in was-wordt oftewel renvooiweergave bevat. Onder voorwaarde verplicht element: alleen te gebruiken bij een wijzigingsbesluit; dan verplicht. Komt 0 of 1 keer voor.
Per onderdeel moet een keuze gemaakt worden tussen:
 - **VoegToe:** element dat aangeeft aan dat een tekstonderdeel aan een bestaande Regeling wordt toegevoegd, op welke plaats en op welke wijze;
 - **Vervang:** element dat aangeeft dat het onderdeel een tekstonderdeel in een bestaande Regeling vervangt;
 - **VervangKop:** element dat aangeeft dat (de tekstuele inhoud van) een **Kop** wordt gewijzigd;
 - **Verwijder:** element dat aangeeft dat een tekstonderdeel uit een bestaande Regeling wordt verwijderd.
- **Bijlage:** element dat een bijlage bij het Besluit bevat. Een **Bijlage** bij het Besluit wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt zo vaak voor als gewenst.

- Toelichting: element dat de toelichting op het Besluit bevat. Dit element wordt gebruikt voor een toelichting die algemeen van aard is en voor een toelichting die zowel een algemeen deel als een artikelsgewijs deel heeft. Een Toelichting op het Besluit wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- Artikelsgewijze toelichting: element dat de toelichting op de artikelen in het Besluit bevat. Dit element wordt gebruikt voor een toelichting die uitsluitend een artikelsgewijze toelichting is. Een Artikelsgewijze toelichting op het Besluit wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- Motivering: element dat de vaststellingsdocumenten en de motivering van het besluit bevat. Een Motivering wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- Inhoudsopgave: element dat de inhoudsopgave van het Besluit bevat. Een Inhoudsopgave wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.

7.2.2 Klassiek model voor Regeling en Besluit

7.2.2.1 Regeling

Wanneer voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur gekozen wordt voor het klassieke model is het eindresultaat een Regeling die voldoet aan de eisen van STOP voor het tekstmodel RegelingKlassiek. Dit model, waarbij ook onderdelen die tot het Besluit horen in de Regeling worden opgenomen, zal in ieder geval veelal door het Rijk gebruikt worden. In dit model bevat de Regeling de volgende elementen:

- RegelingOpschrift: element dat de officiële titel van het omgevingsdocument bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor.
- Aanhef: element dat een blok tekst aan het begin van een Regeling bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- Lichaam: element dat de artikelen bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor.
NB1: de artikelen in het lichaam moeten voldoen aan de specificaties voor de Artikelstructuur die zijn vastgelegd in paragraaf 5.2;
NB2: dit is het deel waarop de annotaties met de in paragraaf 6.4 beschreven IMOW-objecten worden toegepast.
- Sluiting: element dat slotformulier, dagtekening en ondertekening van de Regeling bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- WijzigBijlage: element dat wijzigingen in een andere Regeling bevat. Onder voorwaarde verplicht element: alleen te gebruiken in het geval ook een andere Regeling wordt gewijzigd; dan verplicht. Komt 0 of 1 keer voor. De WijzigBijlage bevat:
 - Een introducerende zin, bijvoorbeeld "Deze bijlage bevat wijzigingen van Regeling X". Verplicht element. Komt 1 keer voor.
 - Kop. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
 - WijzigBijlage/RegelingMutatie: element dat de wijzigingen tussen twee RegelingVersies in was-wordt oftewel renvoiweergave bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Per onderdeel moet een keuze gemaakt worden tussen:
 - VoegToe: element dat aangeeft dat een tekstonderdeel aan een bestaande Regeling wordt toegevoegd, op welke plaats en op welke wijze;
 - Vervang: element dat aangeeft dat het onderdeel een tekstonderdeel in een bestaande Regeling vervangt;
 - VervangKop: element dat aangeeft dat (de tekstuele inhoud van) een Kop wordt gewijzigd;

- Verwijder: element dat aangeeft dat een tekstonderdeel uit een bestaande Regeling wordt verwijderd.
- Bijlage: element dat een bijlage bij de Regeling bevat. Indien de bijlage zoals hier in de Regeling is opgenomen, wordt deze geconsolideerd. Optioneel element. Komt zo vaak voor als gewenst.
- Toelichting: element dat een toelichting op de Regeling bevat. Dit element wordt gebruikt voor een toelichting die algemeen van aard is en voor een toelichting die zowel een algemeen deel als een artikelsgewijs deel heeft. Indien de Toelichting zoals hier in de Regeling is opgenomen, wordt deze geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- Artikelsgewijs toelichting: element dat een toelichting op de artikelen in de Regeling bevat. Dit element wordt gebruikt voor een toelichting die uitsluitend een artikelsgewijs toelichting is. Indien de Artikelsgewijs toelichting zoals hier in de Regeling is opgenomen, wordt deze geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.

7.2.2.2 *Besluit*

Wanneer voor de Regeling gekozen is voor het model RegelingKlassiek moet voor het Besluit gebruik gemaakt worden van het model BesluitKlassiek. In dit model bevat het Besluit de volgende elementen:

- RegelingOpschrift: element dat de officiële titel van het besluit bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- Aanhef: element dat een blok tekst aan het begin van een Regeling bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- Een verplichte keuze tussen:
 - Lichaam: element te gebruiken voor een wijzigingsbesluit: een besluit dat de regeling wijzigt. Onder voorwaarde verplicht element: alleen te gebruiken bij een wijzigingsbesluit; dan verplicht. Komt 0 of 1 keer voor. Bestaat uit de volgende onderdelen, waarbij geldt dat de hier aangegeven volgorde WijzigArtikel-Artikel gebruikelijk is maar dat daar indien noodzakelijk van kan worden afgeweken:
 - WijzigArtikel (eventueel onderverdeeld in WijzigLeden). Verplicht element. Komt ten minste 1 keer voor.
Ieder WijzigArtikel (of WijzigLid) moet de volgende onderdelen bevatten:
 - een tekstuele omschrijving van de wijziging; en
 - een verwijzing met IntRef naar de WijzigBijlage; of
 - RegelingMutatie, element dat de wijzigingen van een RegelingVersie naar een andere RegelingVersie in was-wordt oftewel renvoiweergave bevat;
 - (regulier) Artikel. Verplicht element. Komt zo vaak voor als gewenst.
Dit kan onder andere een artikel zijn waarin de inwerkingtreding van het besluit wordt geregeld.
 - RegelingKlassiek: element dat de integrale tekst van de initiële regeling bevat volgens het model RegelingKlassiek (zie daarvoor paragraaf 7.2.2.1). Onder voorwaarde verplicht element: alleen te gebruiken bij een initieel besluit (besluit dat een regeling instelt); dan verplicht. Komt 0 of 1 keer voor.
 - Sluiting: element dat het Besluit afsluit; bevat de optionele elementen slotformulier, dagtekening en ondertekening. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
 - WijzigBijlage: element dat de inhoud van de wijzigingen van een versie van de Regeling bevat. Onder voorwaarde verplicht element: alleen te gebruiken bij een wijzigingsbesluit waarin in een WijzigArtikel (of WijzigLid) is verwezen naar de WijzigBijlage; dan verplicht. Komt 0 of 1 keer voor..
De WijzigBijlage bevat:

- Kop. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
- WijzigBijlage/RegelingMutatie: element dat de wijzigingen van een RegelingVersie naar een andere RegelingVersie in was-wordt oftewel renvooiweergave bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor.
Per onderdeel moet een keuze gemaakt worden tussen:
 - VoegToe: element dat aangeeft dat een tekstonderdeel aan een bestaande regeling wordt toegevoegd, op welke plaats en op welke wijze;
 - Vervang: element dat aangeeft dat het onderdeel een tekstonderdeel in een bestaande regeling vervangt;
 - VervangKop: element dat aangeeft dat (de tekstuele inhoud van) een Kop wordt gewijzigd;
 - Verwijder: element dat aangeeft dat een tekstonderdeel uit een bestaande regeling wordt verwijderd.
- Bijlage: element dat een bijlage bij het Besluit bevat. Een bijlagen bij het Besluit wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt zo vaak voor als gewenst.
- Toelichting: element dat de toelichting op het Besluit bevat. Dit element wordt gebruikt voor een toelichting die algemeen van aard is en voor een toelichting die zowel een algemeen deel als een artikelsgewijs deel heeft. Een Toelichting op het Besluit wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- Artikelsgewijs toelichting: element dat de toelichting op de artikelen in het Besluit bevat. Dit element wordt gebruikt voor een toelichting die uitsluitend een artikelsgewijs toelichting is. Een Artikelsgewijs toelichting op het Besluit wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- Motivering: element dat de vaststellingsdocumenten en de motivering van het Besluit bevat. Een Motivering wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- Inhoudsopgave: element dat de inhoudsopgave van het Besluit bevat. Een Inhoudsopgave wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.

7.3 Procedure-informatie en consolidatie

7.3.1 Algemeen

Nadat een bevoegd gezag is gestart met het opstellen van een bij het betreffende instrument behorend omgevingsdocument, of wijziging daarvan, doorloopt het de bij dat instrument behorende procedure. In de loop van die procedure worden een of meer versies van het besluit aan de LVBB aangeleverd. Nadat het bevoegd gezag het besluit heeft genomen en ter bekendmaking heeft aangeleverd, is voor een aantal instrumenten de procedure afgelopen. In het geval van een instrument waartegen beroep kan worden ingesteld, volgt nog een proceduregedeelte dat kan leiden tot wijzigingen in de geldigheid en zelfs tot wijzigingen in de inhoud van het besluit. Een wijziging in de geldigheid kan zich bijvoorbeeld voordoen wanneer een besluit naar aanleiding van een verzoek om voorlopige voorziening door de rechter wordt geschorst. Een wijziging in de inhoud is mogelijk wanneer de rechter een besluit geheel of gedeeltelijk vernietigt, dan wel zelf in de zaak voorziedt het besluit wijzigt. Deze wijzigingen moeten worden doorvertaald naar de geconsolideerde Regeling van het omgevingsdocument. Om dit hele proces te kunnen verwerken en het resultaat en bijbehorende informatie correct aan DSO-LV door te kunnen leveren, heeft de LVBB informatie over de procedure en informatie voor de consolidatie nodig. Het bevoegd gezag levert die informatie deels aan samen met de aanlevering van de besluitversie; deels moet

het die informatie in een later stadium aanleveren. Een volledig overzicht van de aan te leveren gegevens is te vinden in de STOP-documentatie.

Bij de aanlevering van een besluitversie levert het bevoegd gezag de benodigde informatie aan in de vorm van besluitmetadata, regelingmetadata en consolidatie-informatie. Daarbij moeten voor de hand liggende gegevens worden aangeleverd zoals van welk bevoegd gezag het besluit afkomstig is (eindverantwoordelijke) en het soort Regeling (oftewel om welk type omgevingsdocument gaat het).

Vervolgens moet de soort procedure worden gekozen. Aangegeven moet worden of een ontwerpbesluit of een definitief besluit wordt aangeleverd. De procedure-informatie wordt verder ingevuld met het element Procedurestappen. Dit is de verzameling van stappen in de procedure die het bevoegd gezag doorloopt in het opstellen van een BesluitVersie teneinde een bepaalde mijlpaal (eind van een Procedure) te bereiken. Het element Procedurestappen kan dus meerdere stappen bevatten, en ook in de loop van de tijd aan de hand van het verloop van de procedure worden aangevuld. Bij iedere stap wordt de bijbehorende datum ingevuld. De procedurestappen die als metadata kunnen worden aangeleverd betreffen alleen het formele deel van de procedure, dus vanaf de terinzagelegging van een ontwerpbesluit. Daaraan voorafgaande stappen, zoals participatie, conceptversies voor overleg en voorbereiding van de besluitvorming door het bestuursorgaan, worden niet door de LVBB verwerkt maar kunnen uiteraard wel door het bevoegd gezag in de eigen software worden bijgehouden.

Aan de hand van de soort procedure bepaalt de LVBB welke consolidatiemethode op het besluit wordt toegepast. De LVBB stelt de proefconsolidatie van het ontwerpbesluit respectievelijk de geconsolideerde Regeling (bij een definitief besluit) beschikbaar voor DSO-LV en levert de IMOW-objecten door aan DSO-LV. Uiteraard moet DSO-LV weten of de aangeleverde IMOW-objecten horen bij een ontwerpbesluit of een definitief besluit. Daarvoor kent ook IMOW proceduregegevens.

7.3.2 Ontwerpbesluit

Indien sprake is van een ontwerpbesluit levert het bevoegd gezag het ontwerpbesluit aan bij de LVBB met als soortProcedure 'ontwerpbesluit'. Bij de procedurestappen voegt het bevoegd gezag in ieder geval de procedurestap 'einde inzagetermijn' met de bijbehorende datum toe. De LVBB voegt daar zelf nog gegevens aan toe zoals de datum van publicatie.

Van de terinzagelegging van een ontwerpbesluit moet op grond van de Awb een voorafgaande kennisgeving in het officiële publicatieblad van het bevoegd gezag gedaan worden. Onderzocht wordt nog of het bevoegd gezag die kennisgeving samen met het ontwerpbesluit moet aanleveren, of dat de LVBB die uit het ontwerpbesluit kan afleiden. Na ontvangst van een ontwerpbesluit voert de LVBB een proefconsolidatie uit met als resultaat een proefversie: de consolidatie van het ontwerpbesluit in de op dat moment bestaande regeling, alsof het ontwerpbesluit al in werking was getreden. De LVBB stelt de proefversie beschikbaar voor DSO-LV en levert de IMOW-objecten door aan DSO-LV. DSO-LV weet dat het gaat om IMOW-objecten behorend bij een ontwerpbesluit omdat in dat geval bij de IMOW-objecten als procedurestatus 'ontwerp' is aangegeven.

7.3.3 Definitief besluit

Nadat het bestuursorgaan een besluit over een omgevingsdocument heeft genomen, levert het dat besluit aan bij de LVBB met als soortProcedure 'definitief besluit'. Bij de procedurestappen voegt het bevoegd gezag in ieder geval de procedurestap 'vaststelling' met de bijhorende datum toe. De LVBB voegt daar zelf nog gegevens aan toe zoals de datum van publicatie. Uit de meegeleverde consolidatie-informatie haalt de LVBB de datum van

inwerkingtreden van het besluit en de nieuwe RegelingVersie op. In de loop van de procedure worden, in ieder geval bij besluiten waartegen beroep kan worden ingesteld, nieuwe procedurestappen toegevoegd. In de STOP-documentatie zijn daarvoor alvast procedurestappen opgenomen. In een volgende versie van de toepassingsprofielen zal dat per omgevingsdocument gedetailleerd worden beschreven.

Toekomstige functionaliteit

In een volgende versie van STOP worden de waardelijsten voor de procedurestappen gecompleteerd. In dit toepassingsprofiel wordt dan beschreven hoe die procedurestappen moeten worden toegepast.

Toekomstige functionaliteit

In de STOP/TPOD-standaard en de LVBB moet worden uitgewerkt hoe uitspraken van de rechter moeten worden verwerkt. Hiervoor moeten zowel mutatiescenario's als procedure(status)informatie worden onderzocht en gespecificeerd. De wijze van verwerking, wie dit moet doen en het aanleveren van informatie over de procedurestatus wordt dan in dit toepassingsprofiel beschreven.

7.3.4

Procedurestatus van onderdelen van de Regeling

Wanneer van een (wijzigings)besluit de inwerkingtredingsdatum bekend is, consolideert de LVBB het besluit in de Regeling en geeft de LVBB de nieuwe toestand van de geconsolideerde regeling door aan de regelingenbank op overheid.nl en aan DSO-LV. Diverse omgevingsdocumenten treden direct na het nemen van het besluit in werking en zijn dan ook direct onherroepelijk. Wijzigingsbesluiten waartegen beroep kan worden ingesteld worden geconsolideerd terwijl nog niet zeker is of ze (geheel of gedeeltelijk) blijvend onderdeel van het omgevingsdocument uitmaken. Voor een raadpleger van de geconsolideerde regeling is het van belang om van ieder onderdeel van de regeling te weten wat de status daarvan is om te kunnen bepalen welke rechten en verplichtingen zij/hij daaraan kan ontlenen. Dat geldt voor alle tekstonderdelen, geografische informatieobjecten en IMOW-objecten. De (procedure)status moet dan in de regelingenbank en DSO-LV ook raadpleegbaar zijn. In een aantal gevallen dient het bevoegd gezag wijzigingen in de procedurestatus door te geven.

Toekomstige functionaliteit

Uitgewerkt wordt welke procedurestatussen nodig zijn, wanneer en op welke manier een bevoegd gezag gegevens over de procedurestatus moet doorgeven, in welke onderdelen en op welke manier de procedurestatus in de onderdelen van de regeling wordt verwerkt en op welke manier de procedurestatus van die onderdelen in DSO-LVB te raadplegen is.

7.4

Kennisgeving

Op grond van de Awb zoals deze zal luiden na inwerkingtreden van de Wet elektronische publicaties, moet het bestuursorgaan bij toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 het ontwerp van het besluit ter inzage leggen. Voorafgaand aan de terinzagelegging moet het bestuursorgaan kennis geven van het

ontwerpbesluit in het officiële publicatieblad van dat bestuursorgaan op overheid.nl. De kennisgeving bestaat uit een zakelijke weergave van de inhoud van het (ontwerp-)besluit en vermeldt in ieder geval:

- de wijze waarop en de periode waarin de stukken waar de kennisgeving betrekking op heeft voor eenieder ter inzage liggen;
- wie in de gelegenheid worden gesteld om zienswijzen naar voren te brengen en op welke wijze dit kan geschieden.

Wanneer bij de voorbereiding van het besluit de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 is toegepast en tegen het besluit bezwaar kan worden gemaakt of beroep open staat, zoals het (besluit tot vaststelling of wijziging van) het omgevingsplan, de reactieve interventie en het projectbesluit, moet het bestuursorgaan tegelijk met de bekendmaking van het besluit kennis geven van de terinzagelegging van de op de zaak betrekking hebbende stukken in het officiële publicatieblad van dat bestuursorgaan op overheid.nl. De kennisgeving bestaat uit een zakelijke weergave van de inhoud van het besluit en vermeldt in ieder geval:

- de wijze waarop en de periode waarin de stukken waar de kennisgeving betrekking op heeft voor eenieder ter inzage liggen;
- dat tegen het besluit bezwaar kan worden gemaakt of beroep kan worden ingesteld, door wie, binnen welke termijn en bij welk orgaan.

De bekendmaking van het besluit zelf gebeurt door plaatsing van de volledige inhoud van het besluit in het officiële publicatieblad van dat bestuursorgaan op overheid.nl.

NB: voor overige besluiten en rechtsfiguren, zoals omgevingsverordening, waterschapsverordening en omgevingsvisie, volstaat het om ze bekend te maken door plaatsing van de volledige inhoud van het besluit in het officiële publicatieblad van dat bestuursorgaan op overheid.nl, daarvan wordt geen kennisgeving gedaan.

De kennisgeving is in STOP gemodelleerd. Daarin is de kennisgeving een apart 'work' (een eigenstandig deel). De kennisgeving zit niet in hetzelfde aanleverpakketje als het besluit waar het bij hoort, maar moet apart worden aangeleverd nadat het besluit-pakketje is aangeleverd. De tekst van de kennisgeving bevat een zakelijke mededeling over een ander work, meestal een Besluit. Met behulp van metadata wordt informatie die in de tekst van een kennisgeving staat, in een machineleesbare vorm opgenomen bij de kennisgeving.

De kennisgeving heeft de Vrijtekststructuur. De vormgeving en elementen van de kennisgeving zijn als volgt:

- RegelingOpschrift: verplicht element, komt 1 keer voor.
- Lichaam: verplicht element, komt 1 keer voor.
 - DivisieTekst: verplicht element, komt zo vaak voor als gewenst. Bevat de volgende elementen:
 - Kop:
 - Optioneel element wanneer er in het Lichaam van de kennisgeving slechts één element DivisieTekst voorkomt. Komt dan 0 of 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
 - Verplicht element wanneer er in het Lichaam van de kennisgeving meer dan één element DivisieTekst voorkomt. Komt dan 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
 - Inhoud: element dat de inhoud van de kennisgeving bevat. Verplicht element. Komt (per DivisieTekst) 1 keer voor. Het element Inhoud bevat ten minste één van de

tekstelementen die STOP daarvoor kent; alle tekstelementen voor Inhoud zijn toegestaan.

De specificatie van de metadata staat in STOP. De belangrijkste metadata zijn:

- Mededeling over: De verwijzing vanuit een kennisgeving naar het instrument of de instrumentversie (vaak een besluit) waarover de kennisgeving zakelijke mededelingen bevat.
- Begin inzagetermijn op: De datum waarop de inzagetermijn van een ontwerpbesluit start.
- Einde inzagetermijn op: De datum waarop de inzagetermijn van een ontwerpbesluit eindigt. Dit is de eerste dag waarop géén zienswijzen op het ontwerpbesluit meer kunnen worden ingediend.
- Einde bezwaartermijn op: De datum van de eerste dag waarop géén bezwaren tegen het besluit meer kunnen worden ingediend.
- Einde beroeptermijn op: De datum van de eerste dag waarop géén beroep tegen het besluit meer kan worden ingesteld.

7.5 Muteren van IMOW-objecten

Een wijzigingsbesluit kan ook gevolgen hebben voor de IMOW-objecten in de geconsolideerde regeling. Het bevoegd gezag kan het omgevingsdocument zo wijzigen dat de IMOW-objecten wijzigen of dat er andere IMOW-objecten nodig zijn. Ook is het mogelijk dat een bevoegd gezag overgaat op een rijkere vorm van annoteren dan het in een eerder stadium heeft gedaan. Voor het wijzigen van IMOW-objecten zijn er in grove lijnen drie scenario's: het wijzigen van een bestaand IMOW-object, het laten vervallen van een bestaand IMOW-object en het toevoegen van een nieuw IMOW-object.

Wanneer door of samen met het wijzigingsbesluit een bestaand IMOW-object wijzigt, voegt het bevoegd gezag bij de aanlevering van het bekend te maken besluit de gewijzigde attributen met de bestaande identificatie van een al bestaand OW-object toe. DSO-LV herkent het IMOW-object op basis van de identificatie en verwerkt de attributen.

In het geval dat door of samen met het wijzigingsbesluit een bestaand IMOW-object moet vervallen (in mutatietermen: het object wordt beëindigd), voegt het bevoegd gezag bij de aanlevering van het bekend te maken besluit het IMOW-object met een bestaande identificatie toe met de status 'beëindigen'. DSO-LV herkent de identificatie van het IMOW-object en verwerkt het op basis van de status 'beëindigen': (het effect van) het IMOW-object wordt niet meer getoond.

Wanneer door of samen met het wijzigingsbesluit een nieuw IMOW-object ontstaat, levert het bevoegd gezag bij de aanlevering van het bekend te maken besluit het nieuwe IMOW-object aan. Er wordt dan een IMOW-object meegeleverd met een identificatie die in DSO-LV nog niet bekend is. DSO-LV beschouwt het als een nieuw IMOW-object en voegt het toe op dezelfde manier als bij de aanlevering van een initieel besluit.

D Bijlagen

Bijlage 1 Ontwerpkeuzen

Voor de Natura 2000-besluiten zijn geen 'van de standaard' afwijkende ontwerpkeuzen van toepassing.

Bijlage 2 De relatie tussen artikel 1.2 Omgevingswet en de waardelijst voor thema

Zoals in paragraaf 6.4.3 is aangegeven zal in de 1.1-versie van de standaard de waardelijst voor het attribuut *thema* nog 15 waarden bevatten. Daarvan zijn 14 waarden rechtstreeks aan artikel 1.2 Omgevingswet ontleend. In onderstaande tabel is aangegeven hoe de relatie is tussen dat artikel en de waarden van de waardelijst.

	Onderdelen van artikel 1.2 Ow	Waarden uit de waardelijst Thema
Aanhef	Deze wet gaat over:	
Lid 1	a. de fysieke leefomgeving, en b. activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving.	
Lid 2	De fysieke leefomgeving omvat in ieder geval: a. bouwwerken, b. infrastructuur, c. watersystemen, d. water, e. bodem, f. lucht, g. landschappen, h. natuur, i. cultureel erfgoed, j. werelderfgoed.	Bouwwerken Infrastructuur Water en watersystemen Water en watersystemen Bodem Lucht Landschap Natuur Cultureel erfgoed
Lid 3	Als gevolgen voor de fysieke leefomgeving worden in ieder geval aangemerkt gevolgen die kunnen voortvloeien uit: a. het wijzigen van onderdelen van de fysieke leefomgeving of het <i>gebruik</i> daarvan, b. het gebruik van natuurlijke <i>hulpbronnen</i> ,	Landgebruik ²⁰ Energie en natuurlijke hulpbronnen
	c. activiteiten waardoor <i>emissies, hinder of risico's</i> worden veroorzaakt,	Gezondheid Milieu algemeen Externe veiligheid Geluid
	d. het nalaten van activiteiten.	
Lid 4	Als gevolgen voor de fysieke leefomgeving worden ook aangemerkt gevolgen voor de mens, voor zover deze wordt of kan worden beïnvloed door of via onderdelen van de fysieke leefomgeving.	

²⁰ Wanneer zoals wordt overwogen aan de objecttypen Juridische regel en Tekstdeel een attribuut subthema wordt toegevoegd kan de (Thema-)waarde Landgebruik nader worden gespecialiseerd met subthema's als landbouw, recreatie, wonen, verkeer etc.

